

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AMASYA VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

AMASYA İLİ 2024 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

AMASYA - 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	11
A. HAVA	15
A.1. HAVA KALİTESİ	15
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	19
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	19
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	23
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	23
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	24
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	33
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	34
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	35
A.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	35
B. SU VE SU KAYNAKLARI	39
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	39
B.1.1. Yüzeysel Sular	39
B.1.1.1. Akarsular	39
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	40
B.1.2. Yeraltı Suları	52
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	53
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	53
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	53
B.3.1. Noktasal kaynaklar	53
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	53
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	54
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	54
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	54
B.3.2.2. Diğer	54
B.4. DENİZLER	56
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	56
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	56
B.4.3. Acil Müdahale Planları	56
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	56
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	57
B.4.6. Deniz Çöpleri	57
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	57
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	57
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	57
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	62
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	82
B.5.2. Sulama	83
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	83
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	83
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	84
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	84
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	85
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	86
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	86
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	89
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	91
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	92

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	92
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....</i>	<i>92</i>
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yöntemi</i>	<i>93</i>
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	<i>94</i>
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	<i>94</i>
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	95
C. ATIK	96
C.1. BELEDİYE ATIKLARI.....	96
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI.....	100
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	101
<i>C.3.1. Eğitimler.....</i>	<i>101</i>
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	<i>105</i>
<i>C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı.....</i>	<i>106</i>
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	109
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	111
C.6. ATIK YAĞLAR	112
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	112
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR.....	114
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER.....	114
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	115
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	116
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	117
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....</i>	<i>117</i>
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	<i>118</i>
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları.....</i>	<i>118</i>
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	118
C.14. MADEN ATIKLARI	119
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	119
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI.....	121
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	121
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	121
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	122
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD).....	122
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	122
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....	123
E.1. FLORA	123
E.2. FAUNA	123
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI.....	124
<i>E.3.1. Ormanlar.....</i>	<i>124</i>
<i>E.3.2. Milli Parklar.....</i>	<i>124</i>
<i>E.3.3. Tabiat Parkları.....</i>	<i>124</i>
E.4. ÇAYIR VE MERA	124
E.5. SULAK ALANLAR	127
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI.....	127
<i>E.6.1. Tabiat Anıtları.....</i>	<i>127</i>
<i>E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	<i>128</i>
<i>E.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	<i>128</i>
<i>E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	<i>128</i>
<i>E.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	<i>129</i>

E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	129
F. ARAZİ KULLANIMI	130
F.1.ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	130
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	130
F.2.1. Çevre Düzeni Planı.....	130
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	132
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	133
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ.....	133
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	134
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	134
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	136
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	136
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	137
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR.....	137
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	138
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	139
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	140

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri.....	17
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	18
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	18
Çizelge 4 – Amasya ilinde 2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	19
Çizelge 5 - Amasya ilinde 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	21
Çizelge 6 - Amasya İlinde 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler ..	25
Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)	32
Çizelge 8 -Tamamlanan Gürültü Bariyerleri.....	33
Çizelge 9 - 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	35
Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları.....	35
Çizelge 11 -Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	35
Çizelge 12- Tamamlanan Çevre Dostu Sokak.....	35
Çizelge 13– Amasya İlının Akarsular (DSİ,2024).	39
Çizelge 14 - Amasya İlindeki Mevcut Göletler ve Rezervuarlar	40
Çizelge 15 - Amasya İli Yeraltı Suyu Potansiyeli ve Tahsisi Tablosu	52
Çizelge 16 - Amasya İli Nitrat İzleme Kuyuları ve Değerleri.....	53
Çizelge 17 - Tarım Alanlarının Kuru - Sulu Oluşuna Göre Dağılımı	54
Çizelge 18 - Amasya İli Nitrat İstasyon Noktaları:	55
Çizelge 19 - 2024 Yılı İlçelere Göre Nitrat İstasyon ve Numune Sayıları.....	56
Çizelge 20-Kıyı su kütlelerinin ekolojik değerlendirilmesi	56
Çizelge 21– 2024 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	56
Çizelge 22 – Amasya İli İçme Suyu Potansiyeli	57
Çizelge 23-Tarımsal Sulamayı Gerçekleştiren Kurumlar ve Sulama Alanları.....	62
Çizelge 24 - Amasya İl Özel İdaresi Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğünce Yapılan Sulamalar	65
Çizelge 25 - Tarımsal Sulamayı Gerçekleştiren Kurumlar	83
Çizelge 26 - Sulama Biçimine Göre Sulama Alanları.....	83
Çizelge 27 - DSİ 7. Bölge Müdürlüğü Amasya İli Enerji Projeleri	84
Çizelge 28 – Süs Havuzları	85
Çizelge 29-Amasya Merkez Atıksu Arıtma Tesisi Genel Bilgileri.....	86
Çizelge 30– Amasya ilinde 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	86
Çizelge 31 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	89
Çizelge 32 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	90
Çizelge 33 – Amasya ilinde 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	90
Çizelge 34 - 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	90
Çizelge 35 – Amasya il merkezinde 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	92
Çizelge 36 - Merzifon ilçe merkezinde 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	92
Çizelge 37 - Amasya ilinde 2023 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	93
Çizelge 38 – Amasya ilinde 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	94

Çizelge 39- Amasya ilinde 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	94
Çizelge 40 - Amasya ilinde 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	95
Çizelge 41 -Amasya ilinde 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	99
Çizelge 42 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	100
Çizelge 43 – 2019-2024 yıllarında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	101
Çizelge 44– 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri /Mobil Atık Getirme Merkezleri	105
Çizelge 45 – 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı	107
Çizelge 46 – 2024 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	108
Çizelge 47 – 2024 yılında sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar	109
Çizelge 48 – 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	109
Çizelge 49 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı	110
Çizelge 50 - 2022 yılında Amasya İlinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	110
Çizelge 51 - 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	110
Çizelge 52- Amasya ilinde 2021 yılında atık işleme ve miktarı*	111
Çizelge 53 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*	112
Çizelge 54 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	112
Çizelge 55 – Amasya ilinde 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	114
Çizelge 56 – Amasya ilinde 2022 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	114
Çizelge 57– Yıllar itibariyle Amasya ilinde toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	114
Çizelge 58 – 2021 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	116
Çizelge 59 - 2024 yılı teslim alınan ÖTA sayısı	116
Çizelge 60 - Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)	117
Çizelge 61 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	117
Çizelge 62 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	118
Çizelge 63 –2021 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	118
Çizelge 64 – 2024 yılında Amasya ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	119
Çizelge 65- Yıllara göre tıbbi atık miktarı	119
Çizelge 66– 2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	119
Çizelge 67 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*	120
Çizelge 68 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	121
Çizelge 69 – 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	121
Çizelge 70– 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	122
Çizelge 71- Mera Tespit –Tahdit-Tahsis Çalışmaları	124
Çizelge 72- Tahsis Amacı Değişikliği Talepleri	125
Çizelge 73- Göçer Hareketleri	125
Çizelge 74- Otlatma İzni İşlemleri	126
Çizelge 75 – Anıt Ağaçlar	128
Çizelge 76 – Amasya ilinde Arazi kullanım sınıflandırması	130
Çizelge 77 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	133

Çizelge 78–Amasya ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı.....	133
Çizelge 79–Amasya ilinde 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	134
Çizelge 80 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	134
Çizelge 81 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	136
Çizelge 82 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	137
Çizelge 83–2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	137

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1 - 2024 Yılında Şehzade istasyonu PM ₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*(Hava İzleme gov.tr, 2024)	26
Grafik 2 - 2024 Yılında Şehzade istasyonu CO Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	26
Grafik 3- 2024 Yılında Şehzade istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	27
Grafik 4- 2024 Yılında Şehzade istasyonu O₃ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	27
Grafik 5- 2024 Yılında Şehzade istasyonu PM_{2,5} Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	28
Grafik 6- 2024 Yılında Merzifon istasyonu PM₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	28
Grafik 7 - 2024 Yılında Merzifon istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	29
Grafik 8- 2024 Yılında Merzifon istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	29
Grafik 9 - 2024 Yılında Suluova istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	30
Grafik 10 - 2024 Yılında Suluova istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	30
Grafik 11 - 2024 Yılında Merkez istasyonu PM₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	31
Grafik 12 - 2024 Yılında Merkez istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*	31
Grafik 13- Amasya ilinde 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı.....	33
Grafik 14- Yıllar itibariyle plajların durumu, mavi bayrak almış plaj ve marinaların sayısı	56
Grafik 15 - Amasya ili Merkez İlçesi Amasya Belediyesi tarafından 2023 yılında içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	59
Grafik 16-Merzifon İlçesi 2024 Yılı Belediye Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	60
Grafik 17-Gümüşhacıköy İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	61
Grafik 18-Taşova İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	61
Grafik 19-Hamamözü İlçesi 2023 Yılı İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	61
Grafik 20-Göynücek İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	62
Grafik 21-Amasya ili DSİ Sulamaları dağılımı.....	64
Grafik 22 –2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	84
Grafik 23-Gümüşhacıköy Belediyesi rekreasyonel su dağılımı	85
Grafik 24 –Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı.....	87
Grafik 25 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	87
Grafik 26-Yıllar bazında Merzifon Belediyesine kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı.....	88
Grafik 27-Merzifon İlçesinde Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	88
Grafik 28-Amasya ilinde 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	93
Grafik 29- Amasya ilinde 2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	93
Grafik 30- Amasya ilinde 2022 yılı itibariyle katı atık karakterizasyonu	96
Grafik 31-Merzifon ilçesinde 2023 Yılı Atık karakterizasyonu.....	97
Grafik 32-Taşova İlçesi 2024 Yılı Atık karakterizasyonu.....	98
Grafik 33 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	105

Grafik 34 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (SABS, 2024)	107
Grafik 35 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	108
Grafik 36 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	109
Grafik 37 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	110
Grafik 38 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	111
Grafik 39– Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	111
Grafik 40 – Yıllar itibariyle Amasya ilinde atık madeni yağ miktarları &.....	112
Grafik 41- Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*.....	113
Grafik 42- Atık Pil ve Aküler Geri Kazanım ve Bertaraf	113
Grafik 43 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	115
Grafik 44 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	115
Grafik 45 - Yıllar İtibariyle AEEE İşleyen Tesis Sayısı	116
Grafik 46 -2024 Yılı Ömrünü Tamamlamış Araç (ÖTA) Sayısı.....	117
Grafik 47 –2021 yılı kül atıklarının yönetimi.....	118
Grafik 48 – 2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	119
Grafik 49-Yıllara Göre Otlatma İzni Verilen Hayvan Sayıları ve Ücretleri	127
Grafik 50 – Amasya İli 2024 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	130
Grafik 51–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	133
Grafik 52 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı....	134
Grafik 53 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı ..	136
Grafik 54 –2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	137
Grafik 55 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	138
Grafik 56 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı	138

HARİTALAR DİZİNİ

	Sayfa
Harita 1-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	16
Harita 2 – Amasya ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	24
Harita 3- Amasya, Suluova Yedikır Barajı.....	41
Harita 4- Amasya, Taşova Borabay Gölü.....	42
Harita 5- Amasya, Gümüşhacıköy Sarayözü Barajı.....	42
Harita 6- Amasya, Merkez Doğantepe Göleti,	43
Harita 7- Amasya, Merkez Ortaköy Göleti	43
Harita 8-Amasya, Merkez İbecik Göleti	44
Harita 9- Amasya Merkez Yassıçal Göleti	44
Harita 10- Amasya Merkez Ziyaret Göleti	45
Harita 11- Amasya Göynücek Gediksaray Göleti	45
Harita 12- Amasya Suluova Bayırlı Göleti	46
Harita 13- Amasya Gümüşhacıköy İmirler Göleti	46
Harita 14- Amasya Gümüşhacıköy Çitli Göleti	47
Harita 15- Amasya Hamamözü Yeniköy Göleti	47
Harita 16- Amasya Merzifon Sarıbuğday Göleti.....	48
Harita 17- Amasya Merzifon Yakacık Göleti	48
Harita 18-Amasya Merzifon Paşa Göleti	49
Harita 19-Amasya Taşova Destek Göleti	49
Harita 20-Amasya Taşova Kızgüldüren Göleti	50
Harita 21- Amasya Merkez Değirmendere Göleti.....	50
Harita 22-Amasya Taşova Uluköy Göleti	51
Harita 23-Amasya Merkez Ağılönü Göleti	51
Harita 24-Amasya Merkez Duruca Göleti.....	52
Harita 25– Amasya DSİ Sulama Vaziyet Planı	65
Harita 26– Hamamözü İlçesi Katı Atık Depolama Alanı	91
Harita 27 – Amasya ilinin Çevre Düzeni Planı	132

RESİMLER DİZİNİ

	Sayfa
Resim 1– Beyaz Nilüfer - <i>Nymphaea alba</i>	123
Resim 2 - Kervançulluğu (<i>Numenius arquata</i>)	123

GİRİŞ

Nüfusu: Türkiye'nin nüfusu 1927 yılında 13.648.270 iken, Amasya'nın nüfusu 114.884 idi. O yıl Amasya'nın nüfus bazında 63 İl arasında 51. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. İlin nüfusu, 2000'li yıllara gelindiğinde; 2000 yılı genel nüfus sayımına göre 365.231 olduğu, 81 İl arasında 53. sırada bulunduğu anlaşılmaktadır. Amasya'nın nüfusu, 2010 yılında 334.786 iken, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi tespiti ile 2022 yılında toplam nüfus 338 267 dir.

İklimi: Amasya coğrafi olarak Orta Karadeniz'de bulunmasından dolayı, ilde Karadeniz iklimi - kara iklimi arasında bir geçiş iklimi hüküm sürer. Yazları kara iklimi kadar kurak, Karadeniz iklimi kadar yağışlı değildir. Kışları ise Karadeniz iklimi kadar ılıman, kara iklimi kadar da sert değildir. Karasal iklim ve Karadeniz iklimi arasında bir geçiş iklimidir.

Coğrafi Durumu: Amasya ili; Orta Karadeniz Bölümünün iç kısmında yer almaktadır. Doğudan Tokat, güneyden Tokat ve Yozgat, batıdan Çorum, kuzeyden Samsun illeri ile çevrilidir. İlin yüzölçümü 5.701 km² dir. Ülke toplam alanının % 7'sini kaplamaktadır. Toplam sınır uzunluğu 492 km olan ilin Samsun'la 169 km., Tokat'la 165 km., Yozgat'la 6 km., Çorum'la 152 km. sınır uzunluğu vardır.

Sanayisi: Amasya'da sanayi; 1926 yılında kurulan Eski Çeltik Kömür İşletmesi ve 1955 yılında kurulan Yeni Çeltik Kömür İşletmesi ile fabrika ölçeğindeki sanayileşme hareketi ise 1954 yılında Suluova'da Şeker Fabrikası'nın kurulması ile başlamıştır. Pancar ekiminin artırılması ve Amasya Şeker Fabrikasının kurulması ile başta şeker sanayi olmak üzere gıda sanayinde gelişmelerin başlangıcını oluşturmuştur.

Amasya İli sanayisi uzun yıllar taş toprağa dayalı işletmelerden oluşmuş, 5084 sayılı kanunun uygulanmaya başlaması ile imalat sanayi, tekstil, mobilya ve madencilik alt sektöründe Amasya Beji olarak ünlenen ve markalaşan mermer sanayinde ciddi gelişmeler olmuştur. Amasya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletme sayısı 835' dur. Türkiye sanayi işletmeleri toplamı içerisinde %0.57'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in Ocak 2021 da açıkladığı verilere göre; 2019 yılı Amasya İli GSYİH'si 12.068.708.000 TL ile Türkiye GSYİH' sının 0,3' lük kısmını oluşturmaktadır. Bu miktara göre GSYİH sıralamasına göre 81 il arasında 57. Sırada yer alırken, Kişi başına düşen milli gelir sıralamasında 81 il arasında 46. sırada yer almaktadır.

Amasya GSYİH'nin %20,82' sini Tarım sektörü, % 13,78'ini Sanayi sektörü, % 37,92' sini Hizmetler sektörü ve %27,48'ini ise vergiler ve diğerleri oluşturmaktadır.

TÜİK verilerine göre 2019 yılı Amasya'nın kişi başına düşen milli geliri 35.743 TL (6.294 \$) dır. Bu değerle Amasya kişi başı milli gelirde TR83 Bölgesinde ilk sırada yer almaktadır. TR83 Bölgesindeki illerin kişi başı milli gelirleri; Amasya (6.294 \$), Samsun (6.128 \$), Çorum (5.562 \$), Tokat (4.737 \$) olarak sıralanmaktadır.

Amasya ilinde "Gıda ürünleri ve içecek imalatı, madencilik ve taş ocaklığı, taş toprağa dayalı sanayi ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı sektörleri öne çıkmaktadır. 2010-2021 yılları arasında ilde firmaların yaptığı yatırımlar incelendiğinde de aynı sektörlerin öne çıktığı, bu sektörlerden farklı olarak enerji üretimi için (HES) ve (RES) yüksek bütçeli yatırımların başlatıldığı dikkat çekmektedir. Amasya Yeşilirmak üzerinde kurulan ve kurulma çalışmaları devam eden 11 HES'in 10'u elektrik üretimine başlamış olup 1'inin inşaatı devam etmektedir. Bu HES'lerde 646,50 GWh elektrik enerjisi üretilmektedir. Ayrıca Yeşilirmak üzerinde yıllık 103,18 GWh lık elektrik enerjisi üretecek 4 adet HES de proje aşamasındadır. Yeni projelerle birlikte HES'lerdeki üretilen bu enerji miktarı Amasya ilinin yıllık elektrik enerjisi tüketiminden fazlasını karşılayacaktır. Söz konusu HES'lerin yapım işi tamamlandığında 738,10 GWh elektrik enerjisi üretilen olacaktır. Üretilen bu enerji miktarı Amasya ilinin yıllık elektrik enerjisi tüketiminden fazlasını karşılayacaktır.

Amasya yöresindeki Amasya Beji doğal taş yatakları rezervi (1.400.000.000m³), Türkiye’de kayıtlı doğal taş rezervinin %21’ini, dünyadaki bilinen rezervlerin ise yaklaşık %10’unu oluşturmaktadır. Sarı-bal rengindeki doğal taşı(mermeri), görünüm ve kalitesiyle (leke tutmaz, su emmez, aşınımı az) ulusal ve uluslararası ölçekte adını yurtdışına duyurmayı başarmıştır. 2018 yılında, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Bangladeş, Tayvan, Lübnan, Suudi Arabistan başta olmak üzere 45 den fazla ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir.

Mermerde Amasya, blok ve plakadan 0,5 cm’ye kadar her boyut ve teknikte işlenmiş, yarı işlenmiş ve blok üretimi gerçekleştirebilecek kapasite ve çağdaş teknolojiye; 6 sınıfta 18 farklı doğal taştan oluşan ürün gamına sahiptir. Gelecekte Amasya ekonomisine ciddi katkılarının olacağı düşünülmektedir.

Amasya Organize Sanayi Bölgesinde faaliyette bulunan mermer işletmeleri ve bu firmalarla bağlantılı çalışan Kervansaray, Akyazı, Elikteke ve Musa Köy civarındaki mermer ocakları ve diğer mermer firmalarıyla birlikte Mermer sektörünün İlimizdeki istihdama büyük katkısı olduğu gibi ilimiz ihracatının artmasında da önemli bir yer tutmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün proje sahipliğini yürüttüğü “Amasya Beji Mermerinin Rekabete Hazırlanması” projesi neticesinde “**Amasya Beji Mermeri**” **Coğrafi İşaret** olarak Türk Patent ve Marka Kurumunca tescillenmiştir.

İlimizde sanayi alanında Mermer, kuru maya, ankastre mutfak tipi aspiratör, davlumbaz, ürünleri, tekstil ürünleri, Rivet, mobilya ve ofis mobilyaları, linyit, metal sanayi ürünleri, kimyevi ve plastik sanayi ürünleri Yurt içine satışı yapıldığı gibi yurt dışına da ihracatları yapılmaktadır. Mermer, ankastre mutfak ürünleri ihracatta önemli yer tutmaktadır. Amasya da mermer sanayi önemli ölçüde gelişmiş olup yurt dışına ihracat yapılmaktadır.

Amasya ilinde Amasya OSB, Merzifon OSB, Suluova Karma OSB ve Suluova Besi İhtisas OSB olmak üzere 4 OSB bulunmaktadır.

Amasya ve Merzifon’ da ikişer, Suluova, Taşova, Gümüşhacıköy ve Göynücek ilçelerinde birer adet olmak üzere 8 küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. KSS’ de toplam 1816 işyeri bulunmaktadır. Faaliyette bulunan KSS’ lerde 1793 işyeri dolu olup bu işyerlerinde toplam 3.549 kişi istihdam edilmektedir.

Tarımı: İlimiz ekonomisinde tarım ilk sırada yer almakta olup, 26.997 çiftçi ailesinden 125.504 kişi bu sektörden geçimini sağlamaktadır. 2017 yılı Bitkisel ve Hayvansal Üretimin parasal değeri 2.925.428.000 TL’dir. İlin toplam yüzölçümü 570.100 hektardır. Bunun % 44,7’si yani 254.960 hektarı tarım alanlarıdır. Tarım alanının 166.464 (% 65,3) hektarı kuru tarım alanları, 88.496 (% 34,7) hektarı sulu tarım alanıdır. Amasya ekolojisinin genel bir kombinasyonu ile bazı ürünlerin tadı, aroması ve lezzeti ile ün yapmış misket elması ve bamyası başka bir ortamda bu özelliklerini ortaya çıkarmamaktadır. Hatta il sınırları içinde bile elma ve bamyanın bu özellikleri değişmektedir. Amasya hayvancılık yönünden de önemli bir potansiyele sahiptir. 2017 yılı verilerine göre İlimizde 208.309 adet büyükbaş, 178.408 adet küçükbaş, 1.736.989 kanatlı ve 23.220 adet arı kovanı mevcuttur.

Turizmi: Amasya tarihi eserleri çok zengin olan İllerimiz arasındadır. İl merkezi ve tarihi eski olan İlçe, belde ve köy merkezlerinde de; çok sayıda tarihi eserlere rastlanmaktadır. Tarihi eserlerin çokluğu İl’de Turizmin gelişmesine katkısı büyük olmaktadır. İl merkezinde; Yeşilırmak sahil kısmında daha çok 19. yüzyıla ait geleneksel Osmanlı Evleri olarak bilinen Yalı evleri, Sultan II. Bayezid adına 1486’da Amasya Valisi Şehzade Ahmet tarafından yaptırılan II. Bayezid Külliyesi, Şehri savunmak için en elverişli yer olan Harşena Dağı, bu dağın üzerinde kurulmuş olan savunma amaçlı Kale ve Helenistik Dönemde Harşena Dağı’nın güney eteklerindeki kalker kayalara oyularak anıtsal boyutta mezar odası olarak yapılmış Kral kaya mezarları ile Kızlar sarayı şehrin Turizm açısından en önemli merkezleridir.

İl merkezindeki; Taş Han, Darüşşifa (Bimarhane), Tarihi Burmalı Minare, Çilehane, Gümüşlü, Bayezid Paşa, Yörgüç Paşa, Şamlar (Ayas Ağa), Mehmet Paşa, Hatuniye, Şirvanlı (Azeriler), Fethiye Camiileri, Tarihi köprüler, Aynalı Mağara, Ferhat su kanalı, Tarihi Hamamlar, İl Müzesindeki birçok döneme ait tarihi eser çeşitliliği de turizm açısından Amasya'ya katkı sağlamaktadır. Merzifon İlçe Merkezinde; Tarihi Bedesten, Kara Mustafa Paşa Camii, Çelebi Mehmed Medresesi, Saat Kulesi, Sadrazam Karamustafa Paşa tarafından 1678 yılında yaptırılmış olan Paşa Hamamı, Osmanlı tipik şehir hanlarından biri olan yapı tekniği ve işçilik itibarıyla 17. yy. karakterini gösteren Taş Han İlçenin önemli tarihi eserleri olması ilçe turizmüne önemli katkı sağlamaktadır.

Amasya'nın diğer İlçe ve Köylerinde; Roma dönemine ait Kaleköy Kalesi, Göynücek İlçesi, Gökçeli Köyü Kalesi, Taşova İlçesi, Özbaraklı Beldesi Baraklı Kalesi bulunmaktadır. Selçuklu ve Osmanlı dönemleri anıtsal mimari eserlerine ait Hamamlar, Camiiler, Ezinepazar Hanı, Roma dönemine ait Yassıçal Sunağı, İl açısından il turizmüne katkısı bulunmaktadır.

Tarihi: Amasya'da yapılan arkeolojik araştırma ve bulgulara göre ilk yerleşme 8.500 yıl öncesine dayanmaktadır. Hitit, Frig, Kimmer, İskit, Lidya, Pers, Hellenistik - Pontus, Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, İlhanlı ve Osmanlı dönemlerinde de kesintisiz olarak devam etmiştir. Bu dönemlerin arkeolojik yerleşim yerlerine ait kalıntılar halen mevcuttur. Amasya merkezinde uygarlıklarından derin izler bırakan Pontuslar'ın (M.Ö.333 - M.Ö.26) krallarının ölümünden sonra kayalara oymak suretiyle yaptıkları Kral Kaya Mezarları, bu gün bile ilimizin anıtsal eserleri arasında yer almaktadır. M.Ö. 26 - M.S.395 tarihleri arasında Roma egemenliğine geçen ilimiz ve çevresinde bu uygarlığa ait su kanalları, kaleler, köprüler vb. eserlerden bazıları günümüze kadar gelebilmiştir. 700 yıl Bizans egemenliğinden sonra, 1071 yılında Anadolu'ya giren Alparslan'ın komutanlarından Melik Ahmet Danişment Gazi 1075 yılında Amasya'yı fethederek burada ilk Türk Egemenliğini kurmuştur. Bundan sonra Amasya'da Selçuklu egemenliği görülmektedir. Bu dönemde yaşamış olan vali ve emirler yaptırdıkları medrese, cami, türbe gibi eserlerle Amasya'yı Anadolu'nun en büyük kültür merkezi durumuna getirmişlerdir. Selçukluların, 1243'deki Köseadağ Savaşı'nda Moğollara yenilmesi sonrasında, 1246 yılında başlayan Moğol istilası ile ilk Amasya Valiliği Seyfettin Torumtay'a verilmiştir. İran'da kurulan İlhanlılar, 1265'te Anadolu'yu hâkimiyetleri altına alarak, yönetime el koymuş ve kendisine bağlamışlardır. Amasya'da yaşamış bazı İlhanlı şahsiyetlerinin mumyaları halen müzemizde teşhir edilmektedir. Amasya'da 1341 yılından sonra Uygur Türklerinden Ertana Beyliği'nin hakimiyeti görülmektedir. Şehzade Yıldırım Bayezid, 1386 yılında Amasya'yı Osmanlı topraklarına katmıştır. Osmanlı birliğinin 1402'de bozulmasına sebep olan ve Timur'un zaferi ile sonuçlanan Ankara Savaşı, Osmanlılardaki kargaşayı, Şehzadeler arasında mücadeleye dönüşmüştür. Amasya Valisi Çelebi Mehmet duruma hakim olarak, ikinci defa Osmanlı birliğini sağlamıştır. Amasya; Osmanlı padişah ve şehzadelerinin gösterdikleri özel ilgi nedeniyle, "Şehzadeler Şehri" olarak ün yapmıştır. Şehzade Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet, Şehzade Murat (II) (1404 yılında Amasya'da doğmuştur), Şehzade Ahmet Çelebi, Şehzade Mehmet (II), Şehzade Alâeddin, Şehzade Bayezid (II) (oğlu Yavuz Sultan Selim Han 1470 yılında Amasya Sarayında doğmuştur.), Şehzade Ahmet, Şehzade Murat, Şehzade Mustafa, Şehzade Bayezid ve Şehzade Murad (III) çeşitli tarihlerde Amasya'da Valilik yapmışlardır. Bu dönemde birçok âlim ve ulema yetişmiş, saray, çeşme, medrese, cami, türbe vb. gibi kalıcı eserlerle kentimiz bir kültür merkezi olarak tarihteki yerini almıştır. Bu eserler günümüze kadar gelerek geçmişe ışık tutmaya devam etmektedir. Tarihin akışı içerisinde önemli roller üstlenen Amasya, Kurtuluş Savaşı sırasında yine ön plana çıkmıştır. Mustafa Kemal Paşanın, 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'da başlayan Milli Mücadelenin ilk adımı, 12 Haziran 1919 tarihinde Amasya'ya gelmesiyle devam etmiştir. Kurtuluş mücadelesinin planları hazırlanmış, Erzurum ve Sivas kongrelerinin toplanmasına burada karar verilmiştir. Amasya'da 22 Haziran 1919 tarihinde yayınlanan "Amasya Tamimi" ile "Milletin İstiklâlini Yine Milletın Azim ve Kararı Kurtaracaktır." denilerek Milli Mücadele burada

fiiliyata geçirilmiştir. Bu itibarla, Amasya, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda da ilk önemli adımın atıldığı yer olmuştur.

Jeolojik Yapısı: Amasya ve çevresi çok farklı jeolojik dönemlerde birbirinden çok farklı ortamlarda gelişmiş kaya toplulukları ile zengin ve oldukça karmaşık bir jeolojik yapıya sahiptir. Bölgede gözlenen kaya birimleri günümüzden yaklaşık olarak ~430 milyon yıl önce oluşmuş ve başkalaşıma uğramış kayalardan günümüzde ovalarda çökelen alüvyona kadar uzanmaktadır.

Amasya, Sakarya kıtası olarak isimlendirilmiş eski bir kıtanın doğu uzantısını oluşturan Tokat masifinin içerisinde yer alır. Bölge, Pontidler olarak adlandırılan ve tüm Karadeniz şeridi boyunca izlenen dağ kuşağının bir parçasıdır. Günümüzden ~29 milyon yıl önce Karadeniz dağ kuşağı (Pontidler) yükselmeye başlamış ve devamında Kuzey Anadolu Fayının (~11 my) ve onun yan kollarının oluşmasıyla birlikte bölgenin güncel coğrafyası (akarsular, ovalar ve dağlar) belirginleşmiştir. Bu durumun morfolojik ifadesi havzaların açılması ile havza sınırlarının yükselmesidir. Havzaların zaman içerisinde genişlemesi ve derinleşmesi ile birlikte havza içlerinde kalın bir çökel örtü oluştururken, havza kenarlarında ise eskiden günümüze akarsu ve vadi sistemlerinin ürünü olan alüvyal yelpazeler oluşur. Amasya çevresinde büyük bir alan kaplayan genç havzalar (Suluova, Geldingen, Taşova ve Aydınca ovaları) bu dönemde oluşmuştur ve bunların içlerinde alüvyon çökmesi hala sürmektedir. Bölge jeolojisi Paleozoik yaşlı dayanıklı metamorfik (başkalaşım) kayalardan havza içlerinde ve akarsu yataklarında oluşmuş güncel zayıf birimlere kadar uzanan geniş bir yelpazede kaya topluluklarına sahiptir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü: Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünde faaliyet gösteren ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü ile Çevre Yönetimi ve Çevre Denetimi Şube Müdürlüklerinin personel durumu aşağıdaki gibidir:

ÇED, Çevre İzin ve Lisanslarından Sorumlu Şube Müdürlüğü Personel Durumu:

Şube Müdürü : -
Çevre Mühendisi : 2
Ziraat Mühendisi : 1
Elk.Teknikeri : 1

Çevre Yönetimi ve Çevre Denetiminden Sorumlu Şube Müdürlüğü Personel Durumu:

Şube Müdürü : 1
Çevre Mühendisi : 2
Gıda Mühendisi : 1
Elk.Teknikeri : 2
Makine Teknikeri : 1
Ziraat Mühendisi : 1
Teknisyen : 1

Kaynaklar:

- Amasya Valiliği
- Amasya Belediyesi
- Türkiye İstatistik Kurumu
- Amasya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1’de verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan ”Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

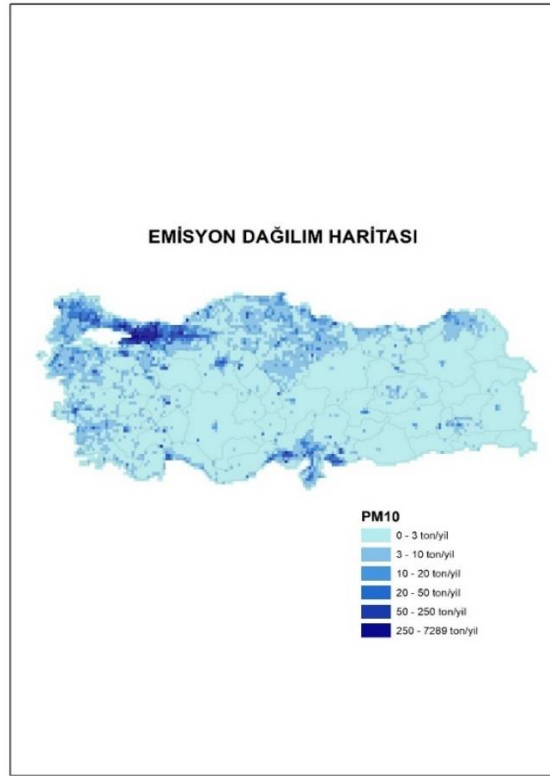
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

NEFES yazılımı henüz ilimizde faaliyette bulunmamaktadır.

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri 81 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmalar 81 ilimizde yaygınlaştırılmıştır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	200	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava Kalitesi indeksi (HKİ), hava kalitesinin günlük olarak rapor edilmesi için kullanılan bir indekstir. Yaşadığımız bölgenin havasının ne kadar temiz veya kirli olduğu ve ne tür sağlık etkilerinin oluşabileceği konusunda bilgiler verir.

Hava kalitesi indeksi, farklı hava kalitesi seviyeleri ile birlikte bunların genel halk sağlığı üzerindeki etkisini ve sağlıklı seviyeye yükseldiğinde alınması gereken kademeleri de belirler. Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA Hava Kalitesi İndeksinin ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlayarak oluşturulmuştur. 5 temel kirlenici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır.

Bunlar; partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur. Hava kalitesi indeksi 6 kategoriden oluşmaktadır. 1 (İyi) - 6 (Tehlikeli) olarak sınıflandırılır. Matematiksel hesaplama yoktur, yalnızca sınıflandırmadır. En yüksek kirlenici için belirlenen değer indeks değeridir.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge 2’ de verilmektedir.

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıda insan için bazı kirleniciler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge 4 – Amasya ilinde 2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİDİM, 2024)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları		
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları	1	4
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM	1	4

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ısı ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye

yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge 5 - Amasya ilinde 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(ÇŞİDİM, 2024)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Amasya Şeker Fabrikası A.Ş.	İthal Kömür	17.732,44	Diğer Çevrim Sektörü	3.958,27	Asfalt Plant Tesisleri	472.200
	"	Yerli Kömür	35.098,69	Gıda ve İçecekler	12.768.064,87	-	-
	Yeni Anadolu Madencilik A.Ş.	Yerli Kömür	100	Diğer Enerji Sektörü	7.109,17	-	-
	Nebiöğülları Geri Dön.Et Ür Tar Hay Ltd. Şti.	İthal Kömür	1.076,20	Hayvancılık	31.486,87	-	-
	"	Yerli Kömür	56,50	Diğer Ulaşım Sektörü	2.668,98	-	-

	Seferağa Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş	Yerli Kömür İthal Kömür	200 1.441	Makine Sanayi	3.057,31		-
	PLT Mad.En.San ve Tic. A.Ş.	Yerli Kömür	230	Tekstil Deri ve Giyim	435,18	-	-
	Amasya Toprak San. Tic. Ltd. Şti.	kapandı		Alkol ve Alkol Ürünleri	17.708,39	-	-
	Fimar Madencilik İnş. Turizm Akaryakıt A.Ş.	Yerli Kömür	3.358	İnşaat (İnşaat Ürünleri)	295.609,30	-	-
	Meray Yağ San. Tic. A.Ş.	İthal Kömür	500.86	Kağıt Selüloz	485.596,44	-	-
	Oğraş Toprak Gıda San. Ltd. Şti.	Yerli Kömür	3.468	Ticarethane	6.075.572,13	-	-
	Zeki Kuloğlu – Kuloğlu Süt Ürünleri	İthal Kömür	342	Resmi Daire	11.212.188,28	-	-
	Aves Enerji Yağ ve Gıda Sanayi A.Ş	Yerli Kömür	7.867	Diğer Hizmet Sektörü	683.137,52		
				Konut	2.648.719,04		
				Tarım Ormancılık	1.021,48		
				Belirtilmemiş Diğer	344.448,75		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm³)		Tüketim Miktarı (m³)	
Konut	50.378,19 ton yerli kömür, 20.792,5 ton ithal kömür .			34.580.781,98 m ³		477,90 m ³	

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Bu çalışmada, Müdürlüğümüz görev alanında yer alan Amasya iline bağlı Amasya – Merkez, Suluova, Merzifon ve Şehzade Hava Kalitesi İzleme İstasyonları ele alınmıştır. Bahse konu istasyonlarda;

Çizelge 7’ de Amasya İlinde bulunan HKİİ’ lere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan 10.01.2020 tarih ve 3 nolu Mahalli Çevre Kurulu’nda kabul edilen 2025-2029 Revize Temiz Hava Eylem Planı Bakanlığımıza gönderilmiş olup, bu plan dâhilinde belirlenmiş eylemlerin, gerçekleşme durumu ile ilgili bilgilere gerçekleşme oranlarına ait bilgiler yıllık olarak Müdürlüğümüzce takip edilecektir.

THEP-İZ İzleme yazılımına eylemler girilecek ve gerçekleşme durumu bu sisteme girilecektir. 10.01.2020 tarih ve 3 nolu Mahalli Çevre Kurulu’nda kabul edilen 2025-2029 Revize Temiz Hava Eylem Planı ile 06/06/2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan HKDY Yönetmeliği THEP-İZ İzleme yazılımına eylemler girilecek ve gerçekleşme durumu bu sisteme girilecektir. 10.01.2020 tarih ve 3 nolu Mahalli Çevre Kurulu’nda kabul edilen 2020-2024 Revize Temiz Hava Eylem Planı ile 06/06/2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan HKDY Yönetmeliği kapsamında hava kalitesi limit değerlerinin azaltılarak AB standartlarına uyum sağlamaya yönelik olarak Temiz Hava Eylem Planlarının hazırlanması ve hava kalitesi konusunda ilimizde hava kirliliğini önlemeye yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, yapılacak çalışmaların ve ilave alınabilecek tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Amasya Belediyesi, Tüm İlçe Belediye Başkanlıkları ve Ziyaret Kasabası Belediye Başkanlığı, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Meteoroloji İl Müdürlüğü ve Müdürlüğümüzün katılımıyla komisyon oluşturulmuş olup, hazırlanan Amasya İli Temiz Hava Eylem Planı 25.03 2025 tarihinde revize edilmiştir.

Hava kirliliği ile mücadele kapsamında; ilimizde satışı yapılacak katı yakıtlarla ilgili olarak ilgili firmalara “Kömür Uygunluk ve Satış İzin Belgesi”, katı yakıt satışı yapan bayi ve mahrukatçılara ise “Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgesi” verilmekte olup ilimizde satışı yapılan ve ısınma amaçlı kullanılacak yakıtların denetim ve kontrolü yapılmaktadır.

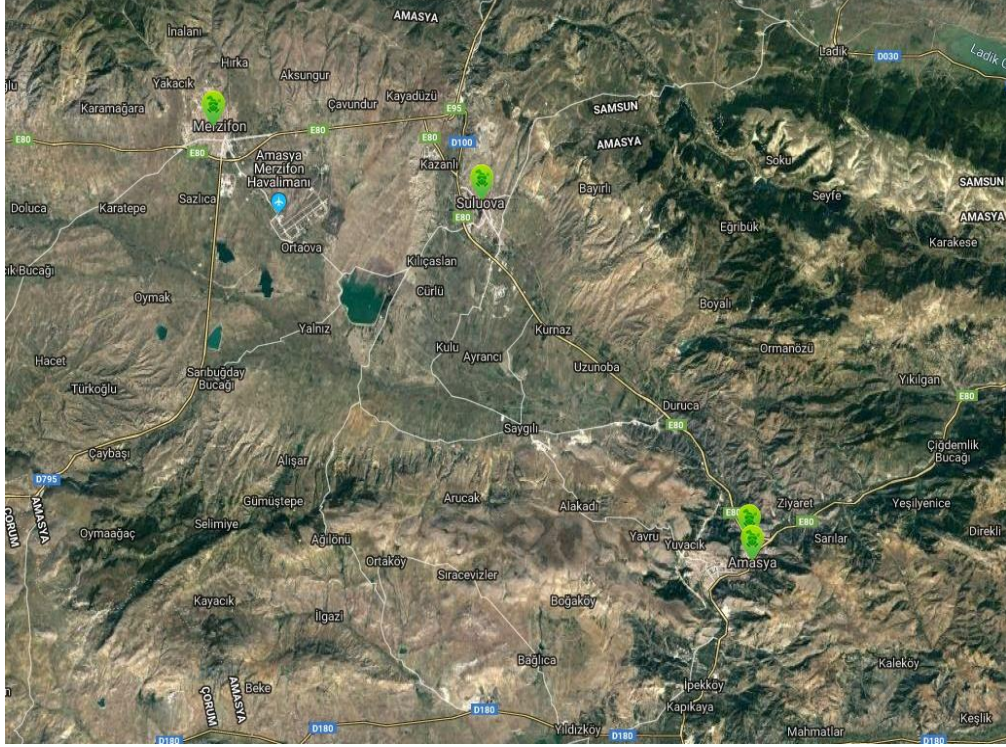
2025 - 2029 kış döneminde hava kalitesinin korunması ve hava kirliliği ile mücadele amacıyla alınacak tedbirler ve Temiz Hava Eylem Planı kapsamında yapılacak çalışmaları içeren 18.12.2024 tarih ve 10 nolu MÇK Kararı alınmıştır (Kış Dönemi Uygulama Planı) Söz konusu karar Kaymakamlıklara ve ilgili kurumlara bildirilmiş olup, İl Müdürlüğümüz sitesinden yayımlanmıştır.

Oluşturulan uygulama planında;

- İl, ilçe merkezleri ve köylerde kullanılacak yakıt kalitesine ait özellikler.
- Mevzuata uygun olmayan yakıtların kullanımının engellenmesi ve etkin yaptırım için denetim planı oluşturulması.
- Denetim planı kapsamında ilgili kurumların görev sorumlulukları.
- Halkın temiz yakıt kullanımına ve yakma tekniklerine ilişkin bilgiler ile tüketicilerin yükümlülükleri.

- Yakıt kullanımı için hava sıcaklığına ve zamana bağlı getirilen sınırlamalar.
- Hava Kalitesi İndeksinde yer alan uyarı eşiklerinin aşılması ihtimaline karşı uygulanacak kısa vadeli eylemlerin ilin koşullarına ve kirlilik kaynağına uygun olarak neler olabileceği hakkında kararlar.
- Hava kirliliği konularında çeşitli kurumlarca yapılacak bilgilendirme, anons ve eğitim çalışmaları belirlenmiştir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Harita 2 – Amasya ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri
(ÇŞİDİM,2024)

değerlendirme projesi kapsamında İlimiz genelinde belirlenen hava kalitesi izleme istasyonlarının kurulumu işi için yüklenici firma ile sözleşme imzalanmış olup, söz konusu istasyonların kurulacağı yerlerin nihaileştirilmesi amacıyla Bakanlığımız ve Müdürlüğümüz uzmanlarınca saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda;

- İl merkezine 1 adet trafik kaynaklı emisyon ölçüm istasyonu
- Merzifon ilçesine 1 adet ısınma kaynaklı emisyon ölçüm istasyonu

Suluova ilçesine 1 adet ısınma kaynaklı emisyon ölçüm istasyonu kurulmuş olup, 2015 yılı içerisinde faaliyete geçmiştirler.

Çizelge 6 - Amasya İlinde 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(O.K.Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2024)

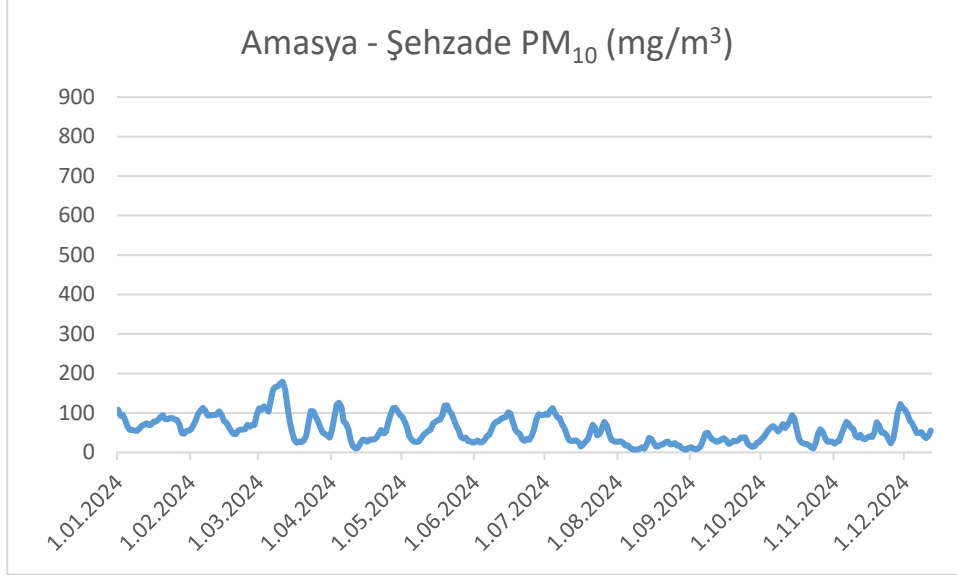
İSTASYONUN													
No	Adı	Koordinatı	Kurulu m Tarihi	Tipi	Ölçümü Gerçekleştirilen Parametreler ve Cihaz Sayısı								Meteo. Veri Ölçüm Cihaz Sayısı
					PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO	NO ₂	NO _x	O ₃	CO	
1	Amasya -Merkez	K: 40° 40'.03" D: 35°50'.09"	2006	Isınma	1	-	1	-	-	-	-	-	1
2	Merzifo n	K: 40°52.463' D: 35°27.447'	2015	Isınma	1	-	1	1	1	1	-	-	1
3	Suluova	K: 40°49.383' D: 35°38.877'	2015	Isınma	1	-	1	1	1	1	-	-	-
4	Şehzade	K: 40° 39.427' D: 35°50.293'	2015	Trafik	1	1	-	1	1	1	1	1	-
TOPLAM					4	1	3	3	3	3	1	1	2

Cihazların Tanımları

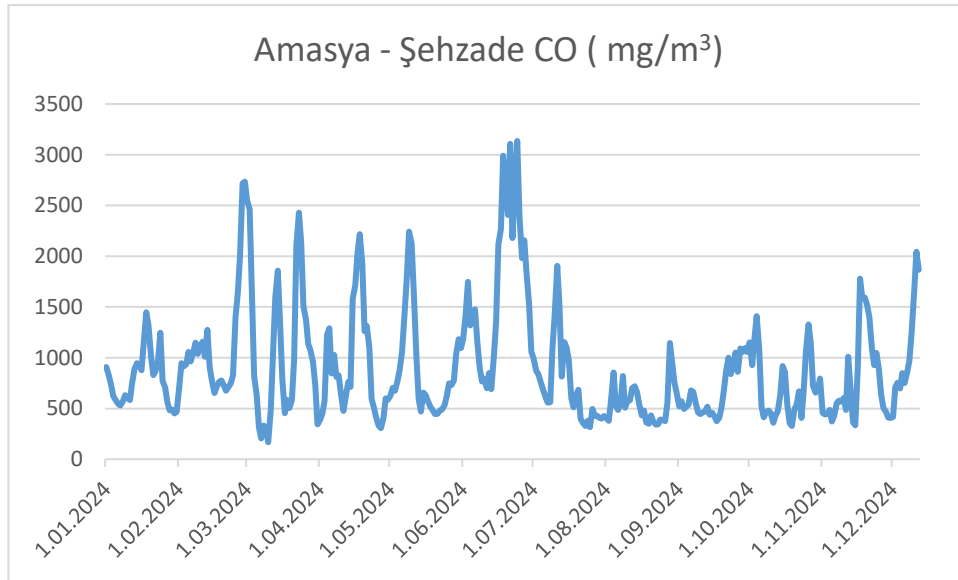
PM₁₀: 10 mikrondan küçük Partikül Madde (toz) ölçüm cihazı
PM_{2,5}: 2,5 mikrondan küçük Partikül Madde (toz) ölçüm cihazı
NO₂: Azotdioksit (trafik kaynaklı) ölçüm cihazı
SO₂: Kükürtdioksit (ısınma kaynaklı) ölçüm cihazı
O₃: Ozon (özellikle yazın güneş ışığının fazla olduğu zamanlarda) ölçüm cihazı
CO: Karbonmonoksit (trafik kaynaklı) ölçüm cihazı
M.C: Meteoroljik Veri Ölçüm Cihazı

Amasya İlinde bulunan dört (4) adet hava kalitesi izleme istasyonlarından alınan veri oranları ve kirlilik miktarı dikkate alınarak Şehzade HKİİ PM₁₀ ve NO₂, Suluova SO₂ kirletici parametre verileri incelenmiştir.

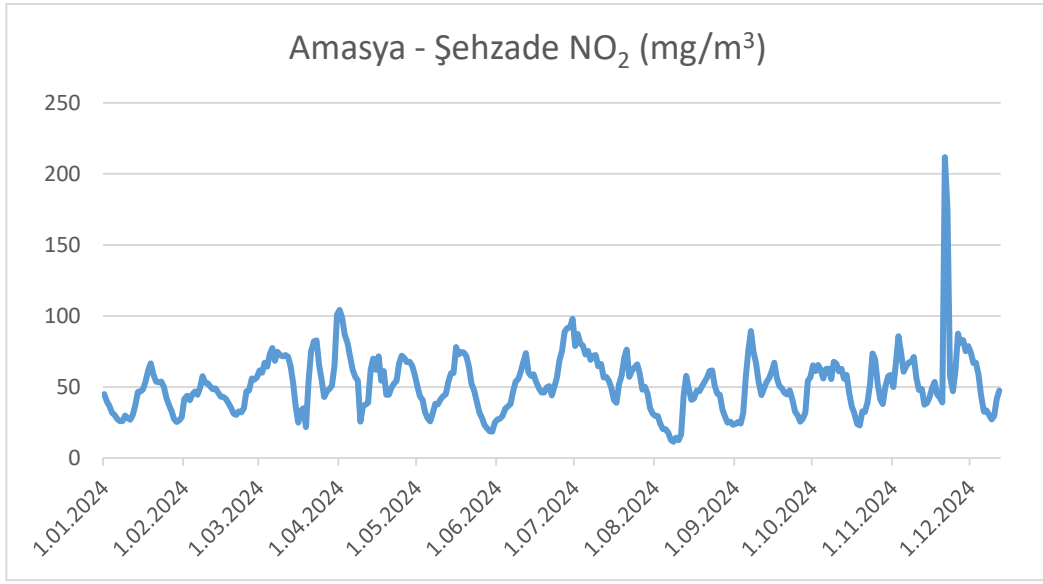
Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY), Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütünün hava kalitesi alanındaki mevzuatındaki değerlendirmeler; Saatlik, 24 Saatlik ve Yıllık olarak yapıldığından dolayı bu çalışmada yapılan tüm değerlendirmeler ve analizler Saatlik, 8 saatlik, 24 Saatlik ve Yıllık ortalamalar üzerinden yapılmıştır.

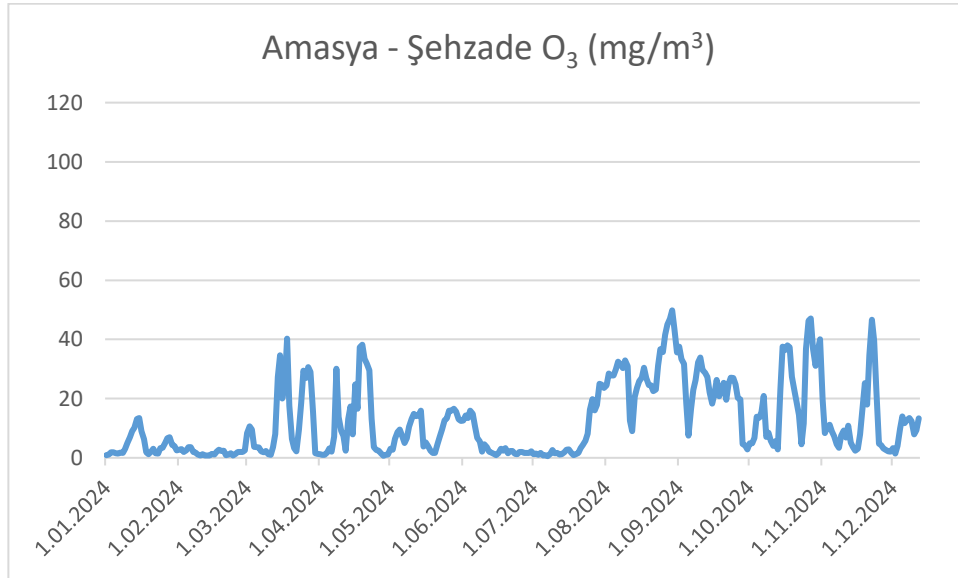
Grafik 1 - 2024 Yılında Şehzade istasyonu PM₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*(Hava İzleme gov.tr, 2024)

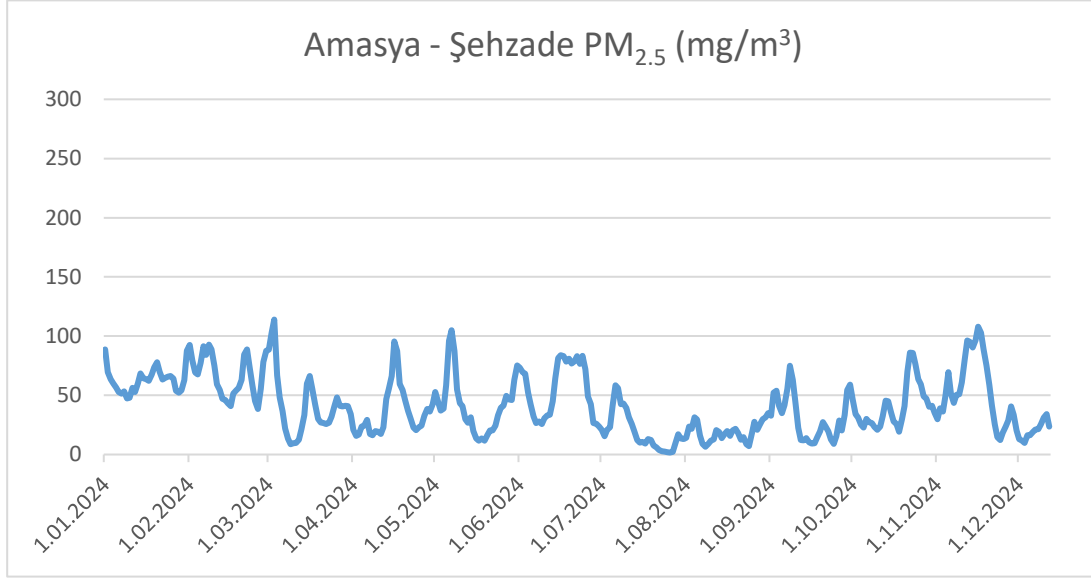
Grafik 2 - 2024 Yılında Şehzade istasyonu CO Parametresi günlük ortalama değer grafiği* (Hava İzleme gov.tr, 2024)

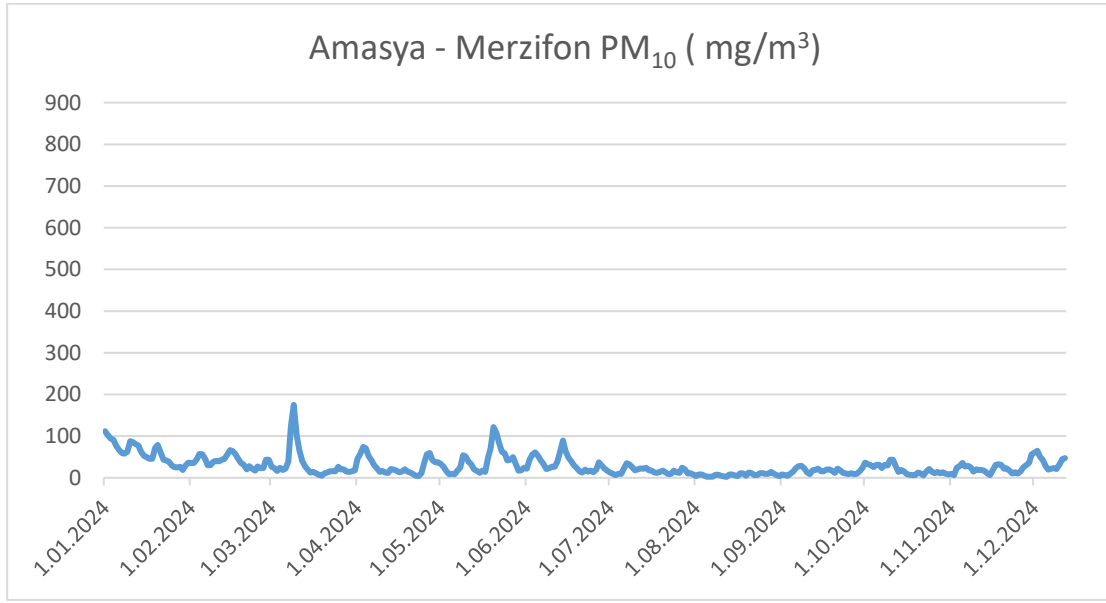
Grafik 3- 2024 Yılında Şehzade istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

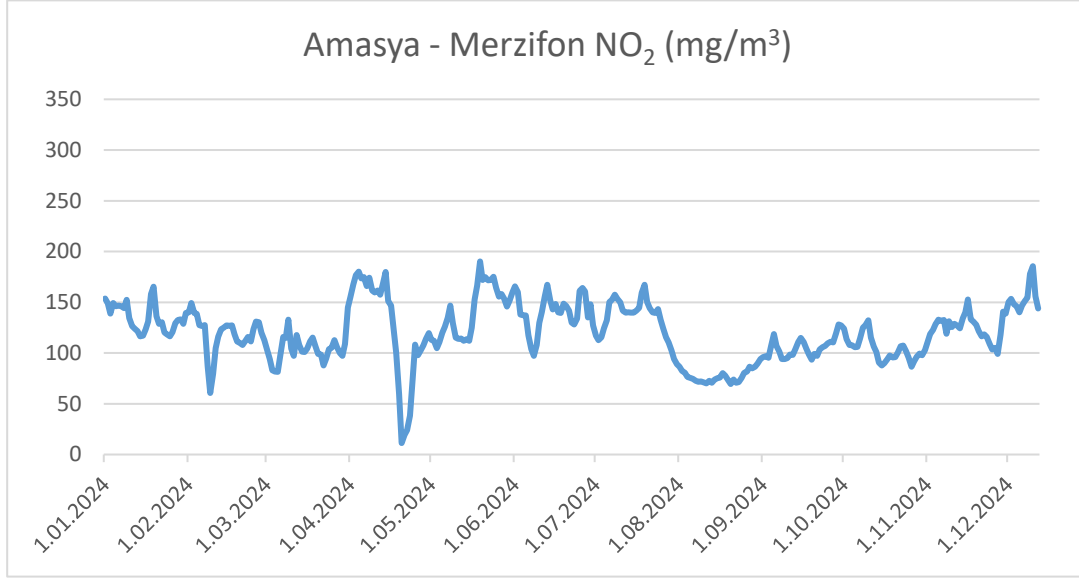
Grafik 4- 2024 Yılında Şehzade istasyonu O₃ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

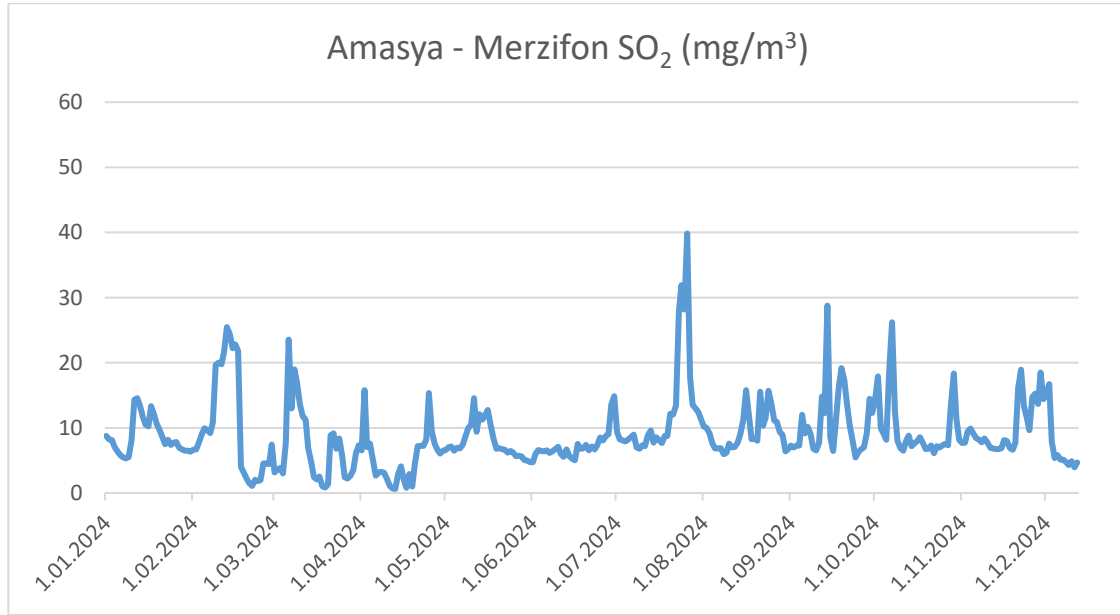
Grafik 5- 2024 Yılında Şehzade istasyonu PM_{2.5} Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

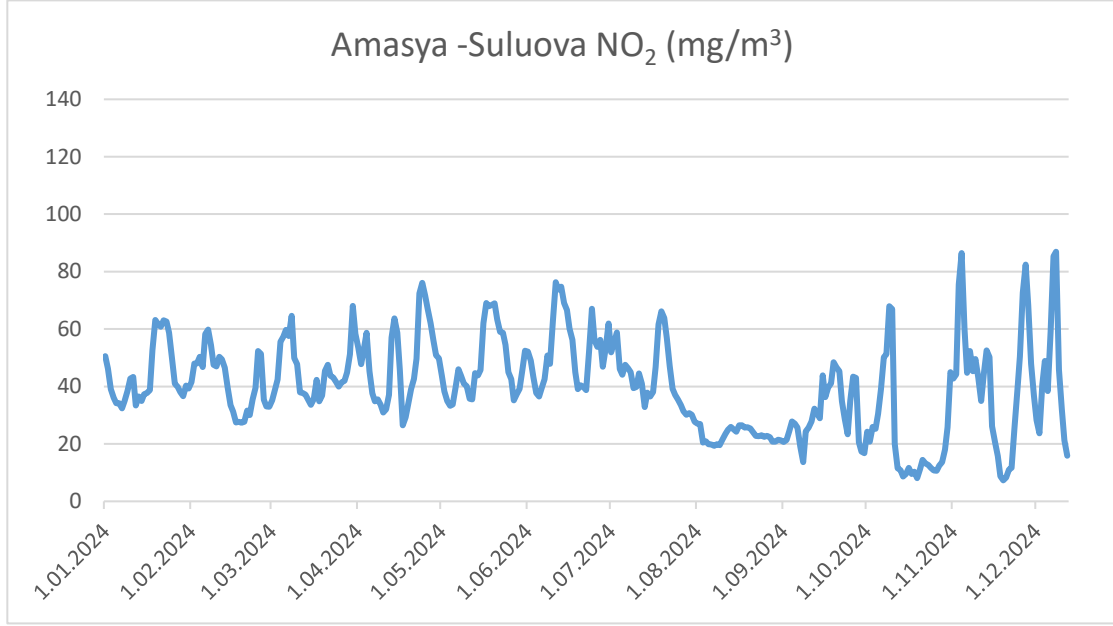
Grafik 6- 2024 Yılında Merzifon istasyonu PM₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

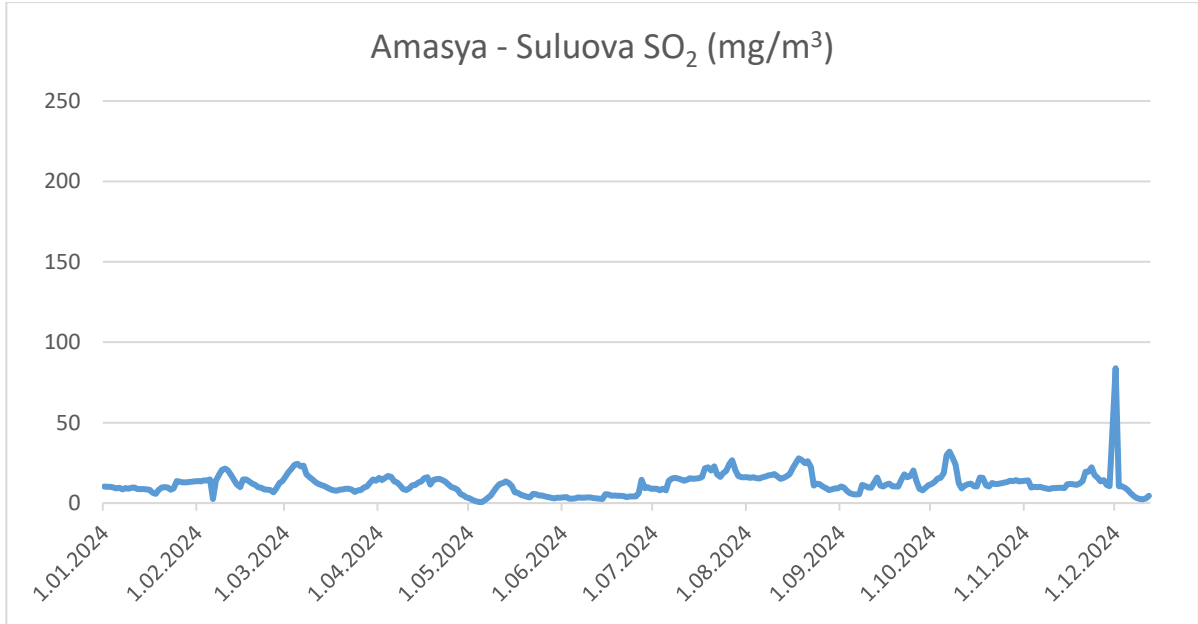
Grafik 7 - 2024 Yılında Merzifon istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

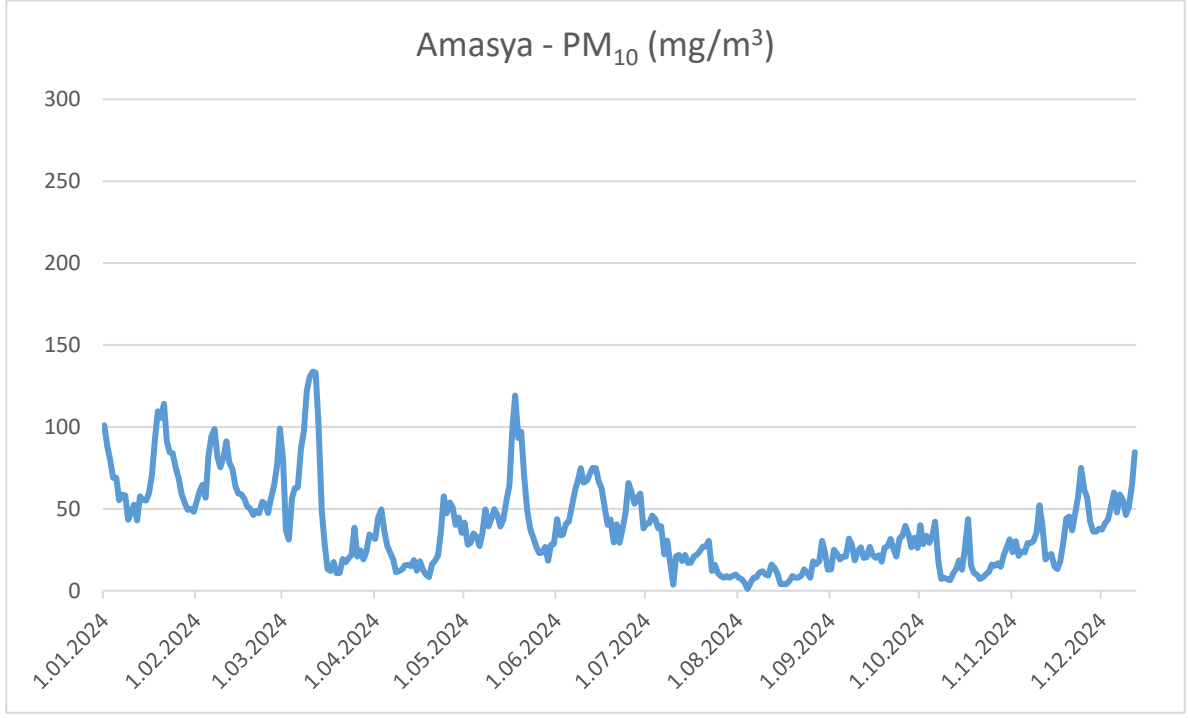
Grafik 8- 2024 Yılında Merzifon istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

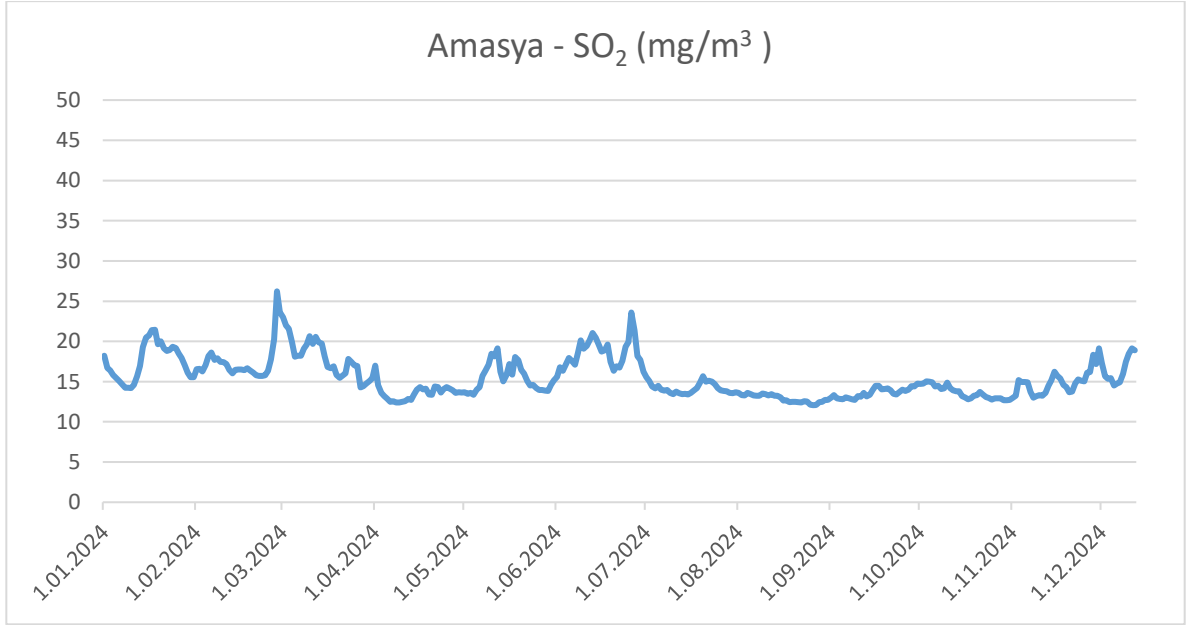
Grafik 9 - 2024 Yılında Suluova istasyonu NO₂ Parametresi günlük ortalama değeri*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

Grafik 10 - 2024 Yılında Suluova istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değeri*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

Grafik 11 - 2024 Yılında Merkez istasyonu PM₁₀ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

Grafik 12 - 2024 Yılında Merkez istasyonu SO₂ Parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Hava İzleme gov.tr, 2024)

Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değer in aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(O.K.Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2024)

İstasyon		Amasya HKİİ		Merzifon HKİİ			Suluova HKİİ			Şehzade HKİİ			
Kirletic i Kons.		PM ₁₀	SO ₂ (Sa)	PM ₁₀	SO ₂ (Sa)	NO ₂	PM ₁₀	SO ₂ (Sa)	NO ₂	PM ₁₀	NO ₂	O ₃	CO
AYLAR	Ocak	26	Aşım olmamıştır.	5	Aşım olmamıştır.		7	Aşım olmamıştır.		26	606	Aşım olmamıştır.	
	Şubat	25		2			11			25	593		
	Mart	22		3			8			22	631		
	Nisan	19		7			11			19	611		
	Mayıs	8		2			1			8	630		
	Haziran	7		3			3			7	605		
	Temmuz	11		1			3			11	601		
	Ağustos	3		0			8			3	486		
	Eylül	10		2			12			10	515		
	Ekim	12		1			18			12	600		
	Kasım	24		9			22			24	453		
	Aralık	26		15			20			26	435		
TOPLAM		193	0	50	0	0	124	0	0	193	6766	0	0

- PM₁₀ ve SO₂ verileri 24 saatlik, NO₂ verileri saatlik, CO ve O₃ verileri 8 saatlik veriler kullanılmıştır.
- 2024 yılı için aşım sayıları; PM₁₀: 35/Yıl(Günlük Aşım Sayısı), SO₂: 24/Yıl(Saatlik Aşım Sayısı), NO₂: 18/Yıl(Saatlik Aşım Sayısı)

Meteorolojik faktörler, kirleticilerin havadaki konsantrasyon seviyelerini önemli ölçüde etkilemektedir. Rüzgâr hızı ve rüzgâr yönü verileri, bir bölgeye kirleticilerin taşınımı hakkında güvenilir bilgi sağlamakta ve izleme istasyonlarındaki ölçümler ve kirletic i kaynaklar arasındaki ilişkileri değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Sıcaklık, yakıt tüketimini ve atmosferdeki kimyasal reaksiyonları; radyasyon hava kirleticileri arasındaki fotokimyasal reaksiyonları etkilemektedir. Yağış, kirleticilerin atmosferden giderilmesini sağlamaktadır. Meteorolojik faktörler ayrıca kirleticilerin konsantrasyonunu ve atmosferde kalış süresini etkilemektedir.

Amasya İlinde bulunan dört istasyondan Amasya ve Merzifon HKİİ’de meteorolojik ölçüm cihazı bulunmaktadır. Bu nedenle de, sadece bu istasyonlara ilişkin kirletic i konsantrasyonlarına rüzgâr hızı ve sıcaklığın etkisi incelenmiştir.

Sıcaklığın 15°C’nin üstünde olduğu periyotta (ısınmanın olmadığı dönemde) toz konsantrasyon değerlerinin genelde 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ’ün altında olduğu görülmektedir. Genel olarak sıcaklık düştüğünde, PM₁₀ konsantrasyonu artarken, rüzgâr hızı arttığında PM₁₀ konsantrasyonu azalmaktadır.

Rüzgâr hızı sıcaklık değişimlerinde artmakta, sıcaklık yükseldiğinde caddelerdeki partiküllerin havada kalması kolaylaşmaktadır. Meteorolojik parametrelerin kirleticilerin dağılımı ve konsantrasyonları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Rüzgâr hızının ve sıcaklığın artması ile SO₂’nin genelde azaldığı görülmektedir.

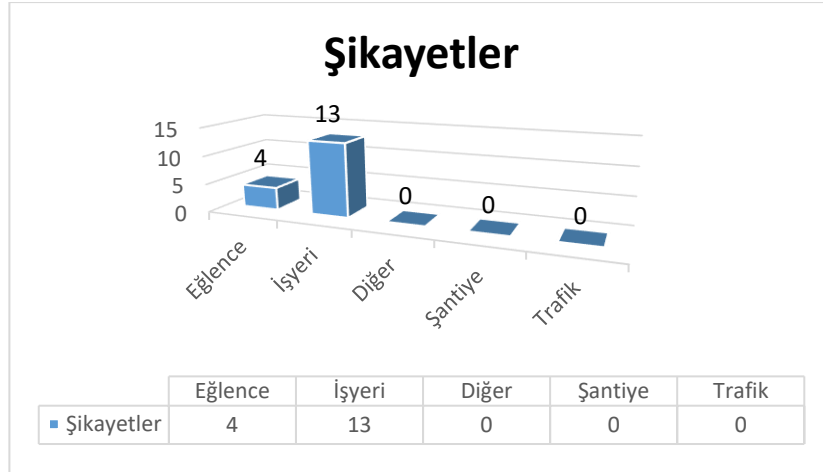
Aksi durumların söz konusu olduğu zamanlarda ise, farklı meteorolojik şartların ya da dış etkenlerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

A.5. Çevresel Gürültü

İlgili yönetmelik kapsamında İlimizde yetki devri yapılan herhangi bir Belediye ve İl Özel İdare birimi bulunmamaktadır. İlimiz genelinde çevresel gürültü kapsamındaki iş ve işlemler “Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği” ve 07.12.2023 tarih ve 2023/7 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Müdürlüğümüz aracılığıyla yapılmaktadır.

İlgili Yönetmelik kapsamında müzik yayını yapan işletmeler tarafından hazırlattırılan akustik raporlar İl Müdürlüğümüz ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü tarafından incelenerek uygun bulunması durumunda Müzik Yayın İzni Belgesi verilmektedir. 2024 yılının 38 adet Müzik Yayın İzni Belgesi düzenlenmiştir.

Öte yandan gerek programlı ve programsız gerekse şikâyetle istinaden gürültü ölçümleri ve değerlendirmeleri Müdürlüğümüzce gerçekleştirilmektedir. Müdürlüğümüze 3 adet eğlence sektörü kaynaklı, 4 adet işyeri kaynaklı şikâyet gelmiş ve Müdürlüğümüzce sonuçlandırılmıştır.

Grafik 13- Amasya ilinde 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(ÇŞİDİM, 2024)

Çizelge 8 -Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi
-	-	-	-	-

İlimizde hiçbir gürültü bariyeri faaliyeti yoktur.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 02.08.2019 tarih ve 888 sayılı yazısındaki (2019/13) Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Önlemleri Genelgesine göre Amasya İlindeki tüm Belediyeler neler yapılacağı ile ilgili bilgileri Müdürlüğümüze sunmuşlardır. Müdürlüğümüzce bu konu takip edilmektedir.

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulamayı Kuruluşlar için TÜRKA tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulamaların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulamayı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayısı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Çizelge 9 - 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(TÜİK, egzoz.csb.gov.tr, 2024)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
15	141 592	50.832

Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Amasya-Merkez	Şehir içi	4.6
Amasya-Merzifon	Şehir içi	3.5

Çizelge 11 -Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
-	-	-

Veri elde edilememiştir.

Çizelge 12- Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
-	-	-

Veri elde edilememiştir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Amasya İlindeki kirlilik seviyelerinin belirlenebilmesi amacıyla il merkezinde iki adet, Merzifon ve Suluova ilçelerinde birer adet olmak üzere ilde toplam dört adet istasyon bulunmaktadır. İl merkezinde bulunan istasyonlardan Amasya Merkez HKİ istasyonu ısınma amaçlı kullanılan yakıtlardan kaynaklanan hava kirliliğini ölçmek amacıyla, Şehzade HKİ istasyonu motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirliliğin tespiti için kurulmuştur. İlçelerdeki istasyonlarda ısınma amaçlı kullanılan yakıtlardan kaynaklanan hava kirliliğini ölçmek amacıyla kurulmuştur.

Amasya ili nüfusunun yıllara göre arttığı görülmüştür. Konutlarda ısınma amaçlı kullanılan katı yakıtın yıllara göre değişkenlik gösterdiği, doğalgaz miktarının giderek arttığı görülmüştür. Hava sıcaklığı düştükçe hava kirliliğinin arttığı görülmektedir. İldeki hâkim rüzgâr yönü Amasya Meteoroloji istasyonunda bulunan meteorolojik sensörlere göre Kuzey-Batıdır. PM10 parametresinin yılda 193 kez aşım yaptığı, 26 aşım sayısı ile Ocak ve Aralık ayları, 25 aşım ile Şubat ve 24 kez aşım sayısı ile Kasım ayları kirliliğin en üst seviyeye çıktığı aylar olarak tespit edilmiştir. Yılın Nisan, Mayıs, Haziran aylarında PM10 parametresinde hiç artış olmadığı tespit edilmiştir. Isınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik olarak, satışa sunulan kömürlerden uygun aralıklarla numune alınarak, kalitesiz yakıt kullanımının engellenmesi, Kalorifer kazanlarının tekniğine uygun yakılmasının sağlanması ve binalarda ısı yalıtımı (izolasyon) çalışmalarının yapılarak enerjinin verimli bir şekilde kullanımı ve kaloriferli okullarda radyatörlerde termostatlı vana kullanılması teşvik edilmelidir.

Amasya Şehzade istasyonu incelendiğinde ise; hava kirliliğinin istasyon çevresinde yıllara göre azaldığı bu azalmanın kaynağının çevre yolunun devreye alınmasından kaynaklı olacağı değerlendirilmektedir. PM₁₀ parametresinin yılda 193 kez aşım yaptığı, 26 aşım sayısı ile Aralık ve Ocak ayları en yüksek aylar, 25 aşım ile Şubat ve 24 kez aşım sayısı ile Kasım ayları kirliliğin en üst seviyeye çıktığı aylar olarak tespit edilmiştir.

Yaz ayları PM₁₀ parametresinde en az artış olan aylar olarak tespit edilmiştir. Motorlu araçların egzozlarından kaynaklı hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik olarak periyodik aralıklarla “Egzoz Emisyon Pulu” denetimlerinin yapılması ve kamu kuruluşları tarafından karayolu taşıtlarının satın alınmasında düşük emisyonlu yeni araçların alınmasına özen gösterilmeli ve toplu taşıma araçlarının yaygınlaştırılması, kaliteli akaryakıt kullanımının sağlanması ve mümkün olan yerlerde yolların araç trafiğine kapatılarak bisiklet yollarının yapılması gerekmektedir. Azot dioksit parametresinin yılda 6766 kez aşım yaptığı, 631 aşım sayısı ile en yüksek Mart ayı, 630 aşım ile Mayıs ve 611 aşım sayısı ile Nisan ayları kirliliğin en yüksek olduğu aylardır. Önceki yıllarda azot dioksit parametresi aşım sayısının yok denecek kadar az olması 2024 yılında ise yüksek olmasının nedeni Ülkemiz hava kalitesi limit değerinin 2024 yılında 200 µg/m³ ‘e düşmesinden kaynaklanmaktadır.

Çevre yolunun 25.07.2020 yılında resmi açılışı yapılması ile birlikte özellikle şehirlerarası yolculuk yapan araçların şehir merkezi dışından geçen çevre yolunu kullanması ile birlikte şehir merkezindeki hava kirliliği değerlerinde azalışa katkı sağladığı önceki yılların ölçüm sonuçlarından anlaşılmıştır. Diğer taraftan Şehzade HKİ istasyonunun hemen önünden Mehmet Varinli Caddesi geçmekte olup, söz konusu cadde şehirlerarası yol olarak -Amasya-Erzincan Karayolu olarak kullanılmaktadır. Bu yolun istasyona olan etkisi PM10 ile NO₂ ölçüm sonuçlarına da yansımaktadır. Şehzade hava ölçüm istasyonunun hemen yanındaki ve karşısındaki otobüs duraklarının kaldırılarak şehzade istasyonundan daha uzak noktalara konumlandırılması, park yasağının getirilmesi, 1 Ekim -31 Mart tarihleri arasında yani hava kirliliğinin en yüksek olduğu zaman diliminde trafiğin yoğun

olduğu saatler olarak kabul edilen iş / okul / mesai giriş ve çıkışları olarak kabul edilen saatlerde(08:00-10:00 ile 16:00-20:00) trafik yükünün alt caddeye de pay edilmesi, cadde üzerindeki market v.b yerlerde yük indirme –yükleme işlemlerinin gece yapılması, halk otobüslerinin doğalgaz yakıtı kullananlar ve elektrikli ile değiştirilmesi ve yayaların üst geçitlere yönlendirilmesi gibi önlemler ile dur-kalk azaltılarak trafik akışının sağlanması trafikten kaynaklanan hava kirliliğinin düşürülmesi için pozitif etki yaratacağı düşünülmektedir. Ayrıca, araçlarda kaliteli yakıt kullanımının artması, kaçak akaryakıt kullanımının azalması ve düzenli olarak egzoz ölçümlerinin yapılması ve elektrikli araç sayılarının artması kirletici konsantrasyonlarında düşüş sağlayacaktır.

Amasya Merzifon istasyonu incelendiğinde; hava kirliliğın sonbahar ve kış aylarında artığı ve sınır değerleri aştığı görülmektedir. İstasyon, yıllara göre değerlendirildiğinde ise PM10 parametresinde en yüksek olduğu aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. Sanayiden kaynaklı hava kirliliğini azaltmaya yönelik olarak da, kurulması planlanan sanayi tesislerinin yerleşim yerinden uzak ve emisyonlarının yerleşimdeki hava kalitesini etkilemeyecek şekilde hakim rüzgar yönü dikkate alınarak planlanmalı ve ilde bulunan atmosfere emisyon veren sanayi ve enerji tesislerinin daha sık denetlenmesi gerekmektedir.

Amasya Suluova istasyonu incelendiğinde ise; hava kirliliğın istasyon çevresinde yıllara göre azaldığı, PM₁₀ sınır değeri 124 kez aştığı Kasım ayında en yüksek aşım sayısına ulaşmış, 20 kez aşım la Aralık ayı takip eden ay olmuştur. Aşım sayılarının artığı Kasım ayında kirliliğın en üst seviyeye çıktığı tespit edilmiştir.

Amasya Merkez Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Amasya- Merkez İstasyonunun etrafında (2 km yarıçap içerisinde) herhangi bir sanayi tesisi bulunmamaktadır. Sadece istasyona 240 metre uzaklıkta kullanılmayan eski un fabrikası bulunmaktadır. Amasya-Merkez İstasyonunun çevresinde -100 metre mesafe içerisinde- sadece konutlar ve birkaç tane iş yeri bulunmaktadır. Söz konusu alanda kullanılan yakıt miktarı ile ilgili herhangi bir veri bulunmamakla birlikte 2008 yılından bu yana il merkezinde doğalgaz kullanılmasına bağlı olarak %80-85 civarı doğalgaz kullanımı bulunmaktadır. İstasyona en yakın mahalle Bahçeleriçi Mahallesidir. İstasyonun batısında Zübeyde Hanım Caddesi, kuzeyinde Billur Sokak, güneyinde Tersakan Sokak, bulunmaktadır. Zübeyde Hanım Caddesinin araç yoğunluğu yüksektir. Diğer sokakların araç yoğunlukları nispeten düşük olup ara sokak mahiyetindedir. İstasyona en yakın Meteoroloji istasyonun adı Amasya Meteoroloji istasyonu olup, hava kalitesi izleme istasyonuna yaklaşık 70-80 metre mesafede bulunmaktadır. İstasyon, Amasya Meteoroloji İl Müdürlüğü bahçesi içerisinde yer almaktadır.

Amasya Şehzade (Trafik) Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Amasya-Şehzade İstasyonunun etrafında (2 km yarıçap içerisinde) herhangi bir sanayi tesisi bulunmamaktadır. İstasyonun çevresinde -100 metre mesafe içerisinde- konutlar ve işyerleri bulunmaktadır. 100 metre güneyinde Şirvanlı Cami, yaklaşık 90 metre batısında ise Yeşilirmak Ortaokulu bulunmaktadır. Söz konusu alanda kullanılan yakıt miktarı ile ilgili herhangi bir veri bulunmamakla birlikte 2008 yılından bu yana il merkezinde doğalgaz kullanılmasına bağlı olarak %80-85 civarı doğalgaz kullanımı bulunmaktadır. İstasyonun hemen önünden (kuzeyinden) Amasya-Erzincan karayolu geçmektedir. İstasyona en yakın mahalle Beyazıt Paşa Mahallesidir. İstasyonun hemen önünden Mehmet Varinli Caddesi geçmekte olup, söz konusu cadde şehirlerarası yol olarak -Amasya-Erzincan Karayolu- kullanılmaktadır. Güneyinde ise Pınar Sokak

bulunmaktadır. Diğer sokağın araç yoğunluğu nispeten düşük olup ara sokak mahiyetindedir. İstasyona en yakın Meteoroloji istasyonunun adı Amasya Meteoroloji istasyonu olup, hava kalitesi izleme istasyonuna yaklaşık 1100 metre mesafede bulunmaktadır.

Merzifon Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Merzifon İstasyonunun etrafında (2 km yarıçap içerisinde) herhangi bir sanayi tesisi bulunmamaktadır. Ancak 2700 metre güneyinde Merzifon O.S.B, 2300 metre Güney-güneybatısında Yağ Fabrikası bulunmaktadır. İstasyonun çevresinde -100 metre mesafe içerisinde yoğun olarak konutlar ve iş yerleri bulunmaktadır. 50 metre batısında ilçe stadyumu, 120 metre mesafede hükümet konağı bulunmaktadır. İstasyon Merzifon İmam Hatip Lisesi bahçesinde bulunmaktadır. İstasyonun yaklaşık 1750 metre güneyinden İstanbul-Samsun karayolu geçmektedir. İstasyona en yakın mahalle Harmanlar Mahallesidir. İstasyonun doğusunda Lise Caddesi, Güneyinde Atatürk Caddesi, kuzeyinde Taştan Sönmez Caddesi bulunmaktadır. Söz konusu caddelerin araç yoğunluğu yüksektir. İstasyona en yakın Meteoroloji istasyonunun adı Merzifon Meteoroloji istasyonu olup, hava kalitesi izleme istasyonunun yaklaşık 580 metre kuzeydoğusunda bulunmaktadır.

Suluova Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Suluova İstasyonunun etrafında (2 km yarıçap içerisinde) Suluova Şeker Fabrikası, un ve hayvan yemi fabrikası, hazır beton işletmesi ve beton bordür üretim işletmesi bulunmaktadır. İstasyonun çevresinde -100 metre mesafe içerisinde- yoğun olarak konutlar bulunmaktadır. Hemen yanında Saraçoğlu Cami bulunmaktadır. İstasyonun 100 metre mesafesi تنها bir bölgede, trafikten uzak bir noktadır. Söz konusu alanda kullanılan yakıt miktarı ile ilgili herhangi bir veri bulunmamakla birlikte ilçede hem doğalgaz hem de kömür yakıt olarak kullanılmaktadır. Söz konusu alanda yakıt olarak kömür yoğun olarak kullanılmakta olup, bu oran %65-70 civarındadır. Genellikle yüksek katlı olmayan ve müstakil konutlardan oluşmaktadır. İstasyonun yaklaşık 1000 metre güneyinden Amasya-Samsun karayolu geçmektedir. İstasyona en yakın mahalle Maarif Mahallesidir. İstasyonun güneyinde İmam Sokak ve Ayvaz Sokak, kuzeyinde Ekinci Sokak bulunmaktadır. Söz konusu sokakların araç yoğunlukları nispeten düşük olup ara sokak mahiyetindedir. Bununla birlikte istasyonun yaklaşık 570-580 metre doğusundan Atatürk Bulvarı geçmekte olup, araç yoğunluğu son derece yüksektir. İstasyona en yakın Meteoroloji istasyonunun adı Suluova Meteoroloji istasyonu olup, hava kalitesi izleme istasyonunun yaklaşık 1570 metre güneydoğusunda bulunmaktadır.

Kaynaklar:

- Amasya Valiliği.
- Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü.

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Amasya'nın en önemli akarsuyu Yeşilırmak Sivas'ın Köse Dağı'ndan doğup, Amasya sınırı içerisinde Kayabaşı mevkiinde 256 km uzunluğundaki Çekerek Çayı ile birleşmektedir. Yozgat'tan doğan Çekerek Çayı'na Amasya Ezinepazar ve Zara Dere'leri dökülmektedir. Yeşilırmak'ın Çekerek Çayı ile birleşmeden önce Tokat veya Tozanlı Suyu olarak isimlendirilir. Ladik Gölü'nden çıkan ve Suluova'da Gümüşsuyu ile birleşen Tersakan Çayı Amasya'nın içinde Yeşilırmak'a dökülmektedir. Yeşilırmak Taşova ilçesinden geçerek, Samsunun Çarşamba İlçesi'nden Karadeniz'e dökülmektedir. Yeşilırmak Amasya için önemlidir. Sulama amaçlı kullanılmaktadır. Ayrıca Yeşilırmak ve yan kolları üzerine kurulan hidroelektrik santrallerinden de elektrik enerjisi üretilmektedir.

Çizelge 13– Amasya İlinin Akarsular (DSİ,2024).

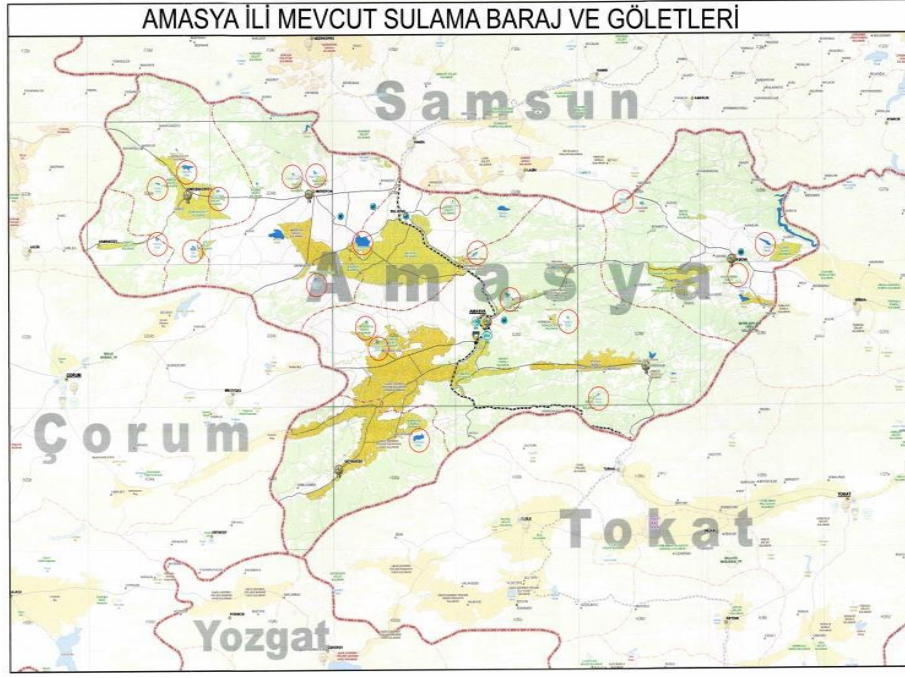
(DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, 2024)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Yeşilırmak	519	140	32,05	Anakol	Tarımsal Sulama, Enerji Üretimi
Çekerek Irmağı	200	45	14,85	Anakol	Tarımsal Sulama, Enerji Üretimi
Tersakan Çay	100	37	2,345	Yeşilırmak	Tarımsal Sulama
Deliçay	48	48	0,821	Yeşilırmak	Tarımsal Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

**Çizelge 14 - Amasya İlindeki Mevcut Göletler ve Rezervuarlar
(DSİ,2024)**

ADI	TİPİ	AKTİF GÖL HACMİ (hm ³)	NET SULAMA ALANI (ha)	ÇEKİLEN SU MİKTARLARI (hm ³)	KULLANIM AMACI
Yedikır Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	63.55	7700.00	28.70	Kanaletli Sulama
Sarayözü Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	13.00	3500.00	5.10	Kanaletli Sulama
Gediksaray Barajı	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	12.00	1200.00	2.50	Salma Sulama
Uluköy Barajı	Kaya ve Kil DOLGU	4.70	1000.00	4.10	Salma Sulama
Değirmendere Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	5.49	242.00	3.10	Borulu Sulama
Ziyaret Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.40	264.00	0.90	Borulu Sulama
İbecik Göleti	Kil Çekirdekli Yarı Geçirimli Dolgu	0.93	108.00	0.50	Salma Sulama
Yakacık Göleti	Kil Çekirdekli Yarı Geçirimli Dolgu	0.90	240.00	0.60	Salma Sulama
Ortaköy Göleti	Homojen Toprak Dolgu	0.90	174.00	0.30	Borulu Sulama
Bayırlı Göleti	Kil Çekirdekli Yarı Geçirimli Dolgu	0.31	85.00	0.13	Borulu Sulama
Yeniköy Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1.79	508.00	1.10	Borulu Sulama
Yassıçal Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.35	81.00	0.25	Salma Sulama
Doğantepe Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.01	400.00	0.50	Salma Sulama
Çitli Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.45	710.00	1.40	Salma Sulama
İmirler Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.23	320.00	1.00	Borulu Sulama
Paşa Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.89	350.00	0.55	Salma Sulama
Ağılönü Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.25	82.00	0.10	Borulu Sulama
Sarıbuğday Göleti	Homojen Toprak Dolgu	0.52	90.00	0.20	Salma Sulama

Harita 3- Amasya, Suluova Yedikır Barajı
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Yedikır Barajı: Amasya ili Suluova ovasının tam ortasından geçmekte olan Tersakan Çayı'nın akışına göre sağ sahilinin sulanabilmesi için Tersakan Çayı'nın üzerinde inşa edilen Çeltak Regülâtörü vasıtasıyla alınan su Yedikır Barajında depolanmakta ve sol sahil sulaması için doğal göl olan Lâdik Gölü su kaynağı kullanılmaktadır.

Borabay Gölü: İlimiz sınırları içerisinde bulunan Borabay Gölü; Taşova ilçe sınırları içinde yer alır. İl merkezine 63 km. ve Taşova ilçesine 15 km. mesafededir. Denizden 1.050 m. yükseklikte bir krater gölü olarak bilinmesine karşın, aslında küçük bir akarsuyun etraftan gelen yıkıntılarla tıkanması sonucu oluşmuş, doğal bir set gölüdür. Etrafı kayın, sarıçam, sedir, kestane ağaçları ile çevreli gölün rengi zümrüt yeşilidir. Güney kıyısı sarp ve diktir. Tabandan su kaynaması olan göl, ayrıca dereden gelen sularla da beslenmektedir. 80 metre genişlik ve 25 metre derinliğe sahip göl, doğu-batı yönünde uzanan bir vadide yer alır. Göl etrafında temiz hava ortamında yürüyüş yapılabilecek parkurları bulunduğu gibi piknik amaçlı kullanıma uygundur.

Harita 4- Amasya, Taşova Borabay Gölü
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Sarayözü Barajı: Sarayözü Barajı, Amasya ili, Gümüşhacıköy ilçesinin kuzey doğusunda yer almakta olup, proje alanı içinde Saraycık ve Gümüşhacıköy ovaları bulunmaktadır. Saraycık ovası ortalama su kotu 900,00 m, Gümüşhacıköy ovası ortalama kotu 850,00 m dir.

Harita 5- Amasya, Gümüşhacıköy Sarayözü Barajı
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Doğantepe Göleti: Doğantepe Göleti ve sulaması proje alanı, Amasya ili Doğantepe kasabasının kuzeyinde yer almaktadır. Gölet yeri; Doğantepe kasabasının 2 Km kuzeybatısında ve Ortaköy deresi üzerindedir. Sulama alanı ise Karakaya tepe, Kaygancık tepe, Domalan tepe, Ovacık mevki, Uzun tepe, Elgazi deresi ve gölet arasındaki arazileri kapsamaktadır.

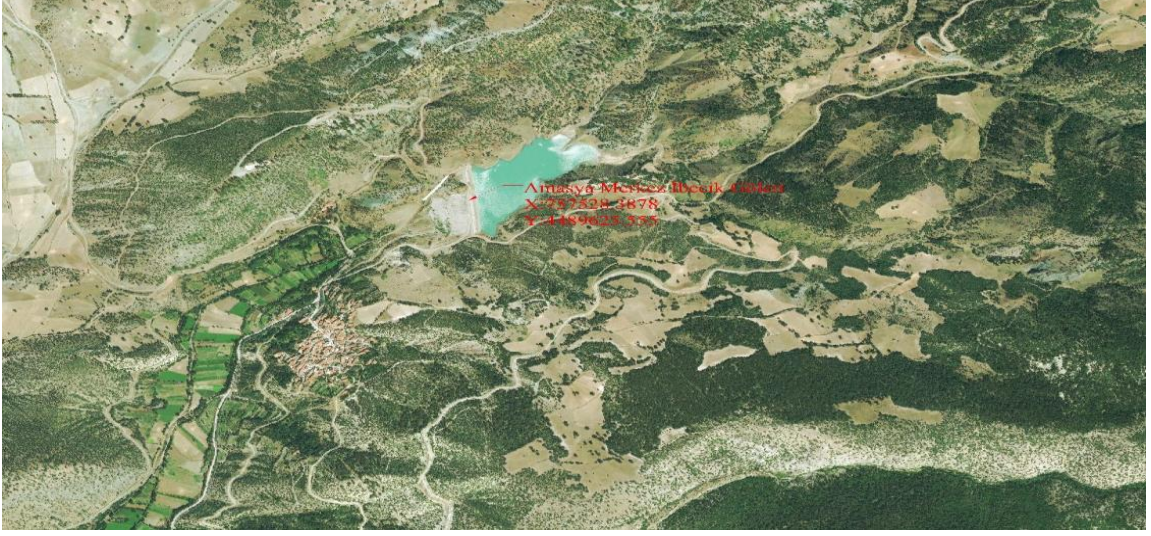
Harita 6- Amasya, Merkez Doğantepe Göleti,
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Ortaköy Göleti: Ortaköy Göleti proje sahası, Amasya ili, Doğantepe kasabasının 5,5 km kuzeybatısında yer almaktadır. Gölet yeri; Kamişliönü deresi üzerinde, Seki tepenin bulunduğu kısımdadır. Proje sahanının kotu (704 – 650 m) arasında değişmektedir. Sulama sahasını teşkil eden Kamişliönü mevki çevresinde ova kuzey - güney istikametinde %2–3 eğimlidir.

Harita 7- Amasya, Merkez Ortaköy Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

İbecik Göleti: Amasya merkez İbecik Göleti proje sahasına, Amasya-Tokat devlet karayolunun 48. km'nde ayrılan yol ile ulaşılır. Proje sahası Tokat ili Turhal ilçe merkezinin 15 km kuzey batısında yer almakta olup, Amasya merkez Ezinepazarı kasabasının 5 km güney batısındadır. Gölet yeri; İbecik Köyü'nün 750 m kuzey doğusunda Pelitli sırtları - Güney tepe ile Yamlık tepe arasındaki Karataş deresi üzerindedir.

Harita 8-Amasya, Merkez İbecik Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Yassıçal Göleti: Amasya merkez Yassıçal göleti, Amasya il merkezinin 9 km doğusunda bulunan Yassıçal (Ebemi) kasabasının 3 km doğusunda Eğreğin deresi üzerinde yer almaktadır.

Harita 9- Amasya Merkez Yassıçal Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Ziyaret Göleti: Ziyaret Barajı ve sulaması proje alanı, Amasya Taşova Karayolunun 3 km' den sola ayrılarak ulaşılan Ziyaret kasabasının 1 km üzerindedir.

Harita 10- Amasya Merkez Ziyaret Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Gediksaray Göleti: Gediksaray Barajı ve sulaması proje alanı, Türkiye'nin Orta Karadeniz bölgesinde, Amasya ili, Göynücek ilçe merkezinin 10 km kuzeydoğusunda yer alır. Sulama sahasının batısı Gediksaray - Amasya karayolu ile sınırlı olup, doğusunda Terzihamam kaplıcaları bulunmaktadır.

Harita 11- Amasya Göynücek Gediksaray Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Bayırlı Göleti: Amasya ili, Suluova ilçesi sınırları içerisinde olup, Bayırlı göleti ve sulaması proje alanı Suluova ilçesinin 9 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Gölet yeri Bayırlı Köyü'nün 2,5 km kuzeyinde Arpalık deresi üzerinde bulunmaktadır.

Harita 12- Amasya Suluova Bayırılı Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

İmirler Göleti: Amasya ili Gümüşhacıköy ilçesi sınırları içerisinde olup, Gümüşhacıköy ilçesinin 5,5 km Kuzey Batısında İmirler Köyü'ne bağlı Berberoğlu mahallesinin 300 m batısında Karaağa deresi üzerindedir.

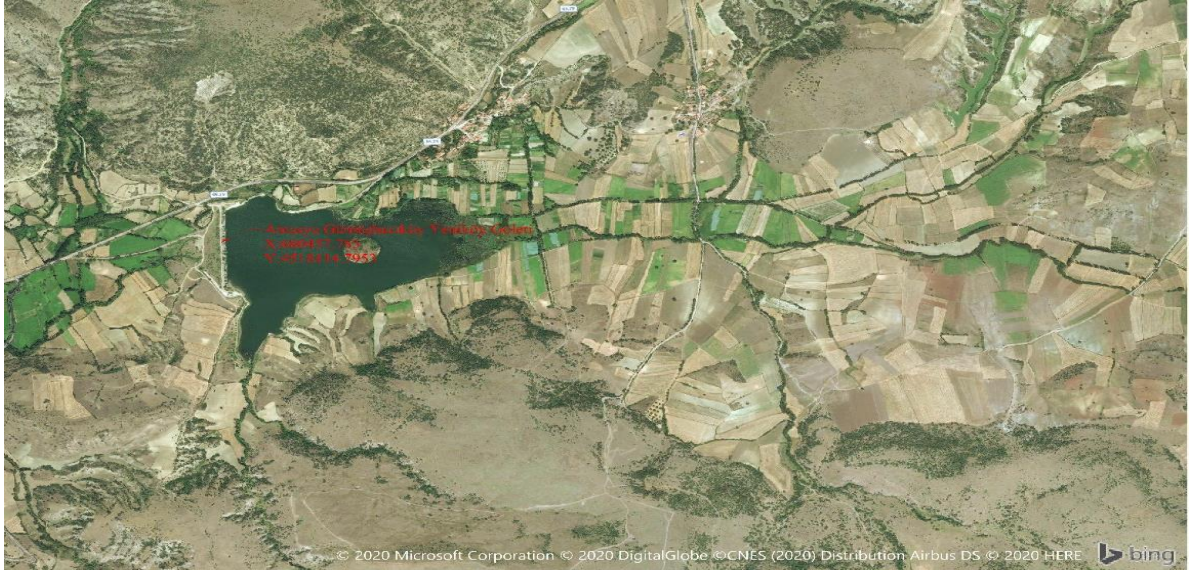
Harita 13- Amasya Gümüşhacıköy İmirler Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Çitli Göleti: Amasya ili Gümüşhacıköy ilçe merkezinin 16.00 Km doğusunda yer almaktadır. Gölet yeri Çitli Köyü'nün kuzey kenarında ve Gömük deresi üzerindedir.

Harita 14- Amasya Gümüşhacıköy Çitli Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Yeniköy Göleti: Amasya ili Hamamözü ilçesi ile Yeniköy Bilaloğlu mahallesi arasında ve (Pıtıraklı özü – Akpınar – Büyük) dere çevresinde yer alır. Gümüşhacıköy - Hamamözü yolu sulama şebekesinin içerisinde geçmektedir.

Harita 15- Amasya Hamamözü Yeniköy Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Sarıbuğday Göleti: Sarıbuğday Göleti ve sulaması, Merzifon ilçe merkezinin 16 km güneyinde yer almaktadır. Merzifon - Çorum karayolu proje alanının 6 km batısından geçmektedir. Gölet yeri Sarıbuğday bucak merkezinin 3,5 km güney batısında Yayla deresi üzerindedir.

Harita 16- Amasya Merzifon Sarıbuğday Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Yakacık Göleti: Amasya ili Merzifon ilçesi sınırları içerisinde olup, Yakacık Göleti ve sulaması proje alanı Merzifon ilçe merkezinin 3 km kuzey batısında bulunmaktadır. Sulama sahasının doğusunda Kuruçay, batısında Dokuz Tepe ve Öküz Deresi yer alır.

Harita 17- Amasya Merzifon Yakacık Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Paşa Göleti: Amasya ili Merzifon ilçesi sınırları içerisinde olup Paşa Göleti ve sulaması proje alanı Merzifon ilçesinin 3 km kuzeyinde bulunmaktadır. Gölet yeri, Hırka Köyü'nün 300 m batısında Paşa deresi üzerinde yer almaktadır.

Harita 18-Amasya Merzifon Paşa Gölü
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Destek Gölü: Amasya ili Taşova ilçesi sınırları içerisinde olup, Destek Gölü ve sulaması proje alanı Taşova ilçesinin 18 km kuzey batısında yer almaktadır.

Harita 19-Amasya Taşova Destek Gölü
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Kızılgüldüren Gölü: Amasya ili Taşova ilçesi sınırları içerisinde olup, Kızılgüldüren Gölü ve sulaması proje alanı Taşova ilçesi Kızılgüldüren Köyü 500 m güney doğusunda bulunmaktadır. Kızılgüldüren Gölü daima sarfiyatlı bir dere üzerinde değildir.

Harita 20-Amasya Taşova Kızılgöldüren Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Değirmendere Göleti: Amasya merkez Değirmendere Köyü sınırları içerisinde geçen Kanlıdere Deresi üzerine inşaa edilerek 2013 yılında işletmeye alınmıştır. Projenin amacı tarım arazilerinin sulanması ve Suluova İlçesinin içme ve kullanma suyu sağlamasına yöneliktir. 5.517.000 m³ su depolama alanına sahip olup 242 ha tarım arazisinin kapalı basınçlı sistemle sulanmasıdır.

Harita 21- Amasya Merkez Değirmendere Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Uluköy Göleti: Amasya Taşova ilçesinin 7 km doğusunda yer alır. Destek Çayı üzerine kurularak 1000 ha tarım arazisinin sulanması amacıyla yapılmış olup 1984 yılında inşaaı tamamlanmıştır. Su depolama hacmi 4.443.000 m³ tür.

Ağılönü Göleti: Amasya merkez Ağılönü Köyü'nün yaklaşık 1 km güneydoğusundaki Bağlar Özentisi Deresi üzerine inşaa edilmiştir.253.000 m³ su depolama hacmine sahiptir. 2020 yılında sulama ihalesi yapılmış olup yıl içerisinde inşasına başlanacaktır.

Harita 23-Amasya Merkez Ağlönü Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

Duruca Göleti: Amasya ilinin 10 km kuzeyinde bulunan Duruca Köyü’nde Çillğin deresi üzerine inşaa edilmiştir.475.200 m³ su depolama hacmine sahiptir. İhalesi yapılmış olup 2020 yılı içerisinde sulama şebeke inşasına başlanacaktır.

Harita 24-Amasya Merkez Duruca Göleti
(DSİ 73. Şube Müdürlüğü, 2024)

B.1.2. Yeraltı Suları

Amasya İlinin Yeşilirmak Havzası içinde kalan bölümü, hidrojeolojik özellikler dikkate alınarak Merzifon-Gümüşhacıköy Ovası, Suluova, Taşova, Geldingen Ovası, Göynücek Ovası, Mecitözü Çayı Vadisi ve Aydınca Ovası olmak üzere 7 alt havza/ ova ya ayrılmıştır. Hamamözü ilçesinin de bulunduğu Hamamözü Deresi Vadisi alt havzası ile Gümüşhacıköy ilçesinin Kuzeybatısı boyunca uzanan Devret Vadisi alt havzası da Kızılırmak Havzası içinde kalmaktadır. Bu ova/alt havzaların toplam yeraltısuyu rezervleri, sulama kooperatiflerine tahsis edilen yeraltısuyu miktarları ve yeraltısuyu kullanma belgesi verilerek yeraltısuyu tahsisi yapılmış belgeli kuyulara ait sektörel bazdaki toplam tahsis miktarları Çizelge 15’de verilmiştir.

Amasya ilindeki yeraltısuyu akiferleri (yeraltısuyu havzaları), bölgenin en büyük akarsuları olan Yeşilirmak ve Çekerek Irmakları ile bunların ana kolları olan Tersakan Irmağı, Gümüşsuyu Deresi, Köşeler Deresi, Destek Çayı, Çorum Çayı, Mecitözü Çayı ve Deliçay gibi akarsuların içinde aktığı vadi yataklarında oluşturduğu alüvyon akiferlerden ve kireçtaşı kaynaklı karstik akiferlerden oluşmaktadır. Alüvyal akiferler yayılım ve yeraltısuyu rezervi açısından, ildeki en büyük ve verimli yeraltısuyu havzalarını oluşturmaktadır. İçme ve sulama suyu ihtiyaçlarının önemli bir bölümü alüvyal akiferlerde açılmış olan su sondaj kuyularından sağlanan yeraltısuyu ile karşılanmaktadır. Karstik akiferler ise daha lokal olup yayılım, rezerv ve kullanım olarak alüvyal akiferlere göre daha küçüktür.

Çizelge 15 - Amasya İli Yeraltı Suyu Potansiyeli ve Tahsisi Tablosu
(DSİ, 2024 Yılı Sonu İtibariyle)

HAVZA ADI VE NO'SU		OVA/ALT HAVZA ADI VE NO'SU	YERALTISUYU İŞLETME REZERVİ ($\text{hm}^3/\text{yıl}$)	TAHSİS EDİLEN YERALTISUYU MİKTARI ($\text{hm}^3/\text{yıl}$)				
				YAS SULAMA KOOP.	BELGELİ KUYULAR			TOPLAM YERALTISUYU TAHSİSİ ($\text{hm}^3/\text{yıl}$)
				İçme Suyu Tahsisi	Sanayi Suyu Tahsisi	Sulama Suyu Tahsisi		
YELİLİRMAK-14	MERZİFON- GÜÇLÜK ÖY-22	MECİTÖZÜ ÇAYI VADİSİ - 4	7.00	5.08	0.34	0.00	1.43	6.84
		GÖYNÜCEK - 5	23.00	8.15	3.42	0.00	1.36	12.93
		AYDINCA - 19	16.50	12.04	1.54	0.04	0.26	13.88
		GELDİNGEN - 20	52.00	2.70	24.36	12.22	19.37	58.64
		SULUOVA - 21	10.50		0.93	2.03	3.66	6.62
		Kuzey ve Batı Bölümü-22/1	2.00		0.24	0.00	0.01	0.24
		Ova Bölümü - 22 / 2	30.30	27.00	2.94	0.12	1.41	31.46
		Merzifon Konisi Bölümü - 22 / 3	5.00	1.14	12.94	0.25	0.28	14.61
		Doğu Bölümü - 22 / 4	1.80		0.50	0.03	0.98	1.51
		Salhan Çayı Vadisi Bölümü-22/5	4.40	1.37	0.41	0.00	0.54	2.32
KIZILIRMAK NO:15		DEVRET ÇAYI VADİSİ - 54	2.00		0.23	0.00	0.08	0.31
		HAMAMÖZÜ VADİSİ - 53	1.00		0.05	0.00	0.23	0.28
TOPLAM			155.50	57.48	47.89	14.69	29.58	149.64

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Amasya İlindeki yeraltısuyu havzalarında, en fazla yeraltısuyu seviye değişimlerinin yaşandığı bölge Merzifon-Gümüşhacıköy Ovasıdır. Ovada açılmış olan su sondaj kuyularının sayısındaki artış ve aşırı yeraltısuyu çekimine bağlı olarak, özellikle Merzifon ve Gümüşhacıköy İlçe merkezlerinin de bulunduğu bölgelerde, son 20–25 yıldır 50–80 m leri bulan yeraltısuyu seviye düşüşleri olmuştur. Ovanın diğer bölgelerinde bu kadar olmasa da yeraltısuyu seviyelerinde 15–20 m leri bulan seviye düşüşleri olmaktadır. Ovadaki yeraltısuyu seviyelerin daha fazla düşmemesi ve yeraltısuyu rezervindeki azalmasının önlenerek ekonomik bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla, bu ovada sadece içme ve kullanma suyu temini amacıyla yeni kuyu açılmasına izin verilmektedir. Merzifon-Gümüşhacıköy Ovası dışında kalan Amasya İlindeki diğer akiferlerde, bazı yıllardaki yağış azlığına bağlı olarak oluşan lokal ve küçük ölçekli yeraltısuyu seviye değişimleri dışında, yeraltısuyu rezervini ve açılan kuyulardaki pompaj debilerini etkileyecek çapta yeraltısuyu seviye değişimleri olmamaktadır. Yıllık yeraltısuyu kullanımı ve çekim miktarları ile ilgili olarak kesin ve net bilgiler bulunmamaktadır. Ancak, genel bir veri olması açısından, "yeraltısuyu çekim" değeri olarak Çizelge 15’de gösterilen "yeraltısuyu tahsis" miktarları alınabilir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Amasya İlinin değişik bölgelerinde yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu olarak belirlenen su sondaj kuyularından alınan su numunelerinin ortalama nitrat değerlerini gösteren tablo ile yeraltısuyu potansiyeli ve sektörel bazda tahsis durumu Çizelge 16’da gösterilmektedir.

Çizelge 16 - Amasya İli Nitrat İzleme Kuyuları ve Değerleri
(DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, 2024)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı / Kuyu No	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (UTM ED 50 6 DERECE)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yeraltısuyu	Çavuş –53808			Sulama				Gümüşhacıköy - Çavuş	36T 693984 D – 4522463 K	29
Yeraltısuyu	Gözelek –21474			Sulama				Gözelek	36T 726028 D – 4492036 K	<2,28
Yeraltısuyu	Şahıs Kuyusu				Sanayi			İlyasköy	36T 737461 D – 4493940 K	78.7

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Amasya Belediyesi sınırları içerisinde endüstriyel kaynaklı su kirliliği bulunmamaktadır.

İl genelinde endüstri tesisleri genelde organize sanayi bölgelerinde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ilimizden geçen kara yolu kenarlarında ve Yeşilırmak kenarlarında da endüstri tesisleri bulunmaktadır. Prosesinden kaynaklı atıksuyu oluşan endüstri tesislerinin tamamında atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Amasya Organize Sanayi Bölgesi, Suluova Organize Sanayi Bölgesi, Suluova Besi OSB bünyesinde atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır. Yalnızca Merzifon Organize Sanayi Bölgesine ait atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Programı kapsamında yürütülen ve DABLAS yardımı altında yapımı tamamlanmış olan “Amasya Atıksu Arıtma Tesisi”, 28.01.2013 tarihinde ise işyeri teslimi ile yapım süreci başlamış olup 15/11/2015 tarihinde tüm montaj ve imalat işlemleri tamamlanmış, işletmeye alınmıştır.

Tesis kapasitesi 147.900 kişi eşdeğer nüfusa ve 17,748m³/gün’e göre hesaplamalar yapılmıştır.

Bölgede toplanan atık sular Ziyaret Beldesi’nin güneydoğusunda yer alan Arıtma Tesisi’ne iletilmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Amasya İli toplam tarım arazisi miktarı 254.960 ha. olup bu arazinin 145.564 hektarı kuru tarım arazisi, 109.396 hektarı sulu tarım arazisidir. 109.396 ha. sulanan alandaki sulama tesisleri, Amasya D.S.İ. 73. Şube Müdürlüğü, Amasya İ.Ö.İ. (Mülga Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü) ve bireysel olarak çiftçiler tarafından yapılmaktadır.

Çizelge 17 - Tarım Alanlarının Kuru - Sulu Oluşuna Göre Dağılımı

Arazinin Cinsi	Alanı (Ha)	Payı (%)
Kuru Tarım Arazisi	145.564	57,09
Sulu Tarım Arazisi	109.396	42,91
TOPLAM	254.960	100

* DSI,İÖİ ve Halk Sulamaları

B.3.2.2. Diğer

Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin Önlenmesi

AB müktesebatına (Nitrat Direktifi) uyum çalışmaları çerçevesinde organik ve inorganik gübre kullanımlarının sularda tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğine neden olduğunun tespit edilmesi, kirliliğin azaltılması ve önlenmesine ilişkin;“Tarımsal Kaynaklı Nitratin Neden Olduğu Kirliliğe Karşı Suların Korunması” direktifine karşılık 18 Şubat 2004 tarih ve 25377 sayılı Resmi Gazetede Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Aynı yönetmelik 23 Temmuz 2016 tarih ve 29779 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği” ile revize edilmiştir.

Yönetmeliğin devamı olan Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin Önlenmesine Yönelik İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği (Tebliğ No:2016/46) 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

İyi Tarım Uygulamaları Kodu, tarımsal üretimden kaynaklanan kirliliğe karşı suların korunması amacıyla, tarımsal faaliyetleri yaparken çiftçiler/yetiştiriciler tarafından doğal kaynakların korunması adına uygulanması gereken metod ve kuralları ifade etmektedir.

Nitrat yönetmeliği kapsamında ilimizde 2004 yılında 9 adet yüzey 6 adet yeraltı olmak üzere toplam 15 adet istasyonla izleme yapılırken; 2020 yılında ilimiz sınırları içerisinde yer alan yoğun tarım alanları ve mevcut su kaynaklarını kıstas alarak ilimizi temsil edecek 20 adet yer üstü (8 adet Göl,gölet,baraj ve 12 adet ırmak) ve 40 adet yeraltı olmak üzere kritik kontrol noktaları olarak belirlenen toplam 60 adet istasyonda izlemeler yapılmaktadır.

2024 yılı için Bakanlık Programı gereğince yeraltı ve yerüstü numune alım istasyonlarından 3 ayda bir olmak üzere su numunesi alınmaktadır. 2024 yılında 142 adet yeraltı su numunesi, 79 adet yerüstü su numunesi olmak üzere 221 adet numune alınmış ve bu numunelerde toplam 1200 adet analiz ve ölçüm gerçekleştirilmiştir. Alınan numunelerin analizleri Bakanlığımızın istediği metotlarla, Bakanlık programında yer alan parametreler üzerinden yapılmaktadır. Analiz sonuçları Nitrat Bilgi Sistemine (NİBİS) online olarak girilmekte olup analiz sonuçlarının izlenebilirliği sağlanmaktadır.

Çizelge 18 - Amasya İli Nitrat İstasyon Noktaları:

Sıra No	Kod	İSTASYON ADI	İlçe Adı	Köy/Mahalle	Tip	Periyot
1	05-001	Merkez İlçe Yeşilirmak İl Girişi	Merkez	Yeşildere	Yüzey	3 Ay
2	05-002	Taşova Yeşilirmak İl Çıkışı	Taşova	Merkez	Yüzey	3 Ay
3	05-003	Suluova Tersakan İl Girişi	Suluova	Merkez	Yüzey	3 Ay
4	05-004	Emniyet Md.YanıTersakan-Yeşilirmak Karışım Öncesi	Merkez	Merkez	Yüzey	3 Ay
5	05-005	Göynücek Çekerek Çayı İl Girişi	Göynücek	Hasanbey	Yüzey	3 Ay
6	05-006	Ovasaray Çekerek Çayı-Yeşilirmak Karışım Öncesi	Merkez	Ovasaray	Yüzey	3 Ay
7	05-007	Bekdemir Köprü Çorum Deresi	Göynücek	Bekdemir	Yüzey	3 Ay
8	05-008	DoğantepeGöleti	Merkez	Doğantepe	Yüzey	3 Ay
9	05-009	Uluköy Barajı	Taşova	Uluköy	Yüzey	3 Ay
10	05-035	Yeşilirmak Ziyaret Köprü	Merkez	Ziyaret	Yüzey	3 Ay
11	05-036	Yeşilirmak Çağlayan Köprü	Merkez	Helvacı	Yüzey	3 Ay
12	05-041	Yedikır Barajı	Suluova	Yedikır	Yüzey	3 Ay
13	05-042	Borabay Gölü	Taşova	Borabay	Yüzey	3 Ay
14	05-053	Yeşilirmak Büyük Kızılca Girişi (GEF)	Merkez	B.Kızılca	Yüzey	3 Ay
15	05-055	Yeşilirmak Büyük Kızılca Çıkışı (GEF)	Merkez	B.Kızılca	Yüzey	3 Ay
16	05-059	Yeşilirmak Taşova Dörtöl Köprüsü	Taşova	Dörtöl	Yüzey	3 Ay
17	05-063	Mezifon Yüzüncü (100.) Yıl Göleti	Merzifon	Çayırözü	Yüzey	3 Ay
18	05-064	Merzifon Sarıbuğday Göleti	Merzifon	Sarıbuğday	Yüzey	3 Ay
19	05-065	Gümüşhacıköy Keltepe Göleti	Gümüşhacıköy	Adatepe	Yüzey	3 Ay
20	05-066	Hamamözü Yeniköy Göleti	Hamamözü	Yeniköy	Yüzey	3 Ay
21	05-010	Yassıçal Sulama Suyu	Merkez	Yassıçal	Yeraltı	3 Ay
22	05-011	Tussuz Köyü Sulama Suyu	Merkez	Tussuz	Yeraltı	3 Ay
23	05-015	Ezinepazarı Sondaj Suyu	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
24	05-019	Şarlayık Merzifon Mesire yeri kaynak suyu	Gümüşhacıköy	Doluca	Yeraltı	3 Ay
25	05-020	Esençay kaynak suyu	Taşova	Esençay	Yeraltı	3 Ay
26	05-021	Uzunoba Artezyen suyu	Suluova	Uzunoba	Yeraltı	3 Ay
27	05-022	Hayrettin köyü çşmesi	Merzifon	Hayrettin	Yeraltı	3 Ay
28	05-023	Ayten Çöl Çift.	Merkez	Kılçak	Yeraltı	3 Ay
29	05-024	İncekulak Mevkii	Merkez	Oluz	Yeraltı	3 Ay
30	05-025	Hasanbeyli Köyü çşmesi	Göynücek	Hasanbey	Yeraltı	3 Ay
31	05-026	İlyas Köyü	Merkez	İlyasköyü	Yeraltı	3 Ay
32	05-027	Taşova (Obam tesisi çşmesi)	Taşova	Dutluk	Yeraltı	3 Ay
33	05-028	Eslemes köyü çşmesi	Gümüşhacıköy	Eslemes	Yeraltı	3 Ay
34	05-029	Gümüşhacıköy bel.İçme suyu	Gümüşhacıköy	Merkez	Yeraltı	3 Ay
35	05-030	Gümüş Bel.İçme Suyu	Gümüşhacıköy	Gümüş	Yeraltı	3 Ay
36	05-031	Selahattin UĞURLU Sondaj Suyu-Gümüşhacıköy	Gümüşhacıköy	Merkez	Yeraltı	3 Ay
37	05-032	Musa ŞEKER Sondaj Suyu- Büyük Kızılca Köyü	Merkez	B.Kızılca	Yeraltı	3 Ay
38	05-033	Belevi- Akpınar Kaynak Suyu	Taşova	Belevi	Yeraltı	3 Ay
39	05-034	Göllü Bağları Total Sondaj Suyu	Merkez	Göllübağları	Yeraltı	3 Ay
40	05-037	Göynücek Şeyhler Köyü Sondaj Suyu	Göynücek	Şeyhler	Yeraltı	3 Ay
41	05-039	Taşova-Arpaderesi Köyü Sondaj Suyu	Taşova	Arpaderesi	Yeraltı	3 Ay
42	05-040	Mustafa YILMAZ Sondaj Suyu - Suluova	Suluova	Kolay	Yeraltı	3 Ay
43	05-043	Özçetinler Tuğla Fabrikası-E.Pazar (GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
44	05-044	Baki ORUÇ'a ait Kuyu Suyu-E.Pazar(GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
45	05-045	AdemASLAN'a Ait Kuyu Suyu-E.pazar (GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
46	05-046	Ezinepazar Sulama Kooperatifi Belediye Yanı Su Pompası (GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
47	05-047	E.Pazar Gübre Depolama Platformundaki Hayvan İçme Suyu (GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
48	05-048	Çetinler Tuğla Fabrikası-E.Pazar (GEF)	Merkez	Ezinepazar	Yeraltı	3 Ay
49	05-049	İlhan ÇAYCI'ya ait Su Pompası-Ovasaray (GEF)	Merkez	Ovasaray	Yeraltı	3 Ay
50	05-050	Ovasaray İçme Suyu Pompası (GEF)	Merkez	Ovasaray	Yeraltı	3 Ay
51	05-051	Etaş Et Besi Yeri İçme Suyu Pompası-Ovasaray (GEF)	Merkez	Ovasaray	Yeraltı	3 Ay
52	05-052	Çekerek Çiftliği İçme Suyu Pompası -Ovasaray(GEF)	Merkez	Kılçak	Yeraltı	3 Ay
53	05-054	Büyük Kızılca İçme Suyu (GEF)	Merkez	B.Kızılca	Yeraltı	3 Ay
54	05-056	Ahmet ACAR'a ait Kuyu Suyu-Ovabaşı (GEF)	Gümüşhacıköy	Ovabaşı	Yeraltı	3 Ay
55	05-057	Ovabaşı İçme Suyu Pompası (GEF)	Gümüşhacıköy	Ovabaşı	Yeraltı	3 Ay
56	05-058	Hacılar Çşmesi -Ovabaşı (GEF)	Gümüşhacıköy	Ovabaşı	Yeraltı	3 Ay

57	05-060	Suluova Yeşil Vadi Çiftliği Sondaj Suyu	Suluova	Harmanağılı	Yeraltı	3 Ay
58	05-061	Kurnaz Yol Denetim İstasyonu Sondaj Suyu	Suluova	Kurnaz	Yeraltı	3 Ay
59	05-062	Merzifon Koç Petrol Ofisi Sondaj Suyu	Merzifon	Gökçebağ	Yeraltı	3 Ay
60	05-067	Hamamözü Hurmoğlu Hay. Sondaj Suyu	Hamamözü	Merkez	Yeraltı	3 Ay

Çizelge 19 - 2024 Yılı İlçelere Göre Nitrat İstasyon ve Numune Sayıları

İlçe Adı e Göre	İstasyon Sayıları			Numune Sayıları		
	Yeraltı	Yerüstü	Toplam	Yeraltı	Yerüstü	Toplam
Merkez	19	8	27	62	32	94
Göynücek	2	2	4	4	8	12
Gümüşhacıköy	8	1	9	32	4	36
Hamamözü	1	1	2	4	4	8
Merzifon	2	2	4	8	7	15
Suluova	4	2	6	16	8	24
Taşova	4	4	8	16	16	32
Toplam	40	20	60	142	79	221

B.4. Denizler

İlimizin denizle kıyısı olmadığı için bu bölümde veri yoktur.

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Çizelge 20-Kıyı su kütlelerinin ekolojik değerlendirilmesi

Kıyı şeridinde sahip değildir.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

Grafik 14- Yıllar itibariyle plajların durumu, mavi bayrak almış plaj ve marinaların sayısı
(mavibayrak.org.tr, yıl)

Kıyı şeridinde sahip değildir.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

Çizelge 21– 2024 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı
(Kaynak, Yıl)

Kıyı şeridinde sahip değildir.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

Kıyı şeridinde sahip değildir. Veri Yoktur.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

Kıyı şeridinde sahip değildir.

B.4.6. Deniz Çöpleri

Kıyı şeridinde sahip değildir.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

DSİ İçme ve Kullanma Suyu Planlamaları: İçme ve Kullanma Suyu Planlamaları: Kurumumuzun içme suyu projeleri ile ilgili görev ve sorumlulukları; DSİ Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslarını düzenleyen 15.07.2018 tarihli 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121. maddesinin d bendinde " Şehir ve kasabaların içme su ve kanalizasyon projelerini tetkik, tasdik ve murakabe etmek" ve e bendinde "Köy içme suları için teknik organizasyon ve murakabeyi sağlamak ve bu iş için Bakanlık emrinde çalışacak lüzumlu bilgiye sahip elemanları yetiştirmek" olarak ifade edilmiş ve 18.04.2007 tarihli ve 5625 sayılı Kanun ile 1053 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunun 10. maddesinde yapılan değişiklikle nüfus kriteri kaldırılarak Kamu Yatırım Programında yer almak şartıyla Belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin içme-kullanma ve endüstri suyu ve gerekmesi halinde atık su tesislerinin yapımında DSİ yetkili kılınmıştır. Ancak projeleri yatırım programına almakla yetkili kurum olan T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının (Kalkınma Bakanlığı) 10.05.2011 tarihli ve 2011/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı ile belediyelerin su ve kanalizasyon altyapı projelerinin finansmanına yönelik SUKAP adıyla bir program başlatıldığını belirterek bu kapsamda; nüfusu 50.000 kişiden az olan yerleşimlerin içme suyu tesislerinin İller Bankası tarafından yapılacağını, nüfusu 25.000 kişiden az olan belediyelerin içme suyu temin proje bedelinin %50'lik kısmının hibe sağlanarak finanse edileceğini, geriye kalan %50'lik kısmının ise İller Bankası tarafından kredilendirileceğini, nüfusu 50.000 kişiden fazla olan yerleşimlerin projeleri ile havza bazında ele alınmış grup projelerinin DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesinin uygun olacağı bildirilmiştir. Bu nedenle Kurumumuzca nüfusu 50.000'den büyük olan yerleşim yerlerinin içme suyu ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik belediyelerin başvurusu olması durumunda; belediyeler ile protokol imzalanarak isale hattı ve arıtma tesisi projeleri hazırlanmakta olup Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Bakanlığınca Fizibilite Raporu'nun onaylanması ve Yatırım Programına alınması sonrasında ise yapım işine başlanılmakta olup tesisler tamamlandığında belediyelere devredilerek işletmeye alınmaktadır.

Amasya İli İçme Suyu Potansiyeli

Çizelge 22 – Amasya İli İçme Suyu Potansiyeli

Planlaması Aşamasındaki Projeler	Fayda (hm ³ /yıl)
----------------------------------	------------------------------

Merzifon İlçesi İçmesuyu Temini Projesi (Yeni Merzifon Barajı)	7,03
Amasya-Gümüşhacıköy Camiboğazı Göleti	2,67
Amasya-Göynücek Karatuzla Barajı	0,09
Amasya-Taşova Tatlıpınar Barajı	0,18

Proje Aşamasındaki Projeler	Fayda (hm ³ /yıl)
Amasya Merkez İçmesuyu Temini Projesi	8,01
Samsun-Ladik Tersakan Barajı İçme-Kullanma ve Sulama Suyu Temini Projesi (Amasya-Merkez İlçesi için 100 l/s, Amasya-Suluova İlçesi için 100 l/s ve Amasya-Merzifon İlçesi için 325 l/s, Samsun-Havza İlçesi için 72,5 l/s, 18,84 hm ³ /yıl)	16,56

İşletme Aşamasındaki Projeler	Fayda (hm ³ /yıl)
Ladik Derinöz Projesi (Suluova İlçesi 50 l/s geçici tahsis)	1,58
Amasya Merkez Mevcut İçmesuyu Kaynakları (Akdağ ve Karasu Kaynakları ve YAS Kuyuları)	9,79

Amasya İli için geliştirilen projeler:

1 - Amasya Merkez İçmesuyu Temini Projesi: Proje ile Kırkgöz kaynaklarından 3,59 hm³/yıl ve Değirmendere Göletinden 4,42 hm³/yıl olmak üzere toplam 8,01 hm³/yıl ham su arıtma tesislerinde arıtılarak Amasya il merkezi ile Fındıklı, Boğazköy beldelerinin ve güzergah üzerinde bulunan civar yerleşimlerin (6 adet köy) 2055 yılı projeksiyon nüfusu (176.501 kişi) için içme-kullanma suyu ihtiyaçları sağlanmış olacaktır. Proje kapsamında Kırkgöz kaynakları için 13.500 m³/gün kapasiteli arıtma tesisi ve yaklaşık 25 km isale hattı, Değirmendere Göleti için ise 16.500 m³/gün kapasiteli arıtma tesisi ve 17 km isale hattı planlanmış olup İsale Hattı Projeleri 2019 yılında, işletme aşamasında olan Değirmendere Göleti için planlanan 16.500 m³/gün kapasiteli Arıtma Tesisi proje yapım çalışmaları ise 2022 yılında tamamlanmıştır.

2 - Samsun-Ladik Tersakan Barajı İçme-Kullanma ve Sulama Suyu Temini Projesi: Planlama Raporu hazırlama çalışmaları devam eden Ladik Tersakan Barajından Amasya Merkez, Suluova, Merzifon ve Samsun Havza ilçesine 18,84 hm³/yıl içme suyu sağlanması planlanmaktadır. Planlama çalışmaları tamamlanmış ve 2024 yılında baraj-proje yapım çalışmalarına başlanmış olup İçmesuyu Tesisleri için ise 2025 yılında proje yapım ihalesinin yapılması planlanmaktadır.

3 - Merzifon İlçesi İçmesuyu Temini Projesi İlçemiz içme suyu ihtiyacını 21 adet sondaj kuyusu ile Muşruf Deresi ve Şırgayıp Kaynaklarından gelen cazibeli sular ile sağlamaktadır. Yeraltından elektrik enerjisi ile depolarımıza bastığımız su miktarı, toplam şebekeye verilen suyun yaklaşık %91' ini oluşturmaktadır. 243 lt/sn su, ilçemiz şebeke hattına verilmektedir. Bunun 230 lt/sn' lik kısmı yeraltı suyu kuyularından, geri kalan %9'luk kısmı olan 13 lt/sn kaynak sularından temin edilmektedir. Toplam şebekeye verilen suyun %36' lık kısmı (88 lt/sn) evsel amaçlı, %2'lik kısmı (6 lt/sn) ise sanayi amaçlı kullanılmaktadır.

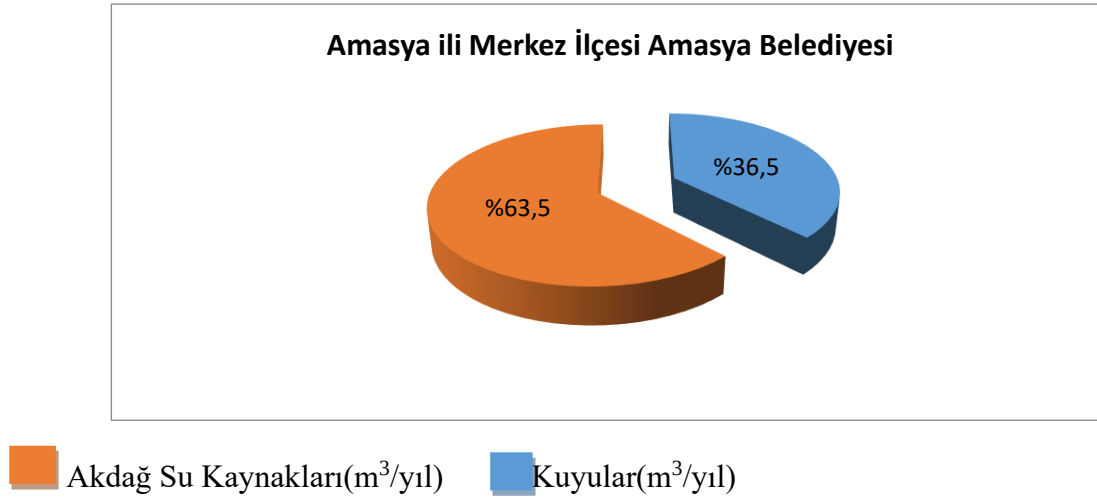
4 - Ladik Derinöz Barajı Projesi (Suluova İlçesi 50 l/s geçici tahsis): Ladik Derinöz Barajı sulama suyu amaçlı bir baraj olup 2003 yılında hizmete alınmıştır. Suluova Belediyesinin talebi üzerine 2006 yılında yapılan Protokol doğrultusunda Değirmendere Göleti işletmeye alınıncaya kadar Derinöz Barajından 100 l/s geçici su tahsisi yapılmış ancak Suluova Belediyesinin yeniden talebi üzerine Ladik-Tersakan Barajı (Amasya-Suluova İlçesi için 100 l/s) işletmeye alınıncaya kadar mevcut protokol iptal edilerek 2019 yılında yapılan yeni Protokol ile Derinöz Barajından 50 l/s geçici su tahsisi yapılmıştır.

5 - Amasya-Taşova Tatlıpınar Barajı: Barajın temelden yüksekliği 95 metredir. Baraj, 5,45 milyon m³ su biriktirme hacmine sahip olacaktır. Taşova ilçesine bağlı Tatlıpınar, Ballica ve Geydoğan köylerinin 2050 yılı projeksiyon nüfusu için 0,18 hm³/yıl içme suyu sağlanacaktır. Planlama çalışmaları tamamlanmış olup Teknik Rapor hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

6 - Amasya-Göynücek Karatuzla Barajı: Barajın temelden yüksekliği 71 metredir. Baraj, 8,52 milyon m³ su biriktirme hacmine sahip olacaktır. Göynücek ilçesine bağlı Gediksaray Beldesinin 2050 yılı projeksiyon nüfusu için 0,09 hm³/yıl içme suyu sağlanacaktır. Planlama çalışmaları tamamlanmıştır.

7 - Amasya-Gümüşhacıköy Camiboğazı Göleti: Barajın temelden yüksekliği 33 metredir. Baraj, 7 milyon m³ su biriktirme hacmine sahip olacaktır. Gümüşhacıköy İlçe Merkezi ve bu ilçeye bağlı 9 adet köyün 2050 yılı projeksiyon nüfusu için 2,67 hm³/yıl içme suyu sağlanacaktır. Planlama çalışmaları tamamlanmıştır.

8 - Amasya Merkez Mevcut İçmesuyu Kaynakları (Akdağ ve Karasu Kaynakları): Şehrin mevcut kaynakları Akdağ Kaynakları (5,68 hm³/yıl), Karasu Kaynakları (0,95 hm³/yıl) ve YAS Kuyuları (12,30 hm³/yıl) olmak üzere toplam **18,93 hm³/yıl** olarak belirlenmiştir. Akdağ Kaynakları İsale Hattı, Akdağ'da bulunan Damardı, Taşlıyayla, Bilecen, Suçatı, Sugözü kaptajları ile Aktaş Mevkii'nde Aktaş Kaynaklarındaki suların Amasya İl Merkezine iletilmesi için 46 km Ana İsale Hattı (toplam 60.00 km) İller Bankası tarafından yapılarak 1997 yılında işletmeye alınmıştır. Akdağ Kaynakları hâlihazırda şehrin büyük çoğunluğunun su ihtiyacını karşılar durumdadır. Karasu kaynağı ise şehrin kuzeybatı kısmında bulunan Göllü Bağlar Mevkii'sini ve çevre yerleşimleri beslemektedir. Fakat bu kaynaklar, her ay aynı verimle çalışmamakta ve mevsimlere bağlı olarak şehirde su sıkıntısı yaşanmaktadır. Su sıkıntısının yaşandığı dönemlerde şehir içinde bulunan kuyulardan su çekilmektedir.

Grafik 15 - Amasya ili Merkez İlçesi Amasya Belediyesi tarafından 2023 yılında içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı

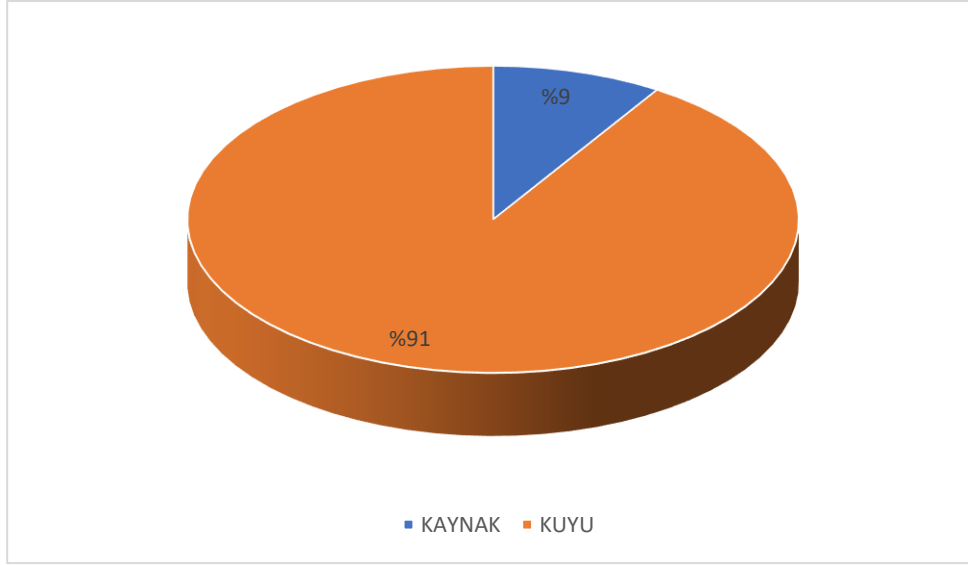
(Amasya Bel. Su ve Knlz. Md., 2024)

Amasya ili Merkez ilçesi hizmet sınırlarımız içinde bulunan nüfusun tamamına içme suyu hizmeti sağlanmaktadır.

Merzifon İlçesi İçme sularımızda Halk Sağlığı Laboratuvarı tarafından düzenli olarak su numuneleri alınıp analizler yaptırılmaktadır. Yapılan analizler de 17.02.2005 tarih ve 25730 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliği’ ne göre uygundur.

İlçemiz içme suyu ihtiyacını 21 adet sondaj kuyusu ile Muşruf Deresi ve Şırgayıp Kaynaklarından gelen cazibeli sular ile sağlamaktadır. Yeraltından elektrik enerjisi ile depolarımıza bastığımız su miktarı, toplam şebekeye verilen suyun yaklaşık %91’ ini oluşturmaktadır. 243 lt/sn su, ilçemiz şebeke hattına verilmektedir. Bunun 230 lt/sn’ lik kısmı yeraltı suyu kuyularından, geri kalan %9’luk kısmı olan 13 lt/sn kaynak sularından temin edilmektedir. Toplam şebekeye verilen suyun %36’ lık kısmı (88 lt/sn) evsel amaçlı, %2’lik kısmı (6 lt/sn) ise sanayi amaçlı kullanılmaktadır.

□

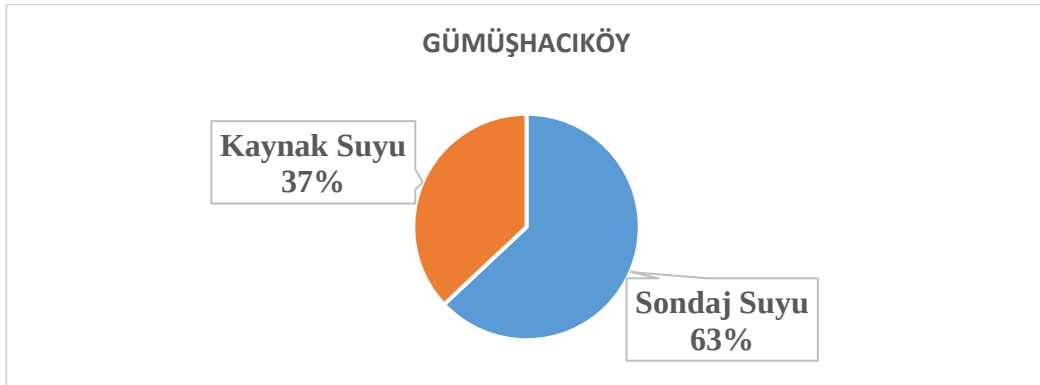

Grafik 16-Merzifon İlçesi 2024 Yılı Belediye Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı
(Merzifon Belediyesi, 2024)

Merzifon Belediyesinin hizmet alanı 972 km²’dir ve ilçe nüfusu köyleri hariç 64 172’ dir. Bu nüfusun tamamı mevcut içme – kullanma suyu sisteminden beslenmektedir.

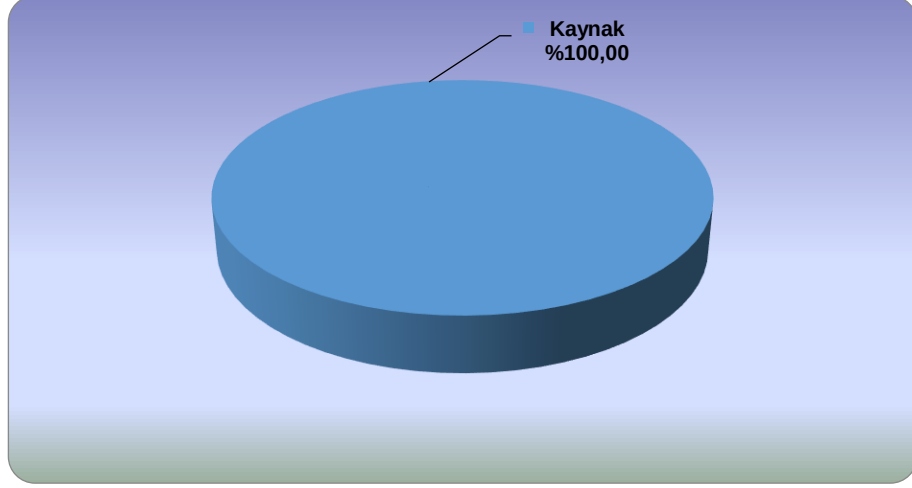
Suluova İlçemizde, 40.000 kişi içme suyu şebekesinden faydalanmaktadır.

Gümüşhacıköy İlçemizde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet alan nüfusumuz 14.250’dir.

Grafik 17-Gümüşhacıköy İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Gümüşhacıköy Belediyesi, 2024)

Taşova İlçemizde kentsel su temini için çekilen suyun tamamı kaynak suyudur. Bu suyun tamamı evsel amaçlı (içme ve kullanma suyu) olarak kullanılmaktadır. TÜİK verilerine göre 11.248 kişiye hizmet verilmektedir. Eldeki veriler Grafik B.10 da gösterilmiştir.

Grafik 18-Taşova İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Taşova Belediyesi, 2024)

Hamamözü İlçemizde kentsel su temini için 1 adet kaynaktan su temin edilmektedir. Bu kaçak ve kayıplar hariç %100'e yakın kısmı evsel amaçlı olarak kullanılmaktadır.

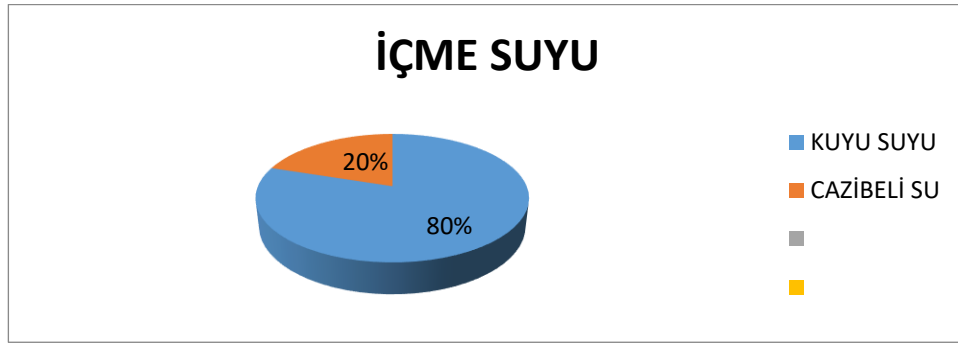

Grafik 19-Hamamözü İlçesi 2023 Yılı İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı
(Hamamözü Belediyesi, 2024)

İlçemizde içme ve kullanma suyu şebekesi ile bir adet belediye ve toplamda 1613 nüfusa hizmet ulaştırılmaktadır. İlçenin termal turizm bölgesi olması nedeniyle yaz aylarında yerli ve yabancı turistlerle oluşan nüfus artışına bağlı olarak hizmet ulaştırılan nüfus sayısı değişiklik göstermektedir.

Göynücek İlçemizin içme suyu %20 cazibeli bir şekilde Saz Mevkiinden 1700 metre mesafeden pvc boruyla depoya aktarılmaktadır. %80'lik kısmı Çayırılık Mevkiinde bulunan tesis edilmiş olan 2 (İki) adet sondaj (derin kuyu)'dan 1470 metre 200'lük çelik boru isale hattı ile depoya aktarılmaktadır.

Göynücek İlçemizde kentsel su temini için çekilen suyun tamamı evsel amaçlı olarak kullanılmaktadır. İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen İlçe nüfusu 3860'dür. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen suyun tamamı içme suyu olarak kullanılmakta, kaynaktan İlçe Şebekesine mevsimsel olarak değişmekle beraber 2 - 3 lt/sn su gelmektedir.

Grafik 20-Göynücek İlçesi 2023 yılı belediye tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Göynücek Belediyesi, 2024)

Ziyaret Belde Belediyesi, Amasya Belediyesinin yapmış olduğu ve sınırları içerisinde geçen AKDAĞ şebekesinden faydalanmaktadır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Merkez İlçe'de kimisi Belediye tarafından kimisi de İller Bankası tarafından açılmış çalışır durumda, 27 adet kuyu bulunmakta olup bu kuyuların çalışması aylara göre değişiklik göstermektedir. 27 kuyudan toplamda 4.509.648 m3/yıl su çekilebilmektedir. Çekilen suyun tamamı içmesuyu amaçlı olarak şebekeye verilmektedir.

Merzifon İlçesinde bulunan yeraltı suyu kuyuları, çekilen su miktarları ve çalışma durumları Şekil B.2' de gösterilmektedir. İlçemizde içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır. Depolarımızda klorlama sistemimiz mevcuttur.

Çizelge 23-Tarımsal Sulamayı Gerçekleştiren Kurumlar ve Sulama Alanları
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Tarımsal Sulamayı Gerçekleştiren Kurumlar		
Sulama Kuruluşlarının Adı	Sulama Alanı (Ha)	Payı (%)
D.S.İ.'nce Sulanan Alanlar	41.268	40,4
İl Özel İdaresince Sulanan Alanlar	52.573	51,4
Halk Sulamaları	8.394	8,2

TOPLAM	102.235	100
---------------	----------------	------------

Sulama Biçimine Göre Sulama Alanları		
Sulama Biçimi	Alanı (Ha)	Payı (%)
Yağmurlama Sulama	18.300	17,4
Damlama Sulama	9.700	9,2
Salma Sulama	77.049	73,3
TOPLAM	105.049	100

Ziyaret Beldesi verileri;

Beldemizin geçim kaynağı meyvecilik olduğundan Ziyaret Göletinden ve Yeşilırmak üzerinde bulunan pompalardan Bahçeler sulanmaktadır. Bu alanların % 100 sulu tarım olarak yapılmaktadır.

Merzifon İlçesi verileri;

İlçemizde tarımsal sulama kooperatifler tarafından yapılmaktadır.

Taşova İlçesi verileri;

İlçemizde 392.120 dekarlık alanı tarım arazisidir. Tarım arazilerinin 127.260 dekarlık kısmında sulu tarım yapılmaktadır.

Gümüşhacıköy İlçesi verileri;

İlçemizdeki arazilerin %80'inde sulu tarım yapılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda baraj suyu, sondaj suyu ve bağ bahçe suyu kullanılmaktadır.

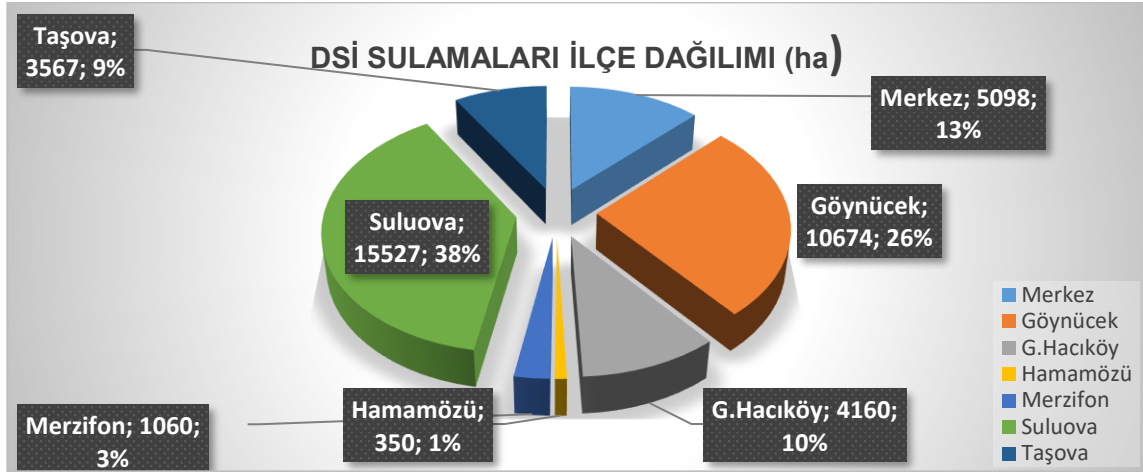
Göynücek İlçesi verileri;

İlçemizde tarım alanları Geldingen Sulama Birliği vasıtası ile %90 oranında sulanmaktadır.

DSİ SULAMALARI :

6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununa göre işleyişini sürdüren Sulama Birlikleri; İlimiz sınırları içerisinde Kurumumuz tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayının almak suretiyle işletmek, bu tesislerin bakım onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi gelişmeye yönelik, yeni projeleri yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli kuruluşlardır.

İlimizde; Göynücek ilçesinde Göynücek Geldingen Sulama Birlik Başkanlığı, Suluova İlçesinde Yedikır Barajı Sulama Birlik Başkanlığı, Gümüşhacıköy İlçesinde Gümüşhacıköy Sulama Birlik Başkanlığı ve Taşova İlçesinde Yerkozlu Sulama Birlik Başkanlığı bulunmaktadır. Ayrıca Amasya İli sınırlarında Kurumumuz tarafından 1949 yılında işletmeye açılarak Köy Tüzel Kişiliklerine devredilen Amasya Bahçeler içi Sulaması ile 3943 ha alan sulanmaktadır. İlçe bazlı sulama dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

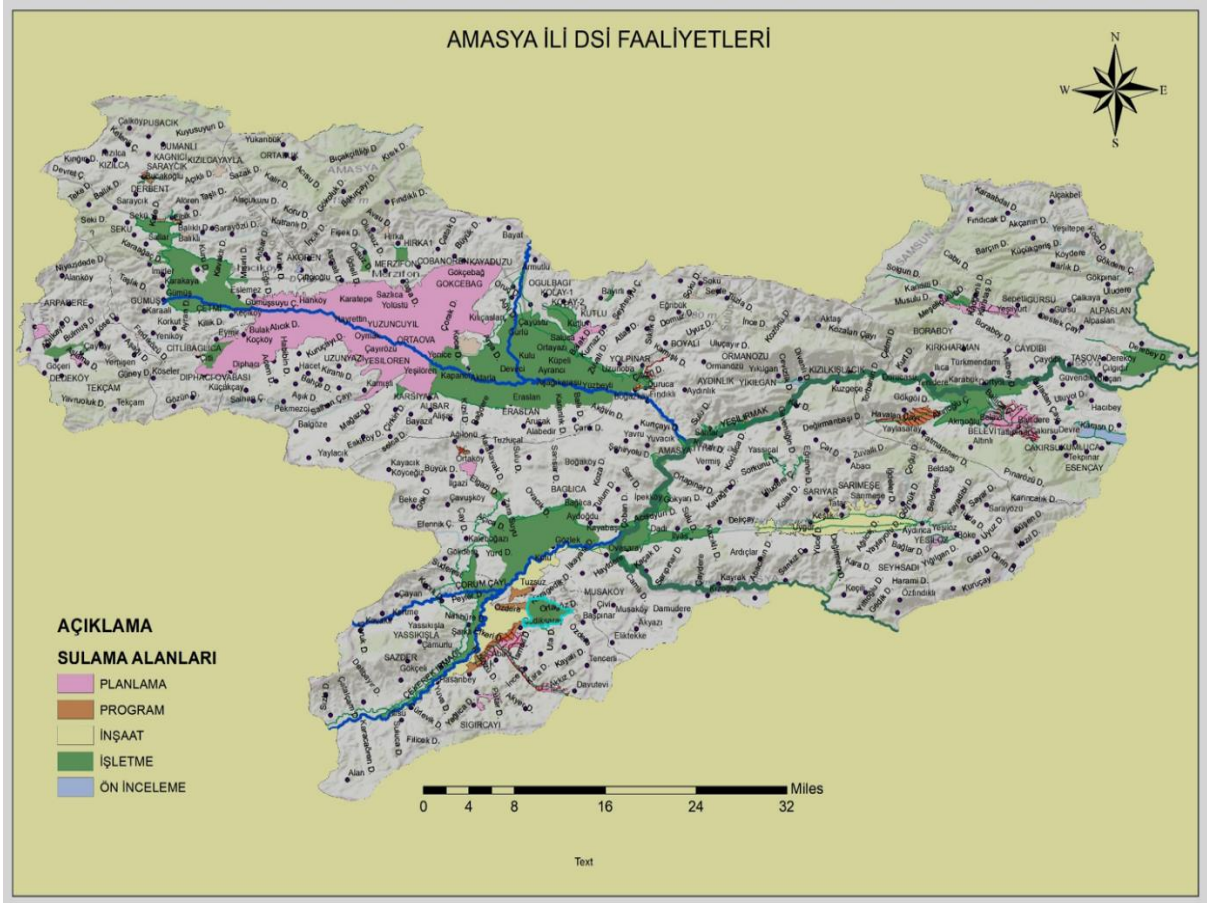
Grafik 21-Amasya ili DSİ Sulamaları dağılımı
(DSİ, 2024)

Amasya Göynücek İlçesinde bulunan Göynücek Geldingen Sulama Birliği; sulama sahası 9474 ha. olup sulama sahası içerisinde Göynücek İlçe merkezi, Kervansaray, Ilısu, Karayakup, Hasanbey, Şarklı, Bekdemir, Toklucak, Doğanstepe, Bağlıca, Gözlek, Ovasaray ve Kutu Köylerinin tarım arazilerinde hizmet vermektedir. Birliğin su kaynağı Yozgat Çekerek ilçesi sınırlarında bulunan Çekerek Barajı'dır. 2020 yılı sulama sezonunda şebekeye alınan su miktarı 63,6 hm³ olup % 46 basınçlı sulama sistemi ile gerçekleştirilmiştir. Sulamadan dönen sular Çekerek Deresine mansaplanmaktadır.

Amasya Suluova İlçesinde bulunan Yedikır Barajı Sulama Birliği; sulama sahası 15.200 ha. olup Suluova Merkez ve köylerinin tarım arazilerinde hizmet vermektedir. Birliği su kaynağı Suluova ilçe sınırlarında bulunan Yedikır Barajı ve Samsun Lâdik ilçe sınırlarında bulunan Lâdik Gölü'dür. 2020 yılı sulama sezonunda şebekeye alınan su miktarı 76,08 hm³ tür. Sulanan alanın % 3'ü basınçlı sulama yöntemleri ile sulanmıştır.

Amasya Gümüşhacıköy İlçesinde bulunan Gümüşhacıköy Sulama Birliği'nin sulama kaynağı Sarayözü Barajı, Çitli Göleti ve İmirler Göleti'dir. Gümüşhacıköy Sulama Birliği sulama sahası 4590 ha dır. 2020 yılı sulama sezonunda şebekeye alınan su miktarı 6,317 hm³ tür. Sulamanın %83'i yüzeysel sulama, %17'si basınçlı sulama sistemleri ile gerçekleştirilmektedir.

Amasya Taşova ilçesinde bulunan Yerkozlu Sulama Birliği'nin sulama sahası 2250 ha. olup Tekke, Yerkozlu, Belevi, Ilıca, Karabük, Çambükü, Dört Yol, Geydoğan, Elmakırı, Kuzgeçe, Yenidere ve Dutluk Köylerinin tarım arazilerinde hizmet vermektedir. Birliğin su kaynağı Yeşilırmak Nehri'dir. 2020 yılı sulama sezonunda şebekeye alınan su miktarı 4,07 hm³'tür. 2020 yılında sulama ağırlıklı olarak yüzeysel sulama sistemi ile yapılmıştır.

Harita 25– Amasya DSİ Sulama Vaziyet Planı
(DSİ, 2024)

Çizelge 24 - Amasya İl Özel İdaresi Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğünce Yapılan Sulamalar
(İl Özel İdaresi, 2024)

	İLİ	İLÇESİ	KÖYÜN ADI	ÜNİTENİN ADI	SULAMA DURUMU							Hayvan İçmesuyu Göleti	
					Göletten Sulama (ha)	Yer Üstü Sulama (ha)	Yer Altı Sulama (ha)	Toprak Muhafaza İşleri (ha)	Tarla içi Geliş. (ha)	Drenaj ve Toprak Islahı (ha)	Toplulaştırma (ha)	Büyükbaş	Küçükbaş
1	Amasya	Merkez	Abacı										
				Ayvalı Mah.									
				Balaman Mah.									
				By.Kuz Mah.									
				Çanakyeri Mah.									
				Hacıyeri Mah.									
				Hasançile Mah.									
				Kömürocağı Mah.									
				Kürtmezarı Mah.									
				Pamukludere Mah.									
2	Amasya	Merkez	Ağılönü			130							
3	Amasya	Merkez	Aksalur			300	75						
				Çay Mah.									
				Yoncalı Mah.									
4	Amasya	Merkez	Aktaş			27							
5	Amasya	Merkez	Akyazı			50	120						
6	Amasya	Merkez	Alakadı										
7	Amasya	Merkez	Albayrak				80						
				Atatürk Mah.									
8	Amasya	Merkez	Ardıçlar			71	100						
				Almageçesi									
				Kayaönü									
				Kazanasmaz Mah.									
				Kirazpınar Mah.									
				Obaönü Mah.									
				Tartışık Mah.									
9	Amasya	Merkez	Aydınca(BI.)				30						
10	Amasya	Merkez	Aydınlık		160								
11	Amasya	Merkez	Aydoğdu										
12	Amasya	Merkez	Avşar			62							
				Alankışlası Mah.									
				Kayadibi Mah.									
13	Amasya	Merkez	Bağlarüstü										
14	Amasya	Merkez	Bağlıca		430					300			

15	Amasya	Merkez	Bayat		63							
16	Amasya	Merkez	Beke									
			Kaplıca Mah.									
17	Amasya	Merkez	Beldağ		39							
18	Amasya	Merkez	Boğaköy		110	124			14			
			Kaşka									
19	Amasya	Merkez	Boğazköy									
20	Amasya	Merkez	Böke		80							
21	Amasya	Merkez	Bulduklu									
22	Amasya	Merkez	Çatalçam									
23	Amasya	Merkez	Çavuş			25						
24	Amasya	Merkez	Çengelkeyi		10							
			Çengelhanları Mah.									
25	Amasya	Merkez	Çiğdemlik		12							
26	Amasya	Merkez	Çivi Köy		150							
			Terzi Kaplıcası									
27	Amasya	Merkez	Dadıköy									
28	Amasya	Merkez	Damudere									
			Karasu Mah.									
			Sarimezar Mah.									
			Dikyol Mah.									
29	Amasya	Merkez	Değirmendere			41						
			Çaytarla mah.									
30	Amasya	Merkez	Direkli									
			Fındıklı Mah.									
31	Amasya	Merkez	Doğantepe (Bl)						47			
			Gökhöyük						206			
			İbe									
32	Amasya	Merkez	Duruca			30						
33	Amasya	Merkez	Elikteke									
34	Amasya	Merkez	Eskikızılca									
35	Amasya	Merkez	Ezinepazar (Bl)		100	335						
			Es. Nahiye									
36	Amasya	Merkez	Fındıklı		130							
37	Amasya	Merkez	Gökdere									
			Yeni Mah.									
38	Amasya	Merkez	Gözlek									
39	Amasya	Merkez	Halifeli			90						
40	Amasya	Merkez	Hasabdall									
			Ağıldere Mah.									
41	Amasya	Merkez	İbecik		130							
42	Amasya	Merkez	İlgazi		68	70						

43	Amasya	Merkez	İlyas		90	256						
			Kavaklıağıl Mah.									
44	Amasya	Merkez	İpekköy			82						
45	Amasya	Merkez	Kaleboğazı			45						
46	Amasya	Merkez	Kaleköy		150	395						
			Çavuşhanları									
			Orta Mah.									
47	Amasya	Merkez	Kapıkaya									
48	Amasya	Merkez	Karaali		50	210						
49	Amasya	Merkez	Karaçavuş		40							
50	Amasya	Merkez	Karaibrahim		14							
			Çengelkişlası Mah.									
			Seyyambaşı									
51	Amasya	Merkez	Karakese									
52	Amasya	Merkez	Karaköprü									
			Belmebük Mah.		300	120						
53	Amasya	Merkez	Karataş		10							
54	Amasya	Merkez	Karsan		90							
55	Amasya	Merkez	Kayabaşı									
56	Amasya	Merkez	Kayacık		55							
57	Amasya	Merkez	Kayrak		7							
			Aş.Kayrak Mah.									
58	Amasya	Merkez	Keçili									
59	Amasya	Merkez	Keşlik		95							
			Yk.Keşlik Mah.									
60	Amasya	Merkez	Kızılca		150			280				
61	Amasya	Merkez	Kızılkışlacık	45	75							
			Çaltı Mah.									
			Çayındere Mah.									
			Dirgen Mah.									
			Kertil Mah.									
			Koçalan Mah.									
			Kovalançayı Mah.		25							
			Soğanlık Mah.									
62	Amasya	Merkez	Kızseki		83	65						
			Kızsekibağları Mah.									
63	Amasya	Merkez	Köyceğiz		50							
64	Amasya	Merkez	Kutuköy				60	60				
65	Amasya	Merkez	Kuzgeçe		93							
			Ancaalana mah									
66	Amasya	Merkez	Kç.Kızılca		110	168						

67	Amasya	Merkez	Mahmatlar			160	150						
				Ağıllar Mah.									
				Yolüstü Mah.									
68	Amasya	Merkez	Meşeliçiftli ğı										
				Köprübaşı Mah.									
69	Amasya	Merkez	Musaköy		2295	50	115						
70	Amasya	Merkez	Ormanözü			70							
				Pamuklu Mah.		100							
71	Amasya	Merkez	Ortaköy			68							
72	Amasya	Merkez	Ovasaray			550			50				
				Kılçakçiftliği Mah.									
73	Amasya	Merkez	Özfindıklı										
74	Amasya	Merkez	Uygur(Bl.)			250	195						
75	Amasya	Merkez	Saraycık			80							
76	Amasya	Merkez	Sarayözü			68							
77	Amasya	Merkez	Sarıalan			92							
				Çaydere Mah.									
				Kızılkaya Mah.									
78	Amasya	Merkez	Sarıköz			100	150						
				İboğalı									
				Gökçeli									
				K.Ağılı									
				Malıca									
				Melikyurdu									
				Tartışık									
				Yazılıtaş									
79	Amasya	Merkez	Sarılar		35	60							
80	Amasya	Merkez	Sarımeşe		100		230						
				Vereske									
81	Amasya	Merkez	Sarıyar		100								
				Ova Mah.									
82	Amasya	Merkez	Saz Köy										
83	Amasya	Merkez	Sevincer			150	92						
				Karadutağılı Mah.									
84	Amasya	Merkez	Sıracevizler										
85	Amasya	Merkez	Şeyhsadi		180	12							
86	Amasya	Merkez	Tatar			70	145						
87	Amasya	Merkez	Toklucak				195			414			
				Atabey Mah.									
				Kavşut Mah.									
				Yeni Mah.									
88	Amasya	Merkez	Tuzluca			7				14			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

				Aş.Hacıyakup Mah.									
32	Amasya	Merzifon	Hanköy			80	713						
33	Amasya	Merzifon	Hayrettin			100	80						
34	Amasya	Merzifon	Hırka		250	51							
				Bağlıca Mah.									
				Makaslı Mah.									
35	Amasya	Merzifon	İnalanı										
36	Amasya	Merzifon	Kamışlı			150							
37	Amasya	Merzifon	Karacakaya										
38	Amasya	Merzifon	Karamağra										
39	Amasya	Merzifon	Karamustafapaşa			100	70						
				Osmanbey Mah.									
40	Amasya	Merzifon	Karatepe			300	200			229			
41	Amasya	Merzifon	Kayadüzü(BI)		87			250					
				Kç.Kayadüzü									
42	Amasya	Merzifon	Kıreymir										
43	Amasya	Merzifon	Kızıleğrek					105					
				Kalburcu Mah.									
44	Amasya	Merzifon	Koçköy				337						
45	Amasya	Merzifon	Kuyuköy										
46	Amasya	Merzifon	Kç.Çay										
47	Amasya	Merzifon	Mahmutlu										
48	Amasya	Merzifon	Ortabük								500	2000	
49	Amasya	Merzifon	Ortaova		759					1500			
50	Amasya	Merzifon	Osmanoğlu										
51	Amasya	Merzifon	Oymaağaç			50							
52	Amasya	Merzifon	Oymak										
53	Amasya	Merzifon	Pekmezci			20							
54	Amasya	Merzifon	Saraycık			300							
55	Amasya	Merzifon	Sarıbuğday			954							
56	Amasya	Merzifon	Sarıköy			6	50						
57	Amasya	Merzifon	Sazlıca			200							
58	Amasya	Merzifon	Selimiye			98							
59	Amasya	Merzifon	Şeyhyeni		30	9					400	5000	
60	Amasya	Merzifon	Türkoğlu										
61	Amasya	Merzifon	Uzunyazı		687								
62	Amasya	Merzifon	Yakacık			108							
				Tellioğlu Mah.									
63	Amasya	Merzifon	Yakupköy				97						
64	Amasya	Merzifon	Yalnız		79					110			
65	Amasya	Merzifon	Yaylacık										
66	Amasya	Merzifon	Yenice		60								

67	Amasya	Merzifon	Yeşilören		950								
68	Amasya	Merzifon	Yeşiltepe										
69	Amasya	Merzifon	Yolüstü		48	80				37			
70	Amasya	Merzifon	Yk.Bük										
			MERKEZ				50						
			MERZİFON OVASI							10			
Toplam:					4881	3766	3575	705	0	2986	474	900	7000
1	Amasya	Suluova	Akören			283							
2	Amasya	Suluova	Alabedir										
3	Amasya	Suluova	Arucak										
4	Amasya	Suluova	Aş.Karasu										
5	Amasya	Suluova	Ayrancı						175	175			
6	Amasya	Suluova	Bayırlı			16							
7	Amasya	Suluova	Boyalı		212								
				Boyalıdere Mah.									
8	Amasya	Suluova	Çayüstü										
9	Amasya	Suluova	Çukurören			64							
10	Amasya	Suluova	Derebaşalan			79							
11	Amasya	Suluova	Dereköy			344							
				Bağlarbaşı Mah.									
				Gölbeyliçiftli ği Mah									
12	Amasya	Suluova	Deveci							310			
13	Amasya	Suluova	Eğribük			113							
				Erikli Mah.									
14	Amasya	Suluova	Eraslan(Bl.)		100	27							
15	Amasya	Suluova	Gürlü							50			
				Kürt Mah.									
16	Amasya	Suluova	Harmanağılı			50							
17	Amasya	Suluova	Kanatpınar			44							
18	Amasya	Suluova	Kapancı							100			
19	Amasya	Suluova	Karaağaç										
				Binkuş Mah.									
				Meşelidere Mah.									
20	Amasya	Suluova	Kazanlı										
21	Amasya	Suluova	Kerimoğlu										
22	Amasya	Suluova	Kılıçaslan										
23	Amasya	Suluova	Kıranbaşalan										
24	Amasya	Suluova	Kolay		170								
25	Amasya	Suluova	Kulu										
26	Amasya	Suluova	Kurnaz							50			
27	Amasya	Suluova	Kutluköy										
28	Amasya	Suluova	Kuzalan			40							

29	Amasya	Suluova	Küpelı										
30	Amasya	Suluova	Oğulbağı		47								
31	Amasya	Suluova	Ortayazı										
				Göçmenler Mah.									
32	Amasya	Suluova	Saluca										
33	Amasya	Suluova	Saygılı										
34	Amasya	Suluova	Seyfe			72							
35	Amasya	Suluova	Soku			35							
36	Amasya	Suluova	Taşlıyurt			14							
37	Amasya	Suluova	Uzunoba										
38	Amasya	Suluova	Yolpınar		165	308							
39	Amasya	Suluova	Yüzbeyi										
				Dereağıl Mah.									
			SULUOVA TERSAKAN PROJESİ						140 2	315			
Toplam:					694	1489	0	0	157 7	1000	0	0	0
1	Amasya	Taşova	Akinoğlu(B l.)										
				Yerkozlu		100			400				
2	Amasya	Taşova	Alçakbel				120						
				Beyalan Mah.									
				Çaparlar Mah.									
				Çukuralan Mah.									
				Dere Mah.									
				Döllük Mah.									
				Eğribey Mah.									
				Karaağaç Mah.									
				Karadigen Mah.									
				Karaçukur Mah.									
				Kuzalan Mah.									
				Köseli Mah.									
				Mucoğlu Mah.									
				Terzili mah.									
				Yatak Mah.									
3	Amasya	Taşova	Alpaslan(B l.)		150	245	150						
				İkipöhreli									
4	Amasya	Taşova	Altınlı			45							
5	Amasya	Taşova	Ardıçönü			21							
				Gelemiş Mah.									
6	Amasya	Taşova	Arpaderesi			275							
7	Amasya	Taşova	Ballıdere(B l.)			1100							

				Bahçeli Mah.									
				Karadüz Mah.									
				Lenkaya Mah.									
				Ulupara mah.									
57	Amasya	Taşova	Yeşilyurt			212							
58	Amasya	Taşova	Yolaçan			100							
TOPLAM:					1026	5075	270	955	1904	1586	735	4205	10900
GENEL TOPLAM:					12231	20531	12347	2483	5205	8911	1209	5325	18685

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

DSİ İçme ve Kullanma Suyu Planlamaları: İçme ve Kullanma Suyu Planlamaları: Kurumumuzun içme suyu projeleri ile ilgili görev ve sorumlulukları; DSİ Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslarını düzenleyen 15.07.2018 tarihli 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121. maddesinin d bendinde "Şehir ve kasabaların içme su ve kanalizasyon projelerini tetkik, tasdik ve murakabe etmek" ve e bendinde "Köy içme suları için teknik organizasyon ve murakabeyi sağlamak ve bu iş için Bakanlık emrinde çalışacak lüzumlu bilgiye sahip elemanları yetiştirmek" olarak ifade edilmiş ve 18.04.2007 tarihli ve 5625 sayılı Kanun ile 1053 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunun 10. maddesinde yapılan değişiklikle nüfus kriteri kaldırılarak Kamu Yatırım Programında yer almak şartıyla Belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin içme-kullanma ve endüstri suyu ve gerekmesi halinde atık su tesislerinin yapımında DSİ yetkili kılınmıştır. Ancak projeleri yatırım programına almakla yetkili kurum olan T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının (Kalkınma Bakanlığı) 10.05.2011 tarihli ve 2011/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı ile belediyelerin su ve kanalizasyon altyapı projelerinin finansmanına yönelik SUKAP adıyla bir program başlatıldığını belirterek bu kapsamda; nüfusu 50.000 kişiden az olan yerleşimlerin içme suyu tesislerinin İller Bankası tarafından yapılacağını, nüfusu 25.000 kişiden az olan belediyelerin içme suyu temin proje bedelinin %50'lik kısmının hibe sağlanarak finanse edileceğini, geriye kalan %50'lik kısmının ise İller Bankası tarafından kredilendirileceğini, nüfusu 50.000 kişiden fazla olan yerleşimlerin projeleri ile havza bazında ele alınmış grup projelerinin DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesinin uygun olacağı bildirilmiştir. Bu nedenle Kurumumuzca nüfusu 50.000'den büyük olan yerleşim yerlerinin içme suyu ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik belediyelerin başvurusu olması durumunda; belediyeler ile protokol imzalanarak isale hattı ve arıtma tesisi projeleri hazırlanmakta olup Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Bakanlığınca Fizibilite Raporu'nun onaylanması ve Yatırım Programına alınması sonrasında ise yapım işine başlanılmakta olup tesisler tamamlandığında belediyelere devredilerek işletmeye alınmaktadır.

B.5.2. Sulama

Amasya İli toplam tarım arazisi miktarı 254.960 ha. olup bu arazinin 145.564 hektarı kuru tarım arazisi, 109.396 hektarı sulu tarım arazisidir.

109.396 ha. sulanan alandaki sulama tesisleri, Amasya D.S.İ. 73. Şube Müdürlüğü, Amasya İ.Ö.İ. (Mülga Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü) ve bireysel olarak çiftçiler tarafından yapılmaktadır.

Çizelge 25 - Tarımsal Sulamayı Gerçekleştiren Kurumlar

Sulama Kuruluşlarının Adı	Sulama Alanı (Ha)	Payı(%)
D.S.İ.'nce Sulanan Alanlar	44.052	40,3
İl Özel İdaresince Sulanan Alanlar	56.950	52,1
Halk Sulamaları	8.394	7,7
TOPLAM	109.396	100

Çizelge 26 - Sulama Biçimine Göre Sulama Alanları

Sulama Biçimi	Alanı (Ha)	Payı (%)
Yağmurlama Sulama	20.500	18,7
Damlama Sulama	10.200	9,3
Salma Sulama	78.696	71,9
TOPLAM	109.396	100

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde salma sulama yapılan alan miktarı 78.696 ha. olup toplam sulanan alanın %71,9 udur. Sulama modülü; 1 L/s/ha kabulüyle kullanılan sulama suyu miktarı 78.696 L/s'dir. Sulama yapılan alanlarda sulama birliği ve sulama kooperatifleri bulunmaktadır. Sulama yapılan alanlarda sular drene edilmekte olup drene edilen sular açık drenaj kanallarına oradan da Çekerek, Yeşilırmak ve Tersakan Çayına verilmektedir.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

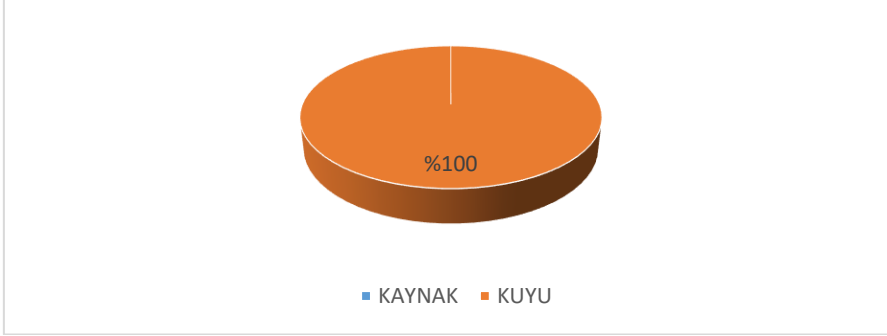
İlimizde damla sulama yöntemiyle sulanan alan 10.200 ha. olup toplam sulanan alanın %9,3' dür. Yağmurlama yöntemiyle sulanan alan 20.500 ha. olup toplam sulanan alanın %18,7' sidir. Sulama yapılan alanlarda sulama birliği ve sulama kooperatifi bulunmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde genelde madencilik sektöründe mermer fabrikaları bulunmaktadır. Mermer fabrikaları, mermer işleme tesislerinde kullandıkları suyu geri dönüşümlü olarak kullanmaktadırlar. Ayrıca beton santralleri kömür zenginleştirme tesislerinde suyu geri dönüşümlü olarak kullanmaktadır. Amasya Belediyesi sınırları içerisinde endüstriyel su temini sağlanmamaktadır.

Merzifon İlçesi verileri:

Organize Sanayi Bölgesine ayrı bir hat ve depodan içme ve kullanma amacıyla su verilmektedir. Organize Sanayi Bölgesi'ne verilen su miktarı, toplam şebekeye verilen suyun yaklaşık %2'ini oluşturmaktadır. Bölgeye verilen suyun tamamı kuyulardan çekilmektedir.

Grafik 22 –2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (Merzifon Belediyesi, 2024)

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge 27 - DSİ 7. Bölge Müdürlüğü Amasya İli Enerji Projeleri

Projelerin Durumu				Proje Debini (m3/s)	Depolama Durumu	Açık ve/veya Kapalı Kanal	Tünel	Boru	Enerji		
		İlçe	Su Kaynağı						Kurulu Gücü (MW)	Ortalama Yıllık Üretim	
	İşletmede Olan HES'ler										
1	MİDİLLİ HES	Taşova	Yeşilirmak	106.7	Yok	11,723	1,712		32.55	125.000	
2	YAPRAK 1- 2 HES	Taşova	Gökdere	9	Var	14,588	1,268		24.28	71.390	
3	DURU 1- 2	Taşova	Kozalan	2.1	Yok	7,304			10.12	36.000	
4	YAVUZ HES	Taşova	Yeşilirmak	106.7	Yok	3,234			22.50	82.740	
5	TAŞOVA-YENİDEREKÖY HES	Taşova	Yeşilirmak	4	Yok	13,500			1.98	10.080	
6	BEKTEMUR HES	Göynücek	Çekerek	8	Yok	400			3.49	19.287	
7	KALE HES	Taşova	Yeşilirmak	110	Yok		4,226		29.25	108.000	
8	OSMANCIK HES	Taşova	Yeşilirmak	117	Yok				9.03	31.000	
9	UMUTLU	Taşova	Yeşilirmak	106.7	Yok	9,530			20.34	74.68	
10	ÇARIKLI HES	Merkez	Yeşilirmak	25	Yok	9,080	4,072		8.96	14.86	
11	DURUCASU HES	Merkez	Kozalan	1.1	Yok				1.07	3	
			Toplam	11 Adet					163.57	576.037	
	İnşaat Aşamasındaki HES'ler										
1	Karayel HES	Taşova	Yeşilirmak	70	Yok				9.91	71.399	
			Toplam	1 Adet					9.907	71.399	
	On İnceleme,Planlama ve Proje Aşamasındaki HES'ler										
1	Karayel HES 1	Taşova	Yeşilirmak	70	Yok				11.69	91.310	
			Toplam	1 Adet					11.69	91.310	
	AMASYA İLİ GENEL TOPLAM										
				13 Adet					185.17	738.75	

B.5.5. Rekreatyonal Su Kullanımı

Amasya Merkez Belediyemiz sınırları içerisinde 214000 m² rekreatyonal amaçlı alan bulunmaktadır. Bu alanların bulunduğu konumlara şebeke suyundan veya sondajlardan sulamaları yapılmaktadır. 28 adet sondaj kuyusu olup, günde ortalama 1 saat çalışmaktadır. Sondaj kuyularının debisi 45 m³/sa'tır.

Merzifon İlçesi verileri:

İlçe genelinde park – bahçe sulamasında Mezbaha ve Hastane 2 içerisindeki kuyudan tankerler doldurulmak suretiyle refüj sulaması yapılmaktadır.

Çizelge 28 – Süs Havuzları

PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ SÜS HAVUZLARI		
İsim	Adet	m ³
Cumhuriyet Meydanı	1	300
Belediye Bahçesi	1	20
Çanakkale Parkı	1	30

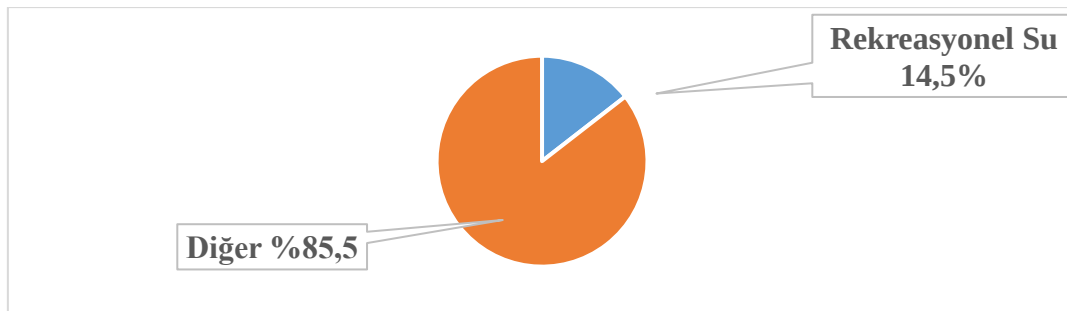
Tüm süs havuzlarımız toplam 350 m³ su tüketmektedir.

Taşova İlçesi verileri; İlçemiz genelinde rekreatyonal (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb.) amaçlı kullanılan ayrıca bir su kaynağımız bulunmamaktadır. Vatandaşlarımız bu gibi su ihtiyaçlarını (özellikle nehir kenarındaki, arazi, bağ, bahçe, tarla vb. sahipleri) kendi imkanlarıyla Yeşilirmak Nehrinden karşılamaktadırlar.

Ziyaret Beldesi verileri; Belediyemiz sınırları dahilinde bahçe sulamasına içme suyundan izin verilmemektedir.

Hamamözü İlçe verileri; İlçe genelinde rekreatyonal amaçlı kullanılan su şehir içme su şebekesinden sağlanmakta olup, su depoları su temin edilen her iki kaynaktan alınan suyun birleştirilmesi ile çalıştırılmaktadır.

Gümüşhacıköy İlçesi verileri; İlçe genelinde rekreatyonal (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su miktarı 130.000 m³/yıl olmakla beraber dağılım tablosu aşağıda belirtilmiştir.

Grafik 23-Gümüşhacıköy Belediyesi rekreatyonal su dağılımı
(Gümüşhacıköy Beld, 2024)

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Amasya İl Özel İdaresine bağlı, Amasya İli, Kayabaşı Köyünde atıksu arıtma hizmeti veren 550 kişilik Biyolojik arıtma tesisi bulunmaktadır.

Çizelge 29-Amasya Merkez Atıksu Arıtma Tesisi Genel Bilgileri

(Amasya Belediyesi, 2024)

Tesis Genel Bilgileri	
Bulunduğu Şehir	Amasya Merkez
Bulunduğu Havza	Yeşilırmak Havzası
Tesis Koordinat (o ' ' K, o ' ' D)	40°40'48.37"K, 35°52'47.56"D
Kanalizasyon Bağlantı Oranı	95%
AAT Çıkışı Deşarj Alıcı Ortam Tipi(Dere, Gölet, Göl, vb)	Nehir
Alıcı Ortam Adı	Yeşilırmak Nehri
Alıcı Ortam Koordinatları	40°40'48.15"K, 35°52'52.39"D
Arıtma Tesisi Tipi	İkincil
Tesiste azot fosfor giderimi yapılıyor mu?	Azot ve Fosfor giderimi yapılmakta
Tesisin mevcut durumu	Faal

Çizelge 30– Amasya ilinde 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu

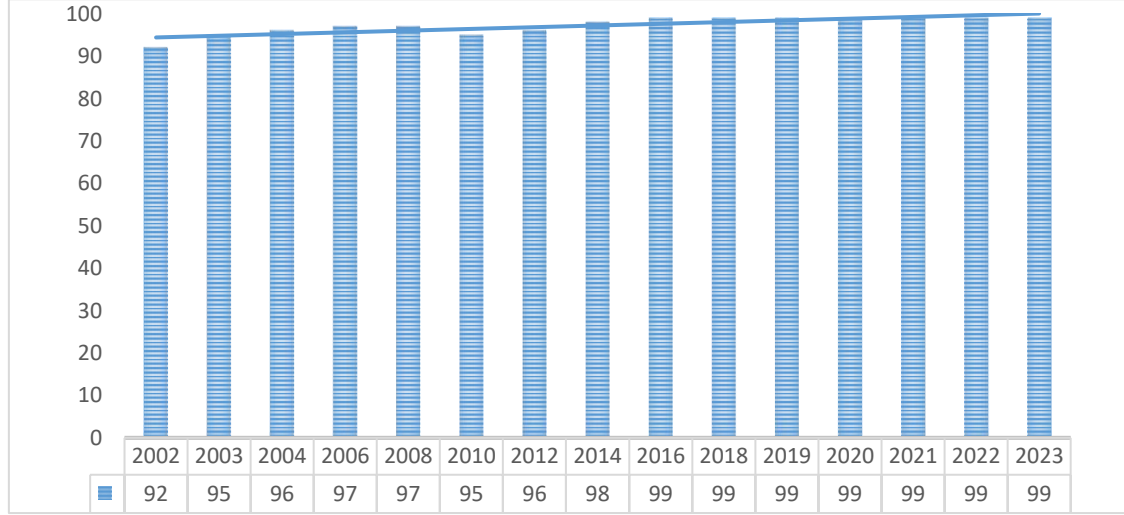
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Belediyeler, 2024)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarj ı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/Yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Amasya	✓			✓	✓	12126	var	0,14	Yeşilırmak	yok	110000	55
İlçeler	Merzifon	✓			✓	✓	8952	var	0,10	Paşa Deresi(Kuru dere yatağı)	yok	61376	900
	Suluova		✓		✓	✓							
	Taşova		✓			✓							
	Göynücek			✓									
	Gümüşhacıköy		✓										
	Hamamözü			✓									

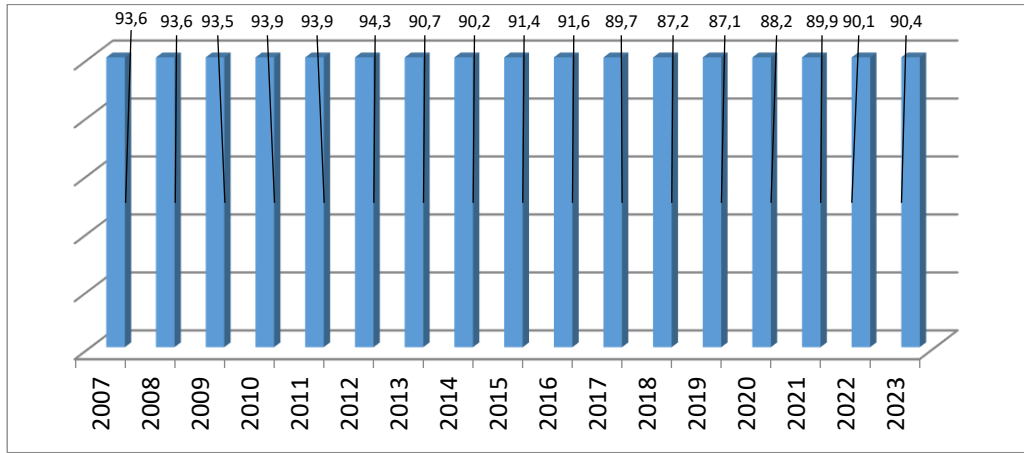
*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma

tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Belediyemiz sınırları içerisinde kanalizasyon şebekesi tüm nüfusun %95'ine hizmet vermektedir. Fosseptik bulunan yerleşimler ise vidanjör hizmetlerimizden yararlanmaktadır. 2015 yılında işletmeye aldığımız atıksu arıtma tesisimiz sürekli olarak çalıştırılmakta olup, SAİS ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın sistemine çıkış suyundan her 5 dk da 1 aldığı numuneyi analiz ederek sonuçlarını sistemden anında iletmektedir.

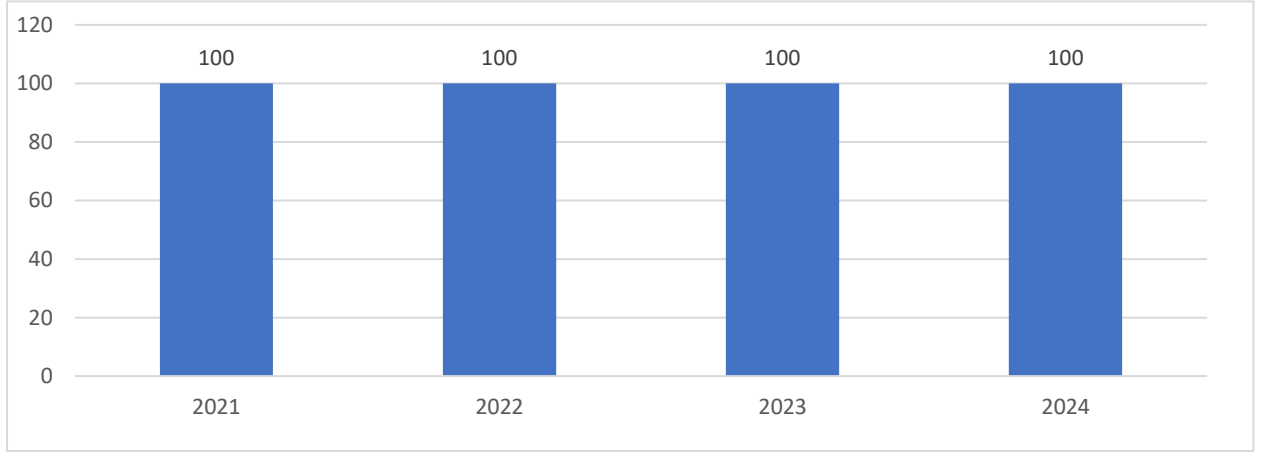
Grafik 24 –Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(TUİK,2024)

Grafik 25 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı

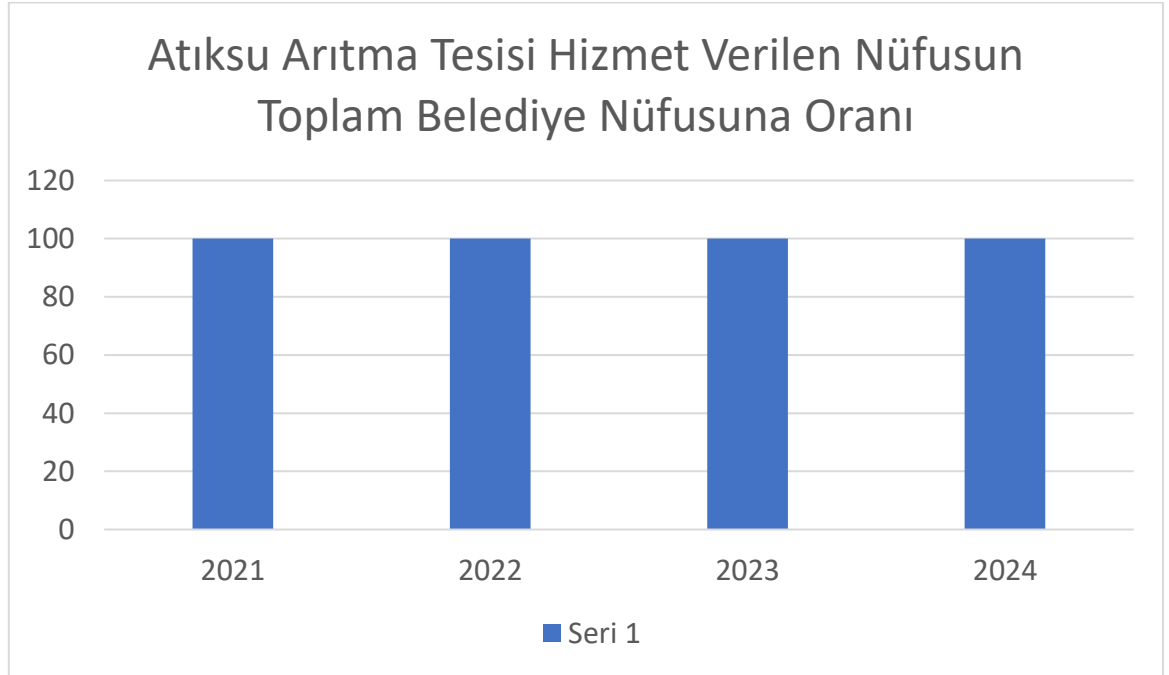
Merzifon İlçesi verileri;

Kanalizasyon sistemimizin 2009 yılında kesin kabulü yapılmıştır. Eski kanalizasyon sistemimiz yağmur suyuna terk edilmiştir. İmar planında yol olarak gözükp, açık durumda olan yerlerin tamamına yakın kısmında kanalizasyon şebekesi vardır. Kanalizasyon şebekesi olmayan mesken bulunmamaktadır.

Grafik 26-Yıllar bazında Merzifon Belediyesine kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(Merzifon Beld, 2024)

Merzifon Belediyesinde 1 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Arıtma tesisi 2018 yılında devreye girmiştir ve 2021,2022,2023 ve 2024 yıllarında atık su arıtma tesisi hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı %100'dür.

Grafik 27-Merzifon İlçesinde Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(Merzifon Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 31 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Amasya Organize Sanayi Bölgesi olarak, Amasya - Çorum Karayolu 23. km PK:25 Amasya/Merkez adresinde yer almakta olup, Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü olarak faaliyet gösterilmektedir. Amasya Organize Sanayi bölgesinde yer alan tüm tesisler kullandıkları suyu Amasya OSB sınırları içerisinde bulunan izinli kuyulardan temin etmektedirler. Amasya Organize Sanayi Bölgesine ait Atıksu Arıtma Tesisleri bulunmamaktadır. Proje aşamasındadır.

Suluova Organize Sanayi Bölgesi olarak, Suluova Organize Sanayi Bölgesi 2. Cad. No:2 Suluova/Amasya adresinde Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü olarak faaliyet gösterilmektedir. Suluova Organize Sanayi bölgesinde yer alan tüm tesisler kullandıkları suyu şehir şebekesinden temin etmektedirler. Suluova Organize Sanayi Bölge Müdürlüğünde yapılması planlanan Atıksu Arıtma Tesisleri Fizibilite Çalışması tamamlanmış olup, proje aşamasındadır.

Suluova TDİ Besi Organize Sanayi Bölgesi olarak, Suluova TDİ Besi Organize Sanayi Bölgesi Salucu Köyü Çardaklı Mevkii Suluova/Amasya adresinde Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü olarak faaliyet gösterilmektedir. Suluova TDİ Besi Organize Sanayi bölgesindeki tüm tesisler kullandıkları suyu şehir şebekesinden temin etmektedirler. Suluova TDİ Besi Organize Sanayi Bölge Müdürlüğüne ait Atıksu Arıtma Tesisleri bulunmamaktadır. Atıksu Arıtma Tesisleri projesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Merzifon Organize Sanayi Bölgesi olarak; Amasya İli, Merzifon İlçesi, Kümbethatun OSB Mahallesi 5. Sokak No:1 05300Merzifon adresinde yer alan Amasya-Merzifon Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğüne ait arıtma tesisi G34B20A3A- G34AB20A4B pafta, 277 ada, 13 parsel numarasında kayıtlı alan üzerinde yer almaktadır. Amasya-Merzifon Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü tarafından Organize Sanayi Bölgesinde bulunan tesislerden gelen atık suların arıtılması için atıksu arıtma tesisi kurulmuştur. Merzifon Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan tesislerden gelen atıksu miktarları ve su karakterleri ile ilgili fizibilite çalışması yapılmıştır. Organize Sanayi bölgesindeki tüm tesisler kullandıkları suyu şehir şebekesinden temin etmektedirler. Su kullanım verileri ve anket çalışmaları doğrultusunda, toplam 300 m³/gün atıksu debisi dikkate alınarak projelendirme yapılmıştır. Yapılan çalışma sonrası arıtma tesisi "Uzun Havalandırmalı Aktif Çamur Sistemi" olarak tasarlanmış ve faaliyete geçirilmiştir. Kanalizasyon kanalına toplanan atıksular, atıksu iletim hattına bağlanmış ve atıksu arıtma tesisine iletilmektedir. Arıtılmış suyun deşarjı Gümüşsuyu deresine yapılmaktadır.

Taşova Organize Sanayi Bölgesi 363 sicil numarası ile yeni kurulmuş olup kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir. Henüz herhangi bir altyapı çalışmasına başlanılmamıştır. Taşova Organize Sanayi Bölgesi için hazırlanan imar planında arıtma tesisi alanı belirlenmiştir.

Çizelge 32 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu
(Amasya ÇŞİDİM, 2024)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Merzifon	Çalışıyor	300	Yok	Biyolojik	0,72	Gümüşsuyu Deresi
Amasya OSB	Arıtma tesisi mevcut değil					
Suluova OSB	Arıtma tesisi mevcut değil					
Suluova TDİ Besi OSB	Arıtma tesisi mevcut değil					

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge 33 – Amasya ilinde 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı
(ÇŞİDİM,2024)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	812	20
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	-	1
Diğer		5

Amasya Suluova TDİ Besi Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü’ne ait Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamakta olup, arıtma çamuru oluşmadığından analizi bulunmamaktadır.

Amasya Suluova Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü’ne ait Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamakta olup, arıtma çamuru oluşmadığından analizi bulunmamaktadır.

Merzifon OSB Atıksu Arıtma Tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 34 - 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı
(Merzifon OSB, 2024)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Metal sanayi	7	7
Cam sanayi	1	1
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	1	1

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

İlimizde 1 adet düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Merkez İlçesi Bağlarüstü Mevkii'nde bulunan 67 hektarlık alana 1 Adet Katı Atık Düzenli Depolama tesisi kurulmuştur. Birliğe üye Amasya İl Belediyesi ile Merzifon, Suluova, Gümüşhacıköy İlçe Belediyeleri ve Ziyaret Belde Belediyesi oluşan evsel nitelikli atıklarını Birliğin düzenli depolama tesisine getirmektedir. Tesis depolama hücrelerine proje ömrü boyunca toplam 2.395.000 ton katı atık depolanması planlanmaktadır. Burada oluşan evsel nitelikli atıksu, tesis içinde yer alan dengeleme havuzunda toplanarak sonu Amasya Belediyesine ait Atıksu Arıtma Tesisine bağlanan kanalizasyon sistemine tanker aracılığı ile taşınmaktadır.

Taşova İlçesi verileri:

İlçemizde Katı Atık (Düzenli) Depolama sahası bulunmamaktadır. 2013 yılı itibari ile Yeşilırmak Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliğine üye olunmasıyla birlikte vahşi depolama sahamızın kullanımına son verilmiştir. İlçemizde toplanan katı atıklar üyesi olduğumuz Yeşilırmak Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliğinin Tokat'ın Erbaa ilçesindeki düzenli katı atık depolama tesisine çöp toplama araçlarımız ile nakil edilmektedir.

Hamamözü İlçesi verileri:

İlçemizde 1985 yılından itibaren atıklar günlük olarak toplanmakta ve Belediyemize ait Katı Atık Toplama alanında vahşi depolama yöntemi ile biriktirilmektedir.

Harita 26– Hamamözü İlçesi Katı Atık Depolama Alanı
(Hamamözü Belediyesi, 2024)

Göynücek İlçesi verileri;

İlçe Amasya Katı Atık Birliği ile yaptığı protokol ile atıklarını belli aralıklarla Birliğe ait düzenli depolama sahasına taşımaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Amasya Atıksu Arıtma Tesisinde arıtılan atıksular Yeşilırmak nehrine deşarj edilmektedir.

Hamamözü İlçesi verileri:

Atıksu Arıtma Tesisinin tam olarak faaliyete geçirilebilmesi durumunda, tesisten çıkan atık sular tarımsal sulama amaçlı olarak kullanılabilir.

Çizelge 35 – Amasya il merkezinde 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu
(Amasya Belediyesi, 2024)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
6.679.084							6.679.084

Çizelge 36 - Merzifon ilçe merkezinde 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu
(Merzifon Belediyesi, 2024)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
3.912.118							3.912.118

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

İlimiz sınırları içerisinde herhangi bir şüpheli durum, takip edilmesi gereken durum, şikâyet, vb. olmadığından “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle ilgili tablo doldurulmamıştır.

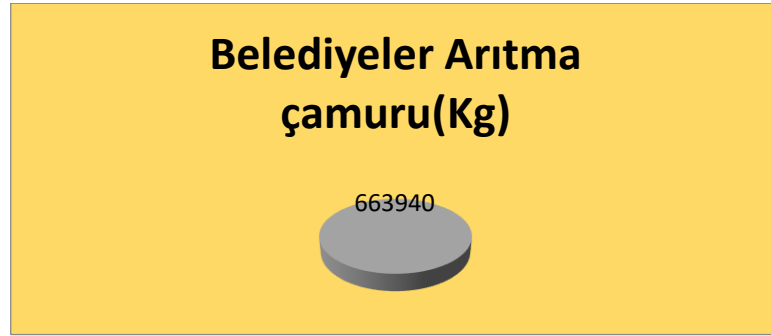
Çizelge 37 - Amasya ilinde 2023 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler
(ÇŞİDİM-2024)

1.Sıra No	2.Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri (İlçe/Mevki)	3.Kirlenmenin Oluş Şekli	4.Sürecin Bulunduğu Aşama*	5.Temizleme Kararı Alınan Sahadaki Hedef Kirleticisi Göstergesi Parametreleri	6.Uygulanan / Uygulanacak Olan Temizleme Yöntemi
-	-	-	-	-	-

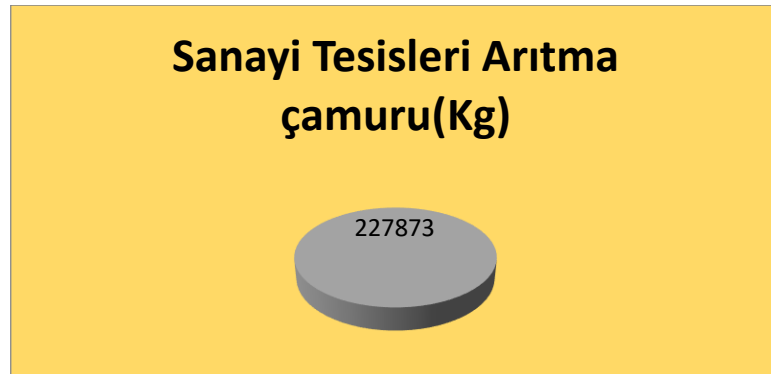
*Saha Örnekleme ve Analiz Planı, Birinci Aşama Değerlendirme, İkinci Aşama Değerlendirme, Temizleme, İzleme

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yöntemi

İlimizde mevcut atıksu arıtma sisteminden çıkan evsel ve sanayi kaynaklı arıtma çamurları analiz sonuçları doğrultusunda tehlikesiz olanlar katı atık depolama alanlarına, tehlikeli olanlarsa lisanslı firmalara verilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

Grafik 28-Amasya ilinde 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2024)

Grafik 29- Amasya ilinde 2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“*Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği*” gereği, orman sayılan alanlar, tarım veya mera alanları, 17/7/2008 tarihli ve 26939 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamı dışında olan madencilik faaliyetleri, su kaynaklarının korunması ile ilgili mevzuata uyulması şartı ile baraj ve gölet projelerinde rezervuar altında kalacak alanlar dışındaki madencilik faaliyetleri, malzeme ve toprak temini için arazide yapılan kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklarla bozulan doğal yapının yeniden kazanılmasına ilişkin yönetmelik kapsamındaki madencilik faaliyetleri için Çevresel Etki Değerlendirilmesi süreci bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Amasya İlinde 2024 yılında tarımda kullanılan ticari gübre ve kimyasal maddeler (tarımsal ilaçlar vs.) ile ilgili miktarlar aşağıdadır.

Çizelge 38 – Amasya ilinde 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	33.006,05	254.960
Fosfor	17.021,50	
Potas	9.758,25	
TOPLAM	59.785,80	

Çizelge 39- Amasya ilinde 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı böcekler ile mücadele	85,833	90.483,5
Herbisitler	Yabancı otlar ile mücadele	59,115	
Fungisitler	Mantari hastalıklar ile mücadele	135,492	
Rodentisitler	Zararlı kemirgenler ile mücadele	0,008	
Nematositler	Zararlı nematodlar ile mücadele	-	

Akarisitler	Zararlı akarlar (kırmızı örümcek) ile mücadele	4,736	
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Zararlı kabuklu bit ve Koşniller ile mücadele	-	
Diğer	Kloroz (Demir Eksikliği)	-	
TOPLAM		285,184	90.483,5

Çizelge 40 - Amasya ilinde 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

- (*)İl Müdürlüğümüzün bu konuda bir çalışması bulunmamaktadır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Amasya Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinin 2015 yılında faaliyete geçmesiyle ilimizdeki su kirliliğinin giderilmesi adına çok önemli bir adım atılmıştır. Tesisin Çevre İzni mevcuttur.

Kaynaklar

- Amasya, Merzifon, Suluova, Gümüşhacıköy, Taşova Göynücek, Hamamözü, Ziyaret Belediye Başkanlıkları
- DSİ 73.Şube Müdürlüğü
- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

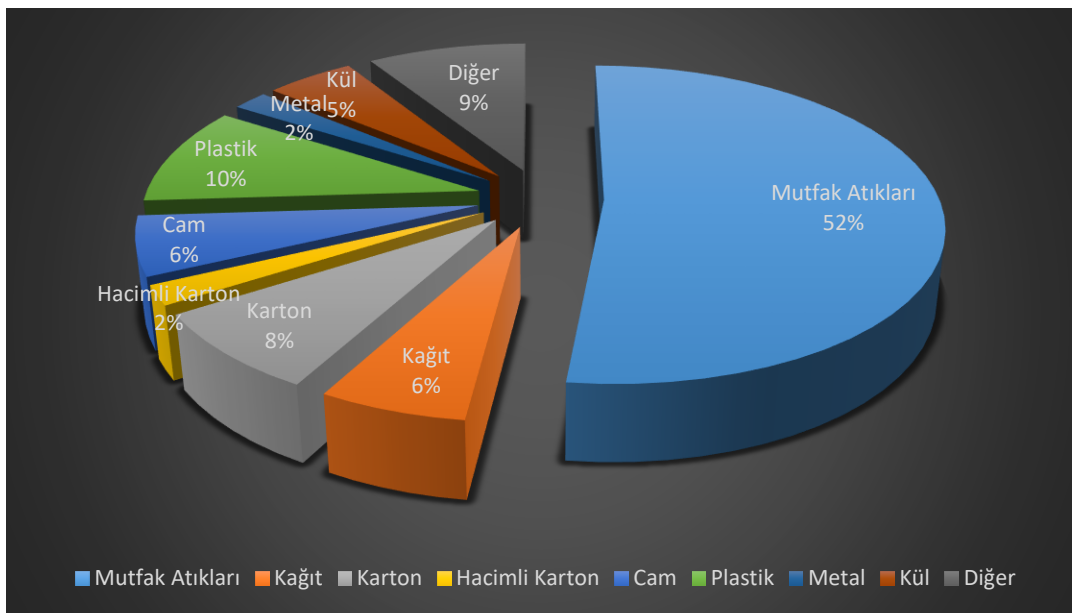
C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

İlimizde 1 adet düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Merkez İlçesi Bağlarüstü Mevkii'nde bulunan 67 hektarlık alana 1 Adet Katı Atık Düzenli Depolama tesisi kurulmuştur. Tesis depolama hücresine proje ömrü boyunca toplam 2.395.000 ton katı atık depolanması planlanmaktadır.

Tesis ile birlikte depo gazı toplama sistemi, gaz değerlendirme tesisleri (depo gazından elektrik enerjisi üretim tesisi), sızıntı suyu ön arıtım tesisi inşa edilmiştir. Düzenli depolama tesisinin kurulması ile kapatılan eski çöp alanlarının rehabilitasyonu sağlanmıştır. Katı atık düzenli depolama tesisimiz; Katı atıkların depolanmasından kaynaklanan sızıntı sularının toprak katmanları arasından geçip yer altı suyu veya yüzey sularına karışmasının önleildiği, çıkan gazın toplanıp bertaraf edildiği (enerjiye çevrilerek), katı atıkların çevreye en az etki yapacak şekilde serilip, sıkıştırılıp, her gün üstünün örtüldüğü ve mühendisliğin temel ilkelerine göre planlanıp, belli bir program dahilinde işletilen bir tesistir. Amasya, Merzifon, Suluova, Gümüşhacıköy, Ziyaret Belediye Başkanlıkları AKAB birliği üyesi olup atıklarını AKAB tesisine getirmektedirler. Göynücek Belediyesi AKAB üyesi olamamakla beraber atıklarını AKAB tesisine getirmektedir. Göynücek Belediyesi araç sayısı ve kapasitesi yetersiz olduğundan daha önce AKAB'a getirirken artık vahşi depolama yapmaktadır. Taşova Belediyesi atıklarını Erbaa İlçesi Katı Atık Birliği mesafe olarak daha yakın olduğundan buraya getirmektedir. Hamamözü İlçesi nüfus olarak az olup, en uzun mesafeli ilçemiz pozisyonunda bulunmaktadır. İlgili belediyenin araç sayısı ve kapasitesi yetersiz olup bu nedenle vahşi depolama yapmaktadır.

AKAB'in çevre izin süresi dolmuş olup bakanlıkça tesis bünyesinde mekanik ayırma ünitesi bulunmadığından izin yenilemesi yapılmamıştır. Mekanik ayırma ünitesi için İller Bankası ile sözleşme imzalanmış olup süreç devam etmektedir.

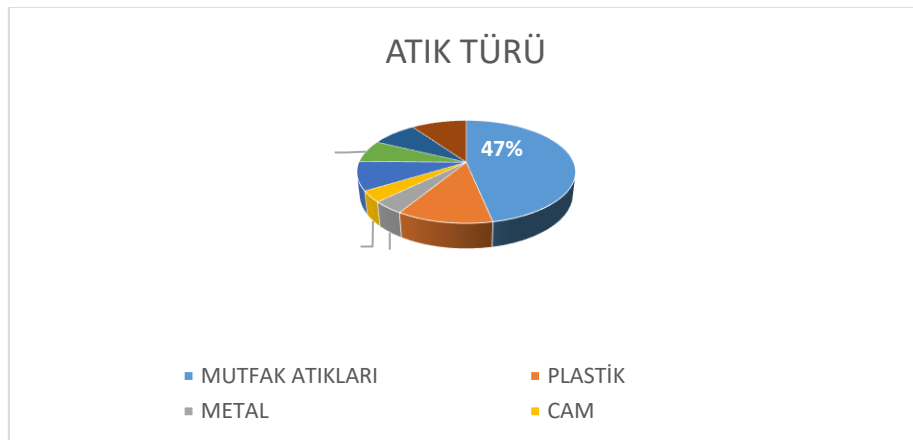

Grafik 30- Amasya ilinde 2022 yılı itibariyle katı atık karakterizasyonu
(Amasya Katı Atık Birliği, 2024)

Amasya ili Merkez İlçe toplanan atık TÜİK verilerine göre 2022 yılında toplam 35870,45 ton/yıl atık oluşmuştur. Bunları; 4395 ton/yıl plastik atıklar, 1198 ton/yıl karışık metal atıklar, 1398 ton/yıl cam atıklar, 5485 ton/yıl kağıt karton atıkları, 399,55 ton/yıl elektronik eşya atıkları(tehlikesiz), 2796,82 ton/yıl park bahçe atıkları, 20917,03 ton/yıl karışık belediye atıkları oluşturmaktadır.

Merzifon İlçe verileri;

İlçemizde,9651.54 ton/yıl mutfak,2477.51 ton/yıl plastik, 825.8 ton/yıl metal, 722.58 ton/yıl cam, 1858.07 ton/yıl kağıt, 1445.16 ton/yıl karton, 1651.62 ton/yıl park,bahçe atığı ve 2012.9 ton/yıl diğer atık türeri çıkmaktadır. İlçemizde vahşi depolama mevcut değildir.

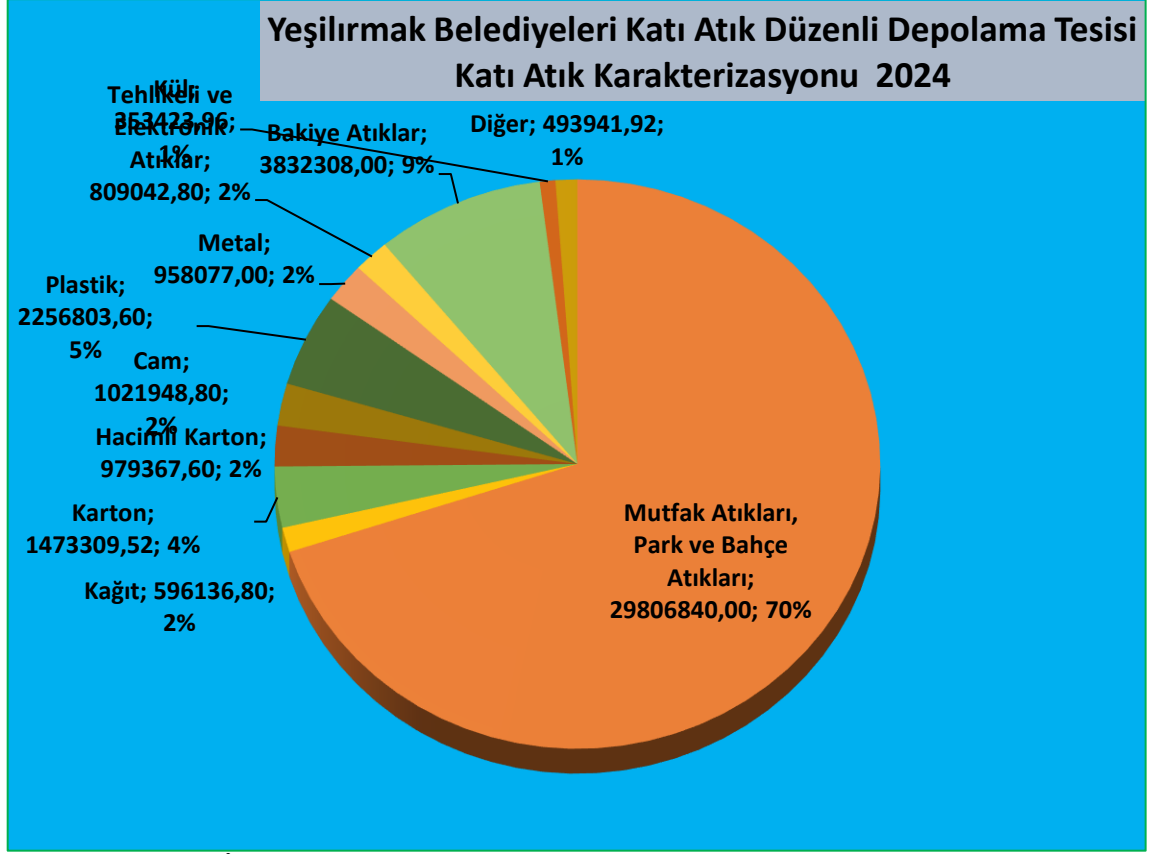

Grafik 31-Merzifon ilçesinde 2023 Yılı Atık karakterizasyonu
(Merzifon Bel., 2024)

Taşova İlçe verileri;

Belediyemize ait düzensiz katı atık depolama (vahşi deponi) alanının kullanımına 2013 yılında "Yeşilirmak Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği"ne üye olunmasıyla birlikte son verilmiştir. İlçemizde toplanan yazın 9.09 ton/gün ve kışın 7.87 ton/gün olup katı atıklar belediyemize ait çöp toplama araçları ile, birliğin Tokat-Erbaa'daki düzenli depolama tesisine nakledilmektedir. Yine aynı zamanda İl Özel İdaresince yazın 3.98 ton/gün ve kışın 2.44 ton/gün katı atık toplanmaktadır.

Yeşilirmak Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği'nden alınan bilgilere göre ilçemizdeki katı atık kompozisyonu 2024 yılı verileri şöyledir :

Grafik 32-Taşova İlçesi 2024 Yılı Atık karakterizasyonu
(Yeşilırmak Belediyeleri Katı Atık Yönt. Birliği, 2024)

Hamamözü İlçe Verileri;

İlçede, günlük olarak yaklaşık 3,00 Ton /gün atık toplanmakta olup, toplanan atıklar 1985 yılından itibaren Belediye Çöplük Alanında vahşi depolama yöntemi ile toplanmaktadır. Söz konusu atıklara ilişkin ayırma ve geri kazanım işlemleri yapılmamakta olup, Belediyece kapatılan çöp sahası bulunmamaktadır. İl Merkezinde bulunan katı atık toplama birliği ile iş birliği yapılması ve atıkların ayırma tabi tutularak buraya nakli konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Vahşi depolamadan dolayı ilçedeki atık kompozisyonu bilinmemektedir.

Çizelge 41 -Amasya ilinde 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(AKAB, YBKAYB, 2024)

Büyükşehir/il/ilçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Atık Miktarı (kg/gün)		Aktarma istasyonu/aktarma rampası Varsa Sayısı, yeri ve yararlanan belediyeler	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Yakma	Düzensiz Döküm	Depo Gazından Enerji Üretimi
AKAB	AMASYA	114.366	114.366	-	115,85	115,85	1,01	1,01	1	AKAB	VAR				
	MERZİFON	65.000	62.000	-	60,00	55,00	1,08	1,13	1	Toplama ve Taşıma Belediye	X				
	SULUOVA	39.211	39.211	-	42,46	42,46	1,08	1,08	1	AKAB	X				
	GÜMÜŞHACIKÖY	14.819	14.819	-	17,53	17,53	1,18	1,18	1	AKAB	X				
	ZİYARET	3.901	3.901	-	3,79	3,79	0,97	0,97	-	AKAB	X				
(YBKAYB)	TAŞOVA	10.979	10.979	23,38	13,07	11,85	1,19	1,08	2	ÖS(YBKAYB)	Lot1(9yıl) Lot2(7yıl)				VAR
İl Geneli		248.276	248.276	11,76	252,70	246,48	1,09	1,08	6						

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında Amasya ilimizde 4 adet eski, 1 adet yeni Fındıklı Mahallesi’ndeki saha aktif olarak bulunmaktadır. İlçe belediyelerimiz sınırlarında da birer adet, Ziyaret belde belediyesinde 1 adet hafriyat sahası bulunmaktadır. Tüm belediyelerimize ait belirlenmiş enkaz döküm sahaları bulunmaktadır. Aynı zamanda Afet ve Acil Durum Başkanlığı’nın AYDES sistemine de girişleri yapılmıştır.

29/03/2017 tarih ve 2017/1sayılı MÇK ile belediyeler için hafriyat alanı belirlenmiş olup gerekli izinlerin alındıktan sonra tekrar müracaat edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Ancak izinlerini tamamlanıp müracaat için gelen herhangi bir belediyemiz bulunmamaktadır. Ayrıca bu sahaların bazılarında kullanım ömürlerini doldurmuş bulunmaktadır.

Çizelge 42 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Amasya/Merzifon Belediyesi, 2024)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m³/yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m³/yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Amasya Belediyesi	bilinmiyor	bilinmiyor	yok	yok	1 adet
Merzifon Belediyesi	28.000,00	12.131,00	Yok	2	2 adet
Taşova Belediyesi	bilinmiyor	bilinmiyor	Yok	Yok	1
Gümüşhacıköy Belediyesi	bilinmiyor	bilinmiyor	Yok	Yok	1
Hamamözü Belediyesi	bilinmiyor	bilinmiyor	Yok	Yok	1
İl Genel (Toplam)	bilinmiyor	bilinmiyor	Yok	2	5

Taşova İlçesi verileri;

Mahalli Çevre Kurulu Kararı doğrultusunda, ilgili mevzuatlar Hafriyat Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik ve Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğe İlişkin Genelge (2016/10) kapsamında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlardan gerekli izin ve görüşler alınarak, alınan izin ve görüşler ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü’nün uygun görüşü ile belediyemizce Hafriyat Döküm Sahası belirlenmiştir.

Gümüşhacıköy İlçesi verileri

Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının depolandığı resmi alanımız mevcuttur. İlçemiz sınırları içerisinde bulunan Balıklı Köyü yolu üzerinde resmi döküm sahamız vardır. Tüm hafriyatlar bu alana dökülmektedir.

Hamamözü İlçesi verileri;

Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Belediyemize tespit edilmiş bulunan İlçemiz Arkutbey Mahallesi Kuş Tepesi mevkiinde yer alan 6.500 m²’lik alana dökülmekte, özellikle hafriyat toprağı dolgu amaçlı kullanılmaktadır.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

İlimizde bulunan tüm kurum kuruluş ve tesislerin sıfır atık bilgi sistemine geçirilme çalışmaları devam etmektedir. Belge başvurusunda bulunanlara incelemelerden sonra Sıfır Atık Temel Seviye Belgeleri verilmektedir.

C.3.1. Eğitimler

Sıfır Atık Projesi kapsamında farkındalık etkinliklerine 2018 yılında Amasya Merkez Zübeyde Hanım Anaokulunda başlanılarak start verilmiştir. 2019-2023 yılları arasındaki verilen eğitimlere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Çizelge 43 – 2019-2024 yıllarında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler (ÇŞİDİM, 2024)

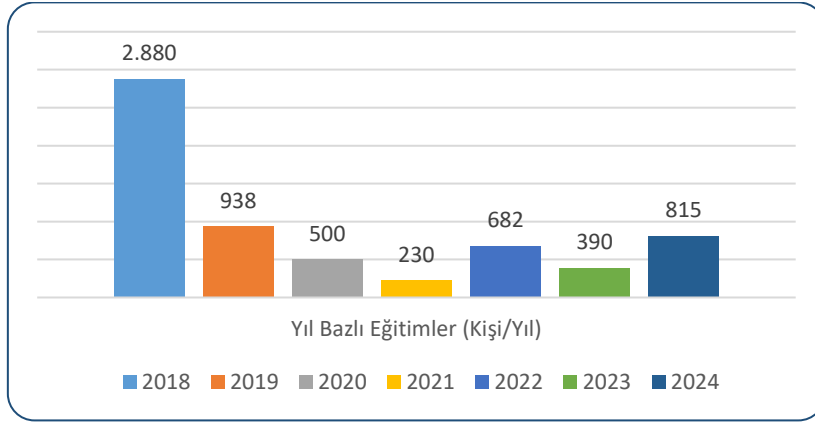
TARİH	YAPAN KURUM	YAPILAN YER	BİNA	HEDEF KİTLE	FAALİYET	KATILIMCI SAYISI
14.02.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Serdar Zeren İlkokulu	Konferans Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık	50
15.02.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Kutlubey Okulları	Konferans Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık	300
20.02.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Lisesi	Konferans Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık	50
25.03.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Ovasaray Köyü Ana Sınıfı	Ana Sınıfı	Öğrenciler	Sıfır Atık	15
26.03.2019	AMASYA ÇŞİDİM	İlyasköy İlk Orta Okulu	Konferans Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık	90
28.03.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Atatürk Anadolu Lisesi	Konferans Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık	100
16.04.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Cep Telefon-Saat Tamir Bakım Yerleri	Servis Ve Satış Yeri	Esnaf Bilgi Oluşturma	Sıfır Atık	28
17.04.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Atatürk İlkokulu Anasınıfı	Ana Sınıfı	Öğrenciler	Sıfır Atık	15
30.04.2019	AMASYA ÇŞİDİM ve İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ	İl Tarım Orman Müdürlüğü Konferans Salonu, Bahçesi, Yeşilirmak Geri Dönüşüm, Akab	Akşemsettim İlkokulu 4. Sınıf	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi Ve Lider Çocuk Tarım Kampı Projesi	45
6.08.2019	ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI VE AİLE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI ORTAK PROJESİ	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Toplantı Salonu	Müdürlük Binası	Öğrenciler	Bugünün Çocuklarının Yarının Çocuklarına Bırakacakları Daha Temiz Bir Dünya İçin El Ele Kampanyası	10
7.10.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Valilik Bahçesi	Valilik	Yöneticiler Ve Okullar	Sıfır Atık Projesi Kapsamında Düzenlenen Atık Pil Toplama Kampanyası Ödül Dağıtımı	20

18.10.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Çevre Yolu Sıfır Atık Temizliği	Çevre Yolu	Öğrenciler	Yarınlar İçin Bugünden Çevreyi Koruyalım	40
22.10.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova Yedikir		SEVGİ EVLERİ ÇOCUKLARI	Sevgi Evleri Çocuklarından Sıfır Atığa Destek	20
8.11.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Fatih İlkokulu	Toplantı Salonu Ve Bahçe	Öğrenciler	Sıfır Atık Ve Endemik Bitki Ters Lale	40
12.11.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Toplantı Salonu	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Toplantı Salonu	Öğrenciler	Amasya Üniversitesi Genç Kızılai Yönetim Ve Gönüllüleri İl Müdürlüğüümüzü "Sıfır Atık" Projesi	15
26.12.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Defterdarlık	Toplantı Salonu	İdareciler Sıfır Atık Sorumluları		25
30.12.2019	AMASYA ÇŞİDİM	Mehmet Varinli İlk Okulu	Mehmet Varinli İlk Okulu	Öğrenciler	Sıfır Atık Prejesi Kapsamında Atık Pil Toplama Kampanyasına Desklerinden Dolayı Eğitim Ve Bilgilendir Programı , Kuşlara Bir Damla Umut Projesi	75
6.02.2020	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Meb Toplantı Salonu	Amasya Meb Toplantı Salonu	Okul İdarecileri	Sıfır Atık Bilgi Sistemi İşleyişi	200
20.02.2020	AMASYA ÇŞİDİM	Merzifon Fen Lisesi Konferans Salonu	Merzifon Fen Lisesi Konferans Salonu	Merzifon Kaymakamı Ve Merzifon Kamu Kurum Kuruluş Temsilcileri, Muhtarlar, Okul İdarecileri	Sıfır Atık Bilgi Sistemi İşleyişi	300
11.02.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Alparslan İlk ve Ortaokulu	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler Ve Proje Sorumlusu Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi	10
12.02.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Toplantı Salonu	Proje Sorumluları	Sıfır Atık Projesi	8
12.02.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova Şeker İlkokulu	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	15
12.02.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova Gazi İlkokulu	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	15
23.02.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Mehmet Varinli İlkokulu	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	20
08.03.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Zübeyde Hanım Anaokulu	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	12
08.03.2021	AMASYA ÇŞİDİM	İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	15
08.03.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Sabuncuoğlu Şerafeddin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Okul Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi	22
15.06.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Yeşilirmak Ortaokulu	Konferans Salonu	Öğrenciler Ve Proje Sorumlusu Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi	75
19.08.2021	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	Toplantı Salonu	Personel	Sıfır Atık Projesi	15

2.06.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Zübeyde Hanım Üçler İlkokulu	KONFERANS SALONU	ÖĞRENCİLER VE İDARECİLER	Sıfır Atık Projesi	50
5.10.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova Yunus Emre İlkOkulu 5.10.2022	KONFERANS SALONU	ÖĞRENCİLER VE İDARECİLER	Sıfır Atık Projesi- Atık Pil Hediye Takdimi	40
24.10.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Merkez Zübeyde Hanım Anaokulu	AMASYA ÇŞİDİM Toplantı Salonu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi-Geri Dönüşüm Uygulamalı	50
25.10.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Merkez Zübeyde Hanım Anaokulu	AMASYA ÇŞİDİM Toplantı Salonu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi-Geri Dönüşüm Uygulamalı	30
26.10.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Merkez Zübeyde Hanım Anaokulu	AMASYA ÇŞİDİM Toplantı Salonu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi-Geri Dönüşüm Uygulamalı	30
27.10.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Merkez Zübeyde Hanım Anaokulu	AMASYA ÇŞİDİM Toplantı Salonu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Projesi-Geri Dönüşüm Uygulamalı	30
11.11.2022	AMASYA ÇŞİDİM	LESAFFRE MAYACILIK TESİSİ		Öğrenciler	Amasya İlduş Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Uygulama Anasınıfı	
9.11.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Buhara Erkek Öğrenci Kuran Kursu	Amasya Buhara Erkek Öğrenci Kuran Kursu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	32
9.11.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Akşemsettin Camii Kursu	Amasya Akşemsettin Camii Kursu	Okul Öncesi Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	30
9.11.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Akşemsettin Camii Kursu	Amasya Akşemsettin Camii Kursu	İleri Yaş Grubu Kursiyerler	Sıfır Atık Proje	15
24.11.2022	AMASYA ÇŞİDİM- Lesaffre-Sosyal Bilimler Lisesi- İlduş Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Uygulama Anasınıfı Öğrencileri	Çevre Yolu Ağaç Dikimi, Kompost gübre Kullanımı	Çevre Yolu Ağaç Dikimi, Kompost gübre Kullanımı	Öğrenciler- Kurum Temsilcileri	Sıfır Atık Proje-Ağaç dikimi- Kompost	200
13.12.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Kutlubey Okulları Lise Kampüs	Amasya Kutlubey Okulları Lise Kampüs Toplantı Salonu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi ve Küresel Isınma	50
19.12.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova KYK Kız Yurdu	Suluova KYK Kız Yurdu	Öğrenciler	Sıfır Atık Projesi ve Küresel Isınma	20

22.12.2022	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya KYK Yeşilirmak Kız Yurdu	Amasya KYK Yeşilirmak Kız Yurdu	Öğrenciler ve Çalışanlar	Sıfır Projesi Atık ve Küresel Isınma	75
1.3.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Merzifon Bilgi Montessori Okulu	Merzifon Bilgi Montessori Okulu	Öğrenciler	Sıfır Atık	40
7.3.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Merzifon Bilgi Montessori Okulu	Merzifon Bilgi Montessori Okulu	Öğrenciler	Sıfır Atık ve İklim Değişikliği	40
22.5.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Merkez Erkek Kuran Kursu	Merkez Erkek Kuran Kursu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	60
22.5.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Şehit Alper Kalem Kuran Kursu	Şehit Alper Kalem Kuran Kursu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	60
25.5.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Büyükağa Kuran Kursu	Büyükağa Kuran Kursu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	80
7.6.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Milli Eğitim RAM (Göç İdaresi)	Milli Eğitim RAM (Göç İdaresi)	Amasyada Yaşayan Yabancılar	Sıfır Atık Proje	40
13.10.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Tatlıpınar Köyü Muhtarlığı Taşova	Tatlıpınar Köyü Muhtarlığı Taşova	Köy Halkı	Sıfır Atık Proje	30
28.11.2023	AMASYA ÇŞİDİM	Serdar Zeren İlkoklu	Serdar Zeren İlkoklu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	40
12.01.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Suluova KYK Kız Yurdu	Suluova KYK Kız Yurdu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	30
16.01.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Özel Açı Okulları Okul Öncesi	AMASYA ÇŞİLM Toplantı Salonu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Proje ve İklim Değişikliği	40
21.02.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Aydınca Şehit Recep Bodur Çok Programlı Anadolu Lisesi	Amasya Aydınca Şehit Recep Bodur Çok Programlı Anadolu Lisesi	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Proje ve İklim Değişikliği	80
27.02.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Amasya Göynücek Şehit Lokman Cansız İlkokulu	Amasya Göynücek Şehit Lokman Cansız İlkokulu	Öğrenciler ve Öğretmenler	Sıfır Atık Proje ve İklim Değişikliği	30
29.02.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Merzifon Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Aile Destek Merkezi (ADEM)	Merzifon Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Aile Destek Merkezi (ADEM)	Kaymakamlık-Sosyal Yardımlaşma-Elif Kılıç	Dünya Sıfır Atık Günü	20
9.09.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Denetimli Serbestlik Şube	Denetimli Serbestlik Şube	Hükümlüler	Sıfır Atık	15
23.10.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Tuğgeneral Hikmet Akıncı İlkokulu	Tuğgeneral Hikmet Akıncı İlkokulu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	100

9.12.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Hüsnüşah Hatun Kız Öğrenci Yurdu	Hüsnüşah Hatun Kız Öğrenci Yurdu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	20
19.12.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Sultan Erkek Beyazıt Öğrenci Yurdu	Sultan Erkek Beyazıt Öğrenci Yurdu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	50
23.12.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Tugay	Tugay	Askerler	Sıfır Atık Proje	400
27.12.2024	AMASYA ÇŞİDİM	Gümüşhacıköy KYK Yurdu	Gümüşhacıköy KYK Yurdu	Öğrenciler	Sıfır Atık Proje	30

Grafik 33 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (ÇŞİDİM, 2024)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimiz Amasya Belediyesine ait 2 adet akıllı atık toplama merkezi ve 5 adet akıllı ambalaj atığı toplama merkezi, Suluova Belediyesine ait 5 Adet mobil atık getirme merkezi bulunmaktadır. Merzifon İlçemizde 1.Sınıf Atık Getirme Merkezi plan ve projesi hazırlanmış olup yapımı planlanmaktadır. İlçemizde farklı mahallelere 6 adet 7 bölmeli Mobil Atık Getirme Merkezi yerleştirilmesi planlanmaktadır.

Çizelge 44– 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri /Mobil Atık Getirme Merkezleri (ÇŞİDİM, 2024)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/ OSB/Üniversite/ Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM	 Belediye			
2. Sınıf AGM	 AVM			
3. Sınıf AGM	Amasya OSB Suluova OSB Merzifon OSB	Merkez Suluova Merzifon	4 4 4	Karışık(Plastik,Kağıt,Cam,Metal), geri dönüşemeyen atık

Mobil Atık Getirme Merkezi	Belediye Başkanlığı	Suluova	5	Cam,Metal,Plastik,Kağıt,Pil
Mobil Atık Getirme Merkezi	Belediye Başkanlığı	Amasya	6	Cam,Metal,Plastik,Kağıt,Pil, Bitkisel Atık Yağ

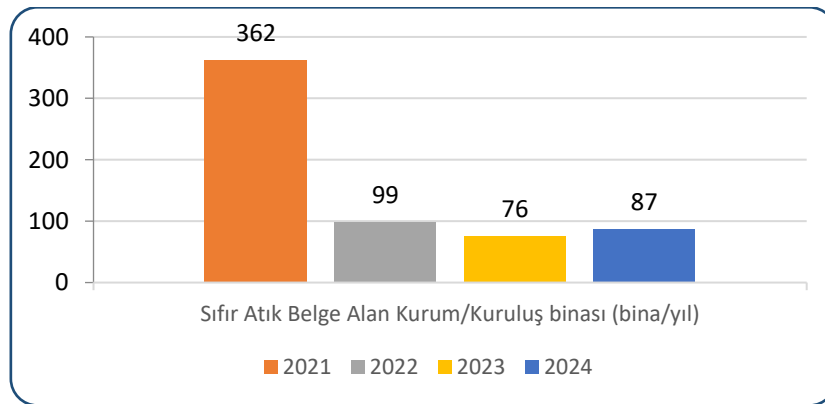
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

Çizelge C.1 – 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı
(SABS, 2024)

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)		
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri	0	0
Belediye Birlikleri		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler	0	0
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı	0	0

Çizelge 45 – 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı (SABS, 2024)

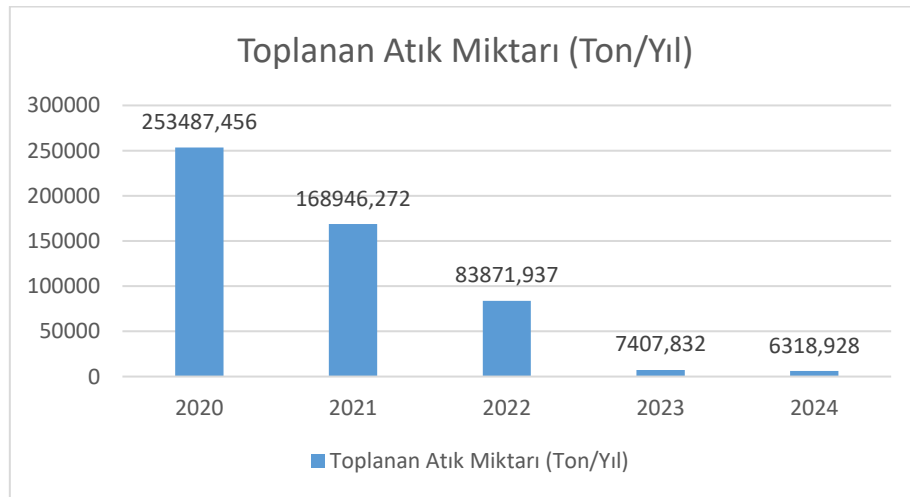
Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	8	2
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	103	77
Alışveriş Merkezleri	1	1
Belediye	8	8
ÇED Yönetmeliği Ek1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	33	19
ÇED Yönetmeliği Ek2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	295	57
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	1	1
Diğer	43	16
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	351	310
Havalimanı	1	1
İl Özel İdaresi	1	1
İş merkezi ve Ticari Plaza	0	0
Kafeterya ve Restorasyonlar	3	3
Kamu Kurum ve Kuruluşu	196	154
Kargo Şirketleri	19	17
Konaklama İşletmeleri	96	54
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	3	3
Liman	0	0
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	0	0
Organize Sanayi Bölgesi	4	4
Sağlık Kuruluşu	134	14
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	0	0
Tren ve Otobüs Terminali	13	1
Zincir Marketler	185	185
TOPLAM	1498	828

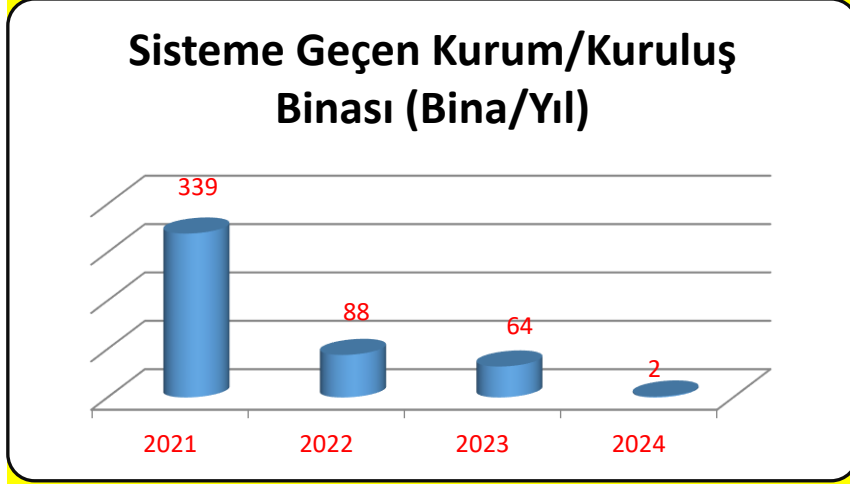
Grafik 34 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (SABS, 2024)

Çizelge 46 – 2024 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(ÇŞİDİM, 2024) (SABS)

Amasya Genel	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	1332294
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)	243354
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)	536498
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)	1299325
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)	332245
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)	134080
Pil(16 06 01*)	161498
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)	670
Aydınlatma (20 01 21*)	1827
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)	158600
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)	66
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)	102852
Tehlikeli atık	1542252
Atık Motor Yağı	60027
Tıbbi Atık	413340
TOPLAM	6318928

Grafik 35 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(ÇŞİDİM, 2024) (SABS)

Grafik 36 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı (ÇŞİDİM, 2024) (SABS)

Çizelge 47 – 2024 yılında sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar (ÇŞİDİM, 2024)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
355	11	---

C.4. Ambalaj Atıkları

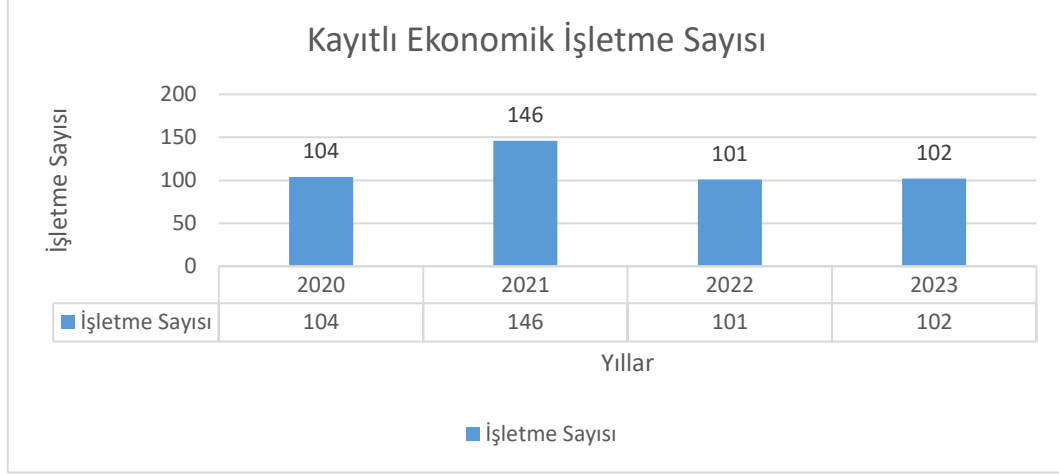
İlimizde 2 adet ambalaj atığı toplama ayırma tesisi bulunmaktadır.

Çizelge 48 – 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (ÇŞİDİM, 2024)

Ambalaj Cinsi	Beyan Ambalaj Atığı Miktarı(kg)
Plastik	101.635 kg
Metal	10.565 kg
Kompozit	59.880 kg
Kağıt Karton	798.995 kg
Cam	427 kg
Ahşap	6.870 kg
Karışık	410.676 kg
Toplam	1.389.048 kg

Çizelge 49 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	83
Ambalaj Üreticisi Sayısı	7
Tedarikçi Sayısı	12

Grafik 37 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Çizelge 50 - 2022 yılında Amasya İlinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
2		1	1

Çizelge 51 - 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
4	4						

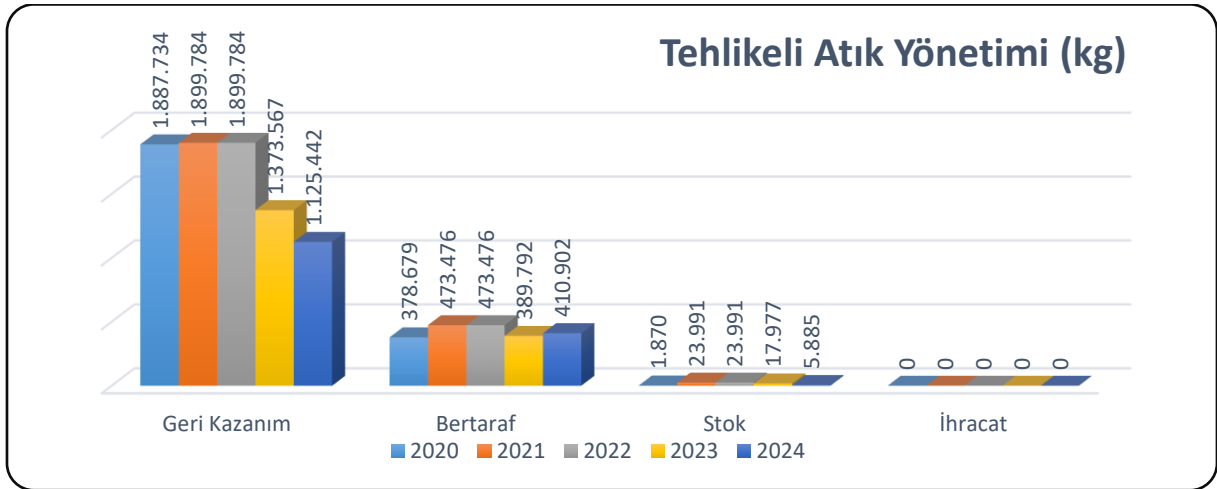
*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik 38 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde iki adet tehlikeli atık geri kazanım konusunda faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmaktadır.

Grafik 39– Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Çizelge 52- Amasya ilinde 2022 yılında atık işleme ve miktarı*

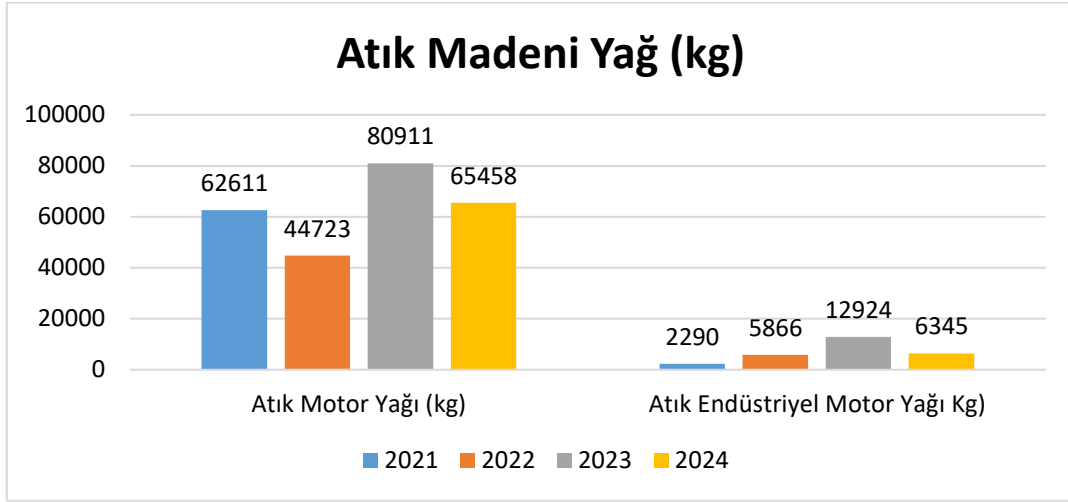
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	1.899.784
Bertaraf (D)	473.476

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup beyan yılında atık üreticisinin tesiste oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

İlimizde lisanslı atık yağ işleme tesisi bulunmamaktadır. İlimizde 2020 yılında 18 adet, 2021 yılında 52 adet, 2022 yılında 12, 2023 yılında 1 ve 2024 yılında 1 adet olmak üzere toplam 84 MOYDEN İzin Belgesi düzenlenmiştir. Başvuru yapan işletmelerin değerlendirmesi devam etmektedir.

Grafik 40 – Yıllar itibariyle Amasya ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Çizelge 53 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Geri kazanım<& (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
59526			3085

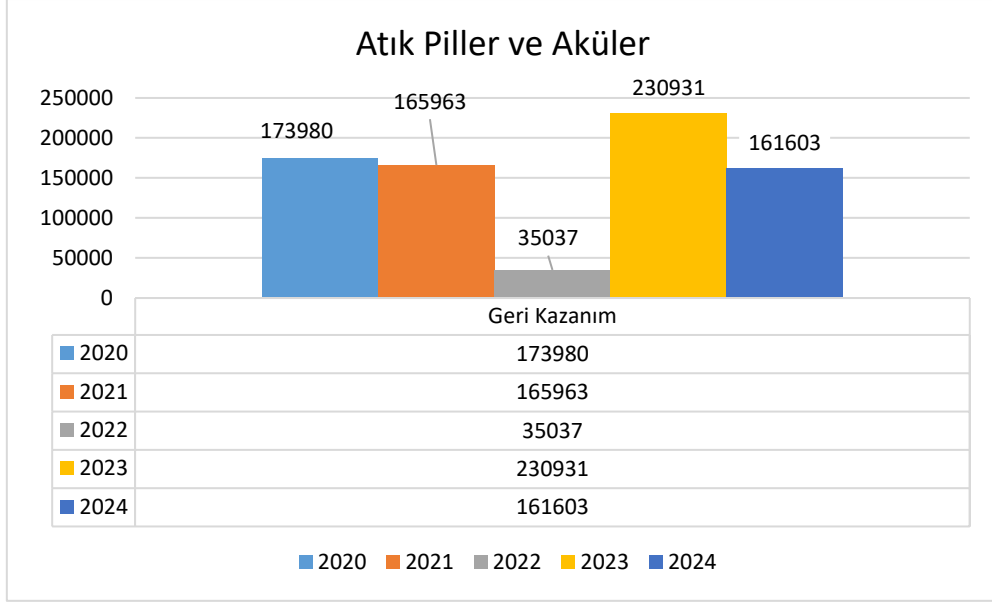
& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

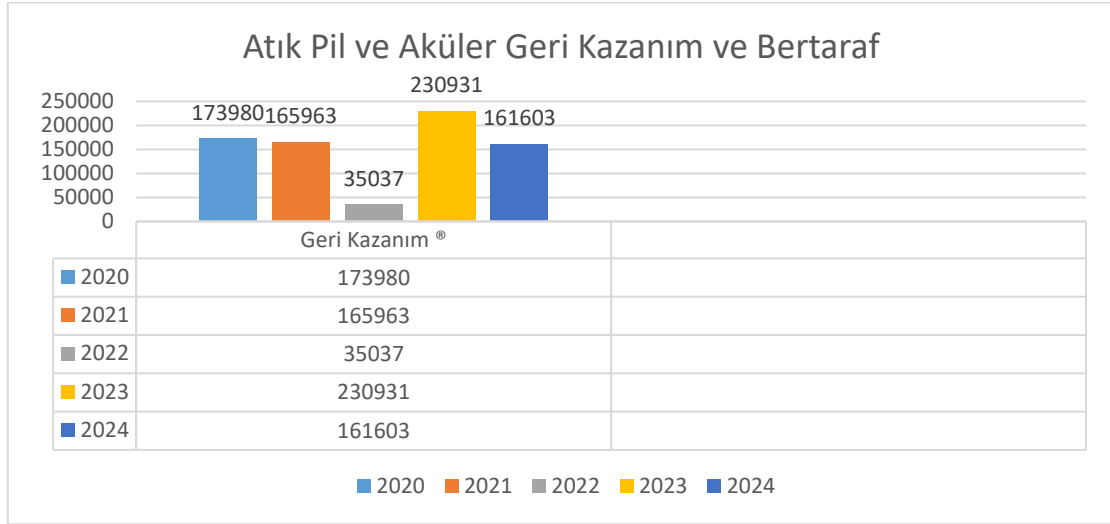
Çizelge 54 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

2020	2021	2022	2023	2024
173980	165963	35037	230931	161603

Atık Yönetim Uygulamasında 2024 yılı atık istatistikleri ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

Grafik 41- Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Grafik 42- Atık Pil ve Aküler Geri Kazanım ve Bertaraf
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

Atık Yönetim Uygulamasında 2024 yılı atık istatistikleri ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler -Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, ilimizde lisanslı bitkisel atık yağ geri kazanım tesisi ve/veya bitkisel atık yağ taşıma lisansı almış firma bulunmamaktadır.

Çizelge 55 – Amasya ilinde 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	29.085	76.085	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

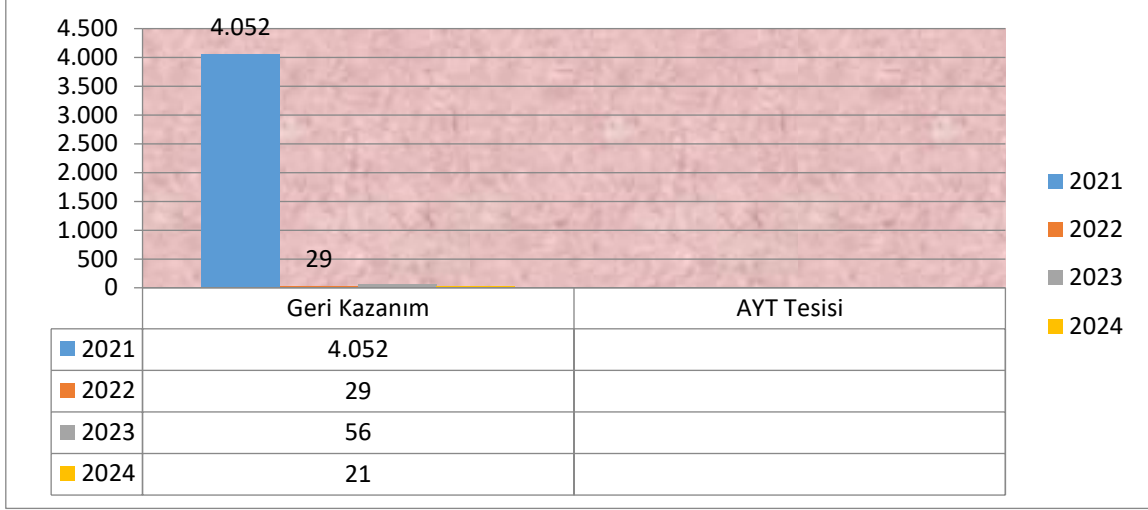
İlimizde LASDER adına anlaşmalı 1 adet toplayıcı bulunmakta olup, geri kazanım tesisi ve geçici depolama alanı bulunmamaktadır.

Çizelge 56 – Amasya ilinde 2022 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
-	-			-	

Çizelge 57– Yıllar itibariyle Amasya ilinde toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(ÇŞİDİM, 2024)

	2021	2022	2023	2024
Geri Kazanım	4052	29	56	21
AYT Tesisi	-	-	-	-

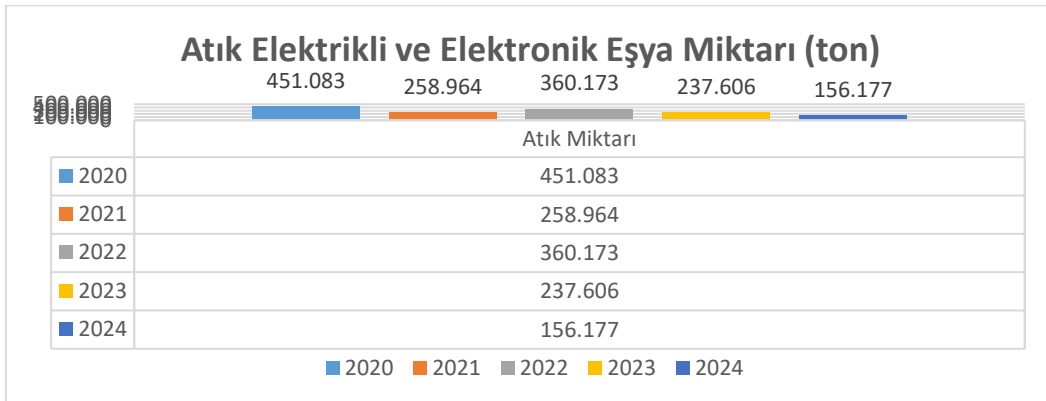
Grafik 43 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(ÇŞİDİM, 2024)

Atık Yönetim Uygulamasında 2024 yılı atık istatistiklerine ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler-Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

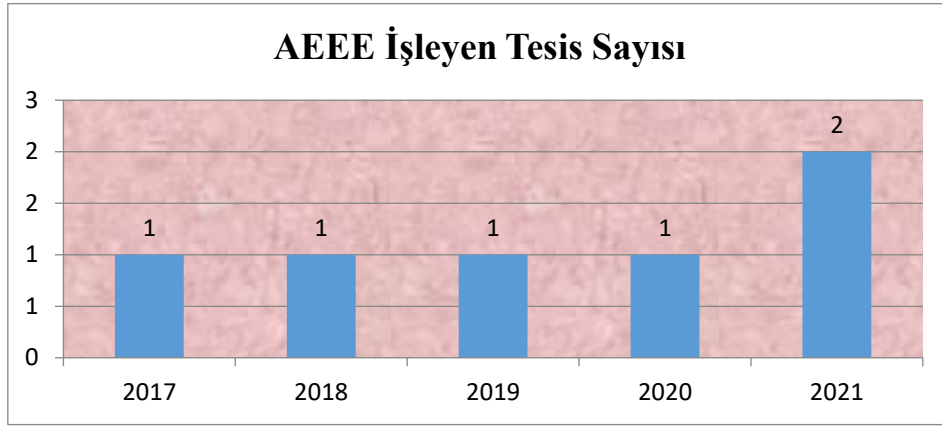
Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Grafik 44 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

İlimizde AEEE kapsamında 2 adet tesis faaliyet göstermektedir.

Grafik 45 - Yıllar İtibariyle AEEE İşleyen Tesis Sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Çizelge 58 – 2022 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(ÇŞİDİM, 2024)

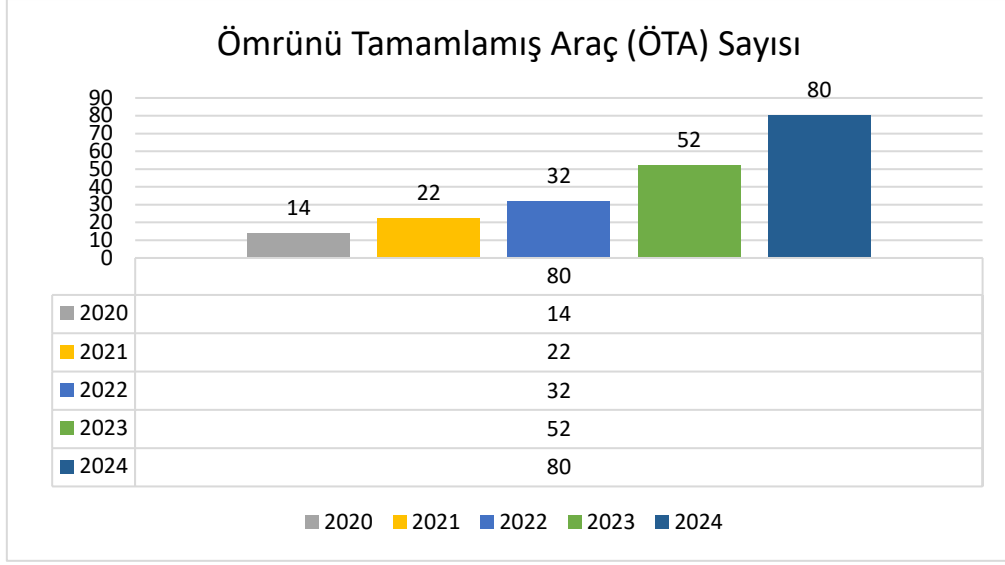
Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE'nin Toplandığı Getirme Merkezleri ¹ Sayısı	AEEE'lerin Toplandığı Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
-	-	-	2	200654

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında İlimizde ÖTA Teslim Yeri bulunmamaktadır. 2 Adet Geçici Depolama Alanı tesis bulunmaktadır.

Çizelge 59 - 2022 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
0	2	-

Grafik 46 -2024 Yılı Ömrünü Tamamlamış Araç (ÖTA) Sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Çizelge 60 - Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)
(ÇŞİDİM, 2024)

2020	2021	2022	2023	2024
14	22	32	52	80

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde 2024 yılı içerisinde faaliyet gösteren tehlikesiz atık toplama ayırma belgeli 2 adet tesis bulunmaktadır.

Çizelge 61 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması,2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	44.536.567
Bertaraf (D)	7.067

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

Amasya İlinde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

Çizelge 62 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

Amasya İlinde hali hazırda kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge 63 –2024 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
-	-	-	-

Grafik 47 –2021 yılı kül atıklarının yönetimi

(Veri elde edilememiştir.)

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Amasya Belediyesi kentsel atıksu arıtma tesisinden kaynaklı arıtma çamurları ilimizde bulunan lisanslı bir biyogaz tesisine, Merzifon Belediyesi kentsel atıksu arıtma tesisinden kaynaklı arıtma çamurları ise Samsun’da bulunan lisanslı bir biyogaz tesisine gönderilmektedir.

İlimizde belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurları lisanslı ara depolama tesislerine gönderilirken, sanayiden kaynaklanan arıtma çamurları ise yine lisanslı düzenli depolama, ara depolama ve geri kazanım tesislerine gönderilmektedir. 2024 yılında belediyelerden kaynaklı 443.500 kg arıtma çamuru (190805 atık kodlu), sanayi tesislerinden kaynaklı 3.660 kg bulunmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde sağlık kurum/kuruluşlarından ve tesislerden kaynaklı tıbbi atıklar TURANLAR ÇEVRE TEK. MÜH. İNŞ TAH. TİC. LTD. ŞTİ. unvanlı firma tarafından işletilmekte olan sterilizasyon tesisine gönderilmektedir. Tesiste sterilize edilip belli bir boyuta kadar kırıldıktan sonra düzenli depolama tesisinde depolanmaktadır.

Çizelge 64 – 2024 yılında Amasya ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı (ÇŞİDİM, 2024)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
Amasya	√		1				√		√	Amasya
Merzifon	√		1				√		√	Amasya
Gümüşhacıköy	√		1				√		√	Amasya
Göynücek	√		1				√		√	Amasya
Suluova	√		1				√		√	Amasya
Taşova	√		1				√		√	Amasya
Hamamözü	√		1				√		√	Amasya
Ziyaret	√		1				√		√	Amasya

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı "adet" olarak belirtilecektir.

Çizelge 65- Yıllara göre tıbbi atık miktarı (ÇŞİDİM, 2024)

	2020	2021	2022	2023	2024
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	268.289	471.648	402.811	405.064	436.528

C.14. Maden Atıkları

İlimizde madencilik faaliyetleri sonucu oluşan maden atıkları pasa döküm sahalarında depolanmaktadır. Depolanan pasa malzemelerin faaliyet alanında alım yapılan alanlara ve faaliyet sonlanması sonrasında arazide dolgu malzemesi olarak kullanılmasının planlandığı maden atık yönetim planları ile belirtilmiştir. İlimizde 13 tesisin maden atık yönetim planı onaylanmıştır. Depolama için izin verilen tesis sayısı 9 tesis bulunmaktadır. İlimizde maden atıkları geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge 66– 2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

Grafik 48 – 2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı

(Veri elde edilememiştir.)

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz sınırları içerisinde 1 adet 2. Sınıf düzenli depolama tesisi, 1 adet tıbbi atık sterilizasyon tesisi, 2 adet AEEE işleme tesisi, 2 adet Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi, 2 adet Ambalaj

Atığı Toplama Ayırma Tesisi, 2 adet ÖTA Geçici Depolama Alanı ve 1 adette Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi faaliyet göstermektedir.

Çizelge 67 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*
(ÇŞİDİM, 2024)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	-
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	1
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	-
Atık Yakma ve Beraber Yakma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	-
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pıl ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	2
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	2
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

- Atık Yönetim Uygulaması
- Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- Belediyeler
- Amasya Katı Atık Birliği
- Erbaa İlçesi Katı Atık Birliği

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

Çizelge 68 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Bekra bildirim sistemi, 2024)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	0
TOPLAM	3

Çizelge 69 – 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı
(E denetim Sistemi, BEKRA Bildirim Sistemi, 2024)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	-

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde faaliyet gösteren tesislere yapılan rutin, bileşik denetimlerde BEKRA kapsamında kalıp kalmadıkları sorgulanarak sisteme giriş yapmaları sağlanmaktadır.

Kaynaklar

- BEKRA Bildirim Sistemi.
- Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi Ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 70– 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi
(ÇŞİDİM, 2024)

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	24	-	-
Yetki Devri Yapılan Kurum	-	-	-

D.2. Sonuç Ve Değerlendirme

İlimizde katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Kaynaklar

(...) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Bitkisel Kökenli odun dışı ürünler, Kuşburnu, Ayı üzümü, Böğürtlen, Orman Çileği, Mantar, Kayın, Meşe, Karaçam, Kızılçam, Sarıçam, Ardıç, Çınar, Kavak, Kızılçam, Sedir, Kayın, Dağ Kavağı, Kızılçık, Kuşburnu, Alıç, Ahlat ve Sumak, Yabani Kiraz, Ayı Fındığı, Akçağaç, Ihlamur, Gürgen,

Resim 1– Beyaz Nilüfer - *Nymphaea alba*
(Amasya Orman Bölge Müdürlüğü, 2024)

E.2. Fauna

Büyük ve küçükbaş hayvan, Ayı, Yaban domuzu, Karaca, Kurt, Sincap, Çakal, Atmaca, Doğan, Geyik, Karaca, Yaban Domuzu, Tilki, Kurt, Tavşan, Çulluk, Çil Keklik, Tahtalı, Ördek, Kaz, Angut, Hopan

Resim 2 - Kervançulluğu (*Numenius arquata*)
(Amasya Orman Bölge Müdürlüğü, 2024)

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

İlimizde Toplam Orman alanı: 220.669 Ha olup, bunun 99.326 Ha alanı Koru ormanı 121.343 Ha alanı ise bozuk ormandır. Ormanlık alan her yıl artış göstermektedir.

E.3.2. Milli Parklar

İlimizde milli park mevcut değildir.

E.3.3. Tabiat Parkları

Taşova İlçesinde yer alan Boraboy Gölü ve çevresindeki 2.590 dekarlık saha 03.09.2013 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Korunması gerekli biyolojik çeşitliliğe, endemik ve nesli tehlike altındaki türlere, doğal ormanlara, büyük memeliler için uygun yaşam ortamlarına, göl ekosistemine ve eşsiz bir peyzaja sahiptir. Alanın kaynak değeri doğal heyelan set gölü ve sahip olduğu görsel peyzaj değerleridir. Alanda orman, step ve sulak alan ekosistemleri bulunmaktadır.

E.4. Çayır ve Mera

Mera çalışmaları 4342 sayılı Mera Kanunu Kapsamında yapılmaktadır. 4342 sayılı Mera Kanununa göre ilimizde Mera Komisyonu ve bu komisyona bağlı olarak çalışan **7 adet** Teknik Ekip bulunmaktadır.

Mera Tespit –Tahdit-Tahsis Çalışmaları:

İlimizin toplam yüzölçümü 570.100 hektardır. İlimiz yüzölçümünün % 8,27' sine denk gelen 48.093 hektarı mera alanı vardır.

İlimizde 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında yapılan mera tespit ve tahdit çalışmaları 2020 yılı itibariyle bitirilmiştir. 152 yerleşim alanında 16.784 hektar mera alanının tahsisi yapılmış olup, Merkez, Suluova ve Göynücek İlçeleri mera alanlarının tahsis çalışmaları 2021 yılı itibariyle tamamlanmıştır.

2022 yılında Taşova, Gümüşhacıköy ve Hamamözü İlçelerimizde bulunan 112 yerleşim yerinde 20.332 hektar mera alanının tahsis çalışması yapılarak askıya çıkarılmış olup 15.01.2023 yılında askıdan indirilecektir.

Çizelge 71- Mera Tespit –Tahdit-Tahsis Çalışmaları

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2024)

ARAZİ KAYNAĞI	MERKEZ	GÖYNÜCEK	G.HACIKÖY	MERZİFON	SULUOVA	TAŞOVA	HAMAMÖZÜ	TOPLAM
Tahditli Mera Alanı (ha)	10.519	1.138	11.707	9.212	6.282	5.530	3.705	48.093
Tahsisli Mera Alanı (ha)	9.514	1.116	11030	905	5.249	5581	3727	37116
Tapulama Harici	0	0	0	0	0	0	0	0

Tahsis Amacı Değişikliği Talepleri:

2022 yılında 4342 Sayılı Mera Kanununun 14. Maddesinin a) bendi kapsamında 1 müracaatta 1 parsel için 97 dekar alanda, c) bendi kapsamında 6 müracaatta toplam 331,87 dekar alanda, d) bendi kapsamında 2 müracaatta 77 dekar alanda, j) bendi kapsamında 1 müracaatta 99 m² alanda ve i) bendi kapsamında 1 müracaatta 10 parsel için toplam 72,04 dekar alanda tahsis amacı değişikliği talep edilmiş, ilgili işlemler 2022 yılı içerisinde devam etmektedir.

Çizelge 72- Tahsis Amacı Değişikliği Talepleri

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2024)

	2022 Yılı		
	Adedi	Parsel Sayısı	Parsel Alanı (da)
Yapılan Müracaat	11	43	578
İşlemi Biten	0	0	0
İptal Edilen	0	0	0
İşlemi Devam Eden	11	43	578

5-b Çalışmaları:

2022 yılında Hazine arazilerinin satış, kiralama, tahsis vb. talebinde bulunduğu taşınmazlar ile ilgili olarak 4342 sayılı Mera Kanununun 5. maddesinin b) bendi kapsamında incelenerek Merkez İlçede 426 adet, Göynücek İlçede 43 adet, Hamamözü İlçede 25 adet, Suluova İlçede 12 adet, Taşova İlçede 144 adet etüt raporu düzenlenmiştir.

2022 yılında Göynücek İlçe Bekdemir Köyü için hazırlanan Mera Islah ve Amenajman Projeleri kapsamında toplam 120 dekar mera alanında ıslah faaliyeti kapsamında çalı temizliği, arazi tesviye, tohum yatağı hazırlama ve öncü bitki ekimi işi tamamlanmıştır.

2022 yılı sıvat yapımı 25 adet Bakanlık bütçesinden 50 adet DOKAP bütçesinden olmak üzere toplam 75 adet planlanmıştır. 2022 yıl sonu itibariyle 25 adet Bakanlık bütçesinden planlanan sıvatların tamamı, 25 adet DOKAP bütçesinden planlanan sıvatların yapım işi tamamlanmıştır.

Göçer Hareketleri:

Göçerlerin mera, yaylak ve kışlaklardan yararlanma usul ve esasları çerçevesinde İlimiz genelinde göçer hareketleri kontrol altına alınmıştır. Göçerlerin tamamı ile Kira Sözleşmesi düzenlenmiştir. Bu konuyla ilgili belediye başkanları ve köy muhtarları yetki ve sorumlulukları ölçüsünde çalışmalara dâhil edilmişlerdir.

Göçer hareketlerinin kontrolü ile ıslah çalışmaları da başlatılmış olup, böylelikle meraya giren hayvan sayısı ve hayvan miktarı kontrol edilerek meraların aşırı otlatılması büyük ölçüde önlenmiştir.

Çizelge 73- Göçer Hareketleri

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2024)

Yaylanın Yöresi	Göçer Sayısı	Hayvan Sayısı	
		Büyükbaş	Küçükbaş

TOPLAM	266	315	26549
--------	-----	-----	-------

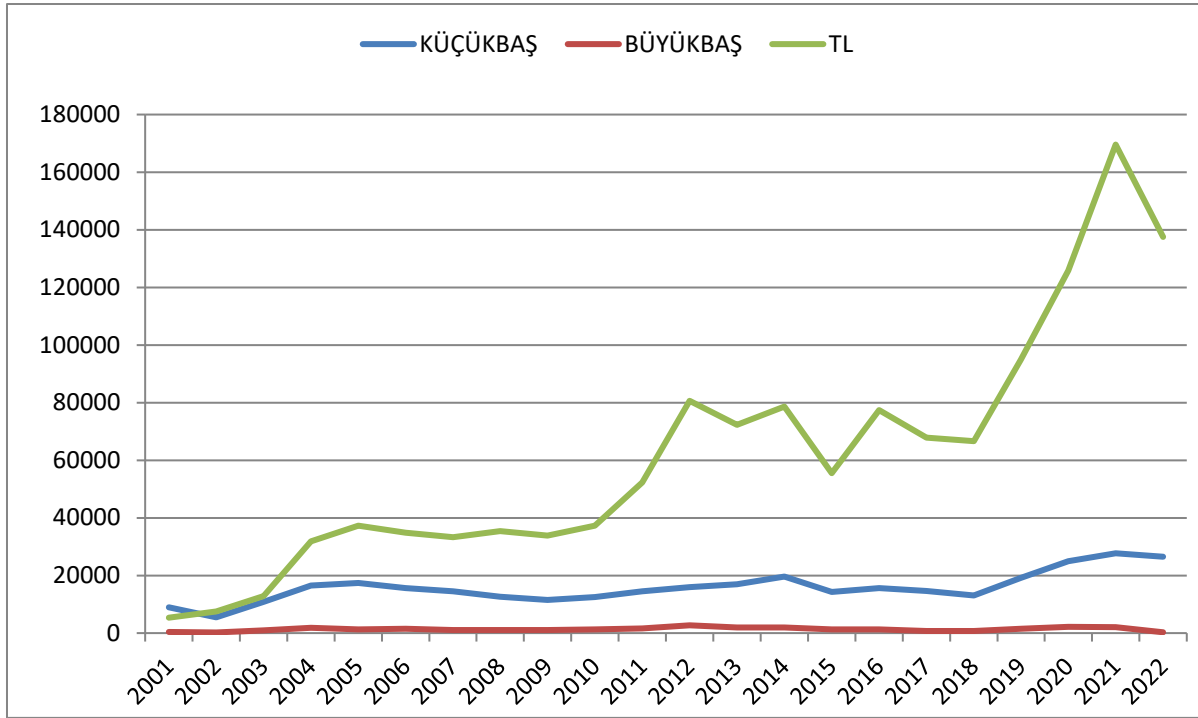
Yukarıdaki göçerlerden alınan **137.470,00 TL** kira bedelinin % 25'i Bakanlığımızın Mera Özel Gelir Hesabına kalan % 75'i ise mera ıslahında kullanılmak üzere mera, yaylanın bulunduğu köyün hesabına gönderilmiştir.

YILLARA GÖRE OTLATMA İZİNİ VERİLEN HAYVAN SAYILARI VE ÜCRETLERİ

Çizelge 74- Otlatma İzni İşlemleri

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2024)

OTLATMA İZİNİ İŞLEMLERİ (2001-2022)			
YILI	KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYISI	BÜYÜKBAŞ HAYVAN SAYISI	OTLATMA ÜCRETİ (TL)
2001	802	368	5.350,00
2002	5.478	227	7.544,00
2003	10.865	914	12.793,00
2004	16.561	1.864	31.803,00
2005	17.445	1.318	37.316,00
2006	15.672	1.468	34.807,00
2007	14.527	1.070	33.340,00
2008	12.580	1.058	35.449,00
2009	11.563	1.089	33.799,00
2010	12.555	1.295	37.314,00
2011	14.495	1.600	52.298,00
2012	15.908	2.705	80.633,00
2013	16.974	1.976	72.302,00
2014	19.614	1.961	78.655,00
2015	14.314	1.253	55.472,00
2016	15.614	1.249	77.444,00
2017	14.652	709	67.812,00
2018	13.090	700	66.588,00
2019	19.142	1.529	94.916,00
2020	24.997	2.151	125.810,00
2021	27.703	2.070	169.582,00
2022	26549	315	137.470,00
TOPLAM			

Grafik 49-Yıllara Göre Otlatma İzni Verilen Hayvan Sayıları ve Ücretleri

Mera Yönetim Birlikleri:

Tahsis çalışmaları tamamlanan 9 yerleşim yerinde Mera Yönetim Birliği kurulmuştur. 2007 yılında kurulan Merkez ilçe Gözlek, Eski Kızılca köyleri, Merzifon ilçesi Sarıbuğday, Ortaova köyleri, Suluova ilçesi Cürlü, Deveci, Eraslan, Kapancıağılı köylerinin Mera Yönetim Birliklerinin seçimleri 2022 yılı içerisinde yenilenecek görevlerine tekrar başlamıştır.

Cezai İşlemler:

Mera, yaylak ve kışlakların işgal edildiği yönünde CİMER ve dilekçe ile kurumumuza müracaatta bulunulan 20 adet dilekçeyle ilgili olarak mera, yaylak ve kışlakların korunması amacıyla 4342 sayılı Mera Kanununun 27. maddesi gereği işgalin sonlandırılması için Valilik ve Kaymakamlıklara yazı yazılmıştır. 2022 yılı İl Otlatma Planına ve 4342 Sayılı Mera Kanununun 26. maddesinde öngörülen hususlara riayet etmeyen ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen şahıslara Amasya Mera Komisyonu tarafından verilen para cezalarının 4342 Sayılı Mera Kanununun 26. maddesinin 3. Bendindeki 'Komisyonca tespit edilen ücret ve para cezalarının takip ve tahsilinde 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil ve Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır' hükmü gereği 19.080,00 TL tutarında cezai işlem yapılmıştır.

E.5. Sulak Alanlar

Sulak Alanlar bulunmamaktadır.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

İlimiz dahilinde "Tabiat Anıtları" bulunmamaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İlimiz dahilinde “Tabiat Koruma Alanları” bulunmamaktadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Çizelge 75 – Anıt Ağaçlar
(ÇŞİDİM, 2024)

SIRA NO	İLÇESİ	MEVKİİ	STATÜ
1	Merkez	Sultan Beyazıd Camii Avlusu	Anıt Ağaç (5 adet Doğu çınarı)
2	Merkez	Ardıçlar Köyü	Anıt Ağaç (2 adet Kokulu ardıç)
3	Merkez	Kurtboğan Türbesi	Anıt Ağaç (1 adet Doğu çınarı)
4	Merzifon	Yolüstü Köyü	Anıt Ağaç (1 adet Doğu çınarı)
5	Merzifon	Karamustafa Paşa Cami Avlusu	Anıt Ağaç (2 adet Doğu çınarı)
6	Ziyaret	Ziyaret Beldesi Meydanı	Anıt Ağaç (1 adet Doğu çınarı)

2024 yılında Amasya ili ve ilçelerinde bulunan tescilli toplam 9 adet anıt ağaçta oluşmuş olan su sürgünleri, tehlike yaratan kuruyan ve uzayan dallar, sıkışık topraklar için Samsun Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 25.04.2024 tarih ve 905 sayılı kararı kapsamında TS 13190 sayılı "Anıt Ağaçlar- Koruma ve Bakım Kuralları" na uygun olacak şekilde can ve mal güvenliği açısından önemler alınarak, gerekli müdahaleler yapılmıştır.

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İlimiz dahilinde “Milli Parklar”, “Tabiat Anıtları” ve “Tabiat Koruma Alanları” bulunmamakta, bir adet Tabiat Parkı bulunmaktadır.

Taşova İlçesinde yer alan Boraboy Gölü ve çevresindeki 2.590 dekarlık saha 03.09.2013 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Korunması gerekli biyolojik çeşitliliğe, endemik ve nesli tehlike altındaki türlere, doğal ormanlara, büyük memeliler için uygun yaşam ortamlarına, göl ekosistemine ve eşsiz bir peyzaja sahiptir.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

İlimiz dahilinde 7 adet Doğal Sit Alanı bulunmaktadır. Suluova Yedi Kır Barajı, Yedikuğular Kuş Cenneti 1. Derece Doğal Sit Alanı, Taşova Borabay Gölü 1. ve 3. Derece Doğal sit alanı, Taşova Mercimekköy Mezarlık Alanı Doğal Sit ve Mezarlık Alanı, Merkez Amasya Kalesi 1.

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Kapsamında Özel Çevre Koruma Bölgeleri, Doğal Sit Alanları ve Tabiat Varlıklarının korunmasına ilişkin 7 adet Doğal Sit Alanı ve 12 adet Anıt Ağaç tescil edilmiştir,

SIRA NO	İLÇESİ	ADI	TESCİL KARARI BİLGİLERİ	KORUMA STATÜSÜ	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ (ha.)
1	SULUOVA	YEDİ KIR BARAJI YEDİKUĞULAR KUŞ CENNETİ	Kayseri KTVKK'nun 17.08.1989 tarih ve 489 Sayılı Kararı	1. DERECE DOĞAL SİT ALANI	2211,23
2	TAŞOVA	BORABAY GÖLÜ	Ankara KTVKK'nun 26.05.1992 tarih ve 2424 Sayılı, 26.05.1996 tarih ve 4614 Sayılı Kararları	1. VE 3. DERECE DOĞAL SİT ALANI	55,06 (Toplam)
3	TAŞOVA	MERCİMEK KÖYÜ MEZARLIK ALANI	Ankara KTVKK'nun 09.11.1993 tarih ve 3256 Sayılı Kararı	DOĞAL SİT VE MEZARLIK ALANI	
4	MERKEZ	AMASYA KALESİ	Ankara KTVKK'nun 05.05.1992 tarih ve 2364 Sayılı Kararı	1. DERECE ARKEOLOJİK VE DOĞAL SİT ALANI	44,30
5	TAŞOVA	YUKARI BARAKLI KÖYÜ KAYABAŞI ŞEALLESİ	Ankara KTVKK'nun 09.11.1993 tarih ve 3257 Sayılı Kararı	1. DERECE ARKEOLOJİK VE DOĞAL SİT ALANI	2,35
6	ZİYARET	KARDELEN ÇİÇEKLERİ	Bakanlık Makamının 28.08.2019 tarih ve 444 Sayılı OLUR'U	NİTELİKLİ DOĞAL KORUMA ALANI	70,80
7	MERKEZ	MEŞELİ ÇİFTLİĞİ ŞEALLESİ	Bakanlık Makamının 29.08.2019 tarih ve 445 Sayılı OLUR'U	NİTELİKLİ DOĞAL KORUMA ALANI	15,51

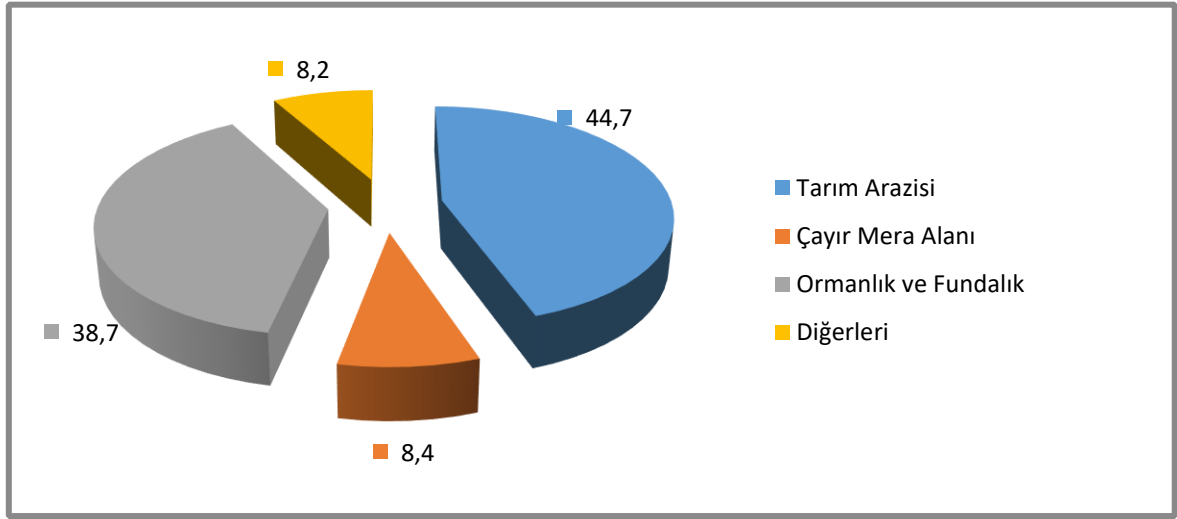
Ayrıca İlimizde bulunan Tabiat Varlıkları ve Doğal Sit Alanları Sit Alanları Yönetim Sistemi (SAYS) ile Elektronik Ortamda da çalışılmaktadır.

Kaynaklar:

- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı XI. Bölge Müdürlüğü Amasya Şube Müdürlüğü
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1.Arazi Kullanım Verileri

Grafik 50 – Amasya İli 2024 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 76 – Amasya ilinde Arazi kullanım sınıflandırması
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

ALAN BÜYÜKLÜĞÜ										
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	9478,66	1,68	10187,12	1,81	7558,85	1,34	8460,22	1,5	8452,28	1,5
2) Tarımsal Alanlar	247424,49	43,91	245338,24	43,54	256768,16	45,57	260365,04	46,21	260330,45	46,2
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	305463,63	54,21	306609,27	54,42	297616,24	52,82	292899,84	51,98	292842,2	51,97
4) Sulak Alanlar	56,53	0,01	56,53	0,01	177,19	0,03	177,19	0,03	177,19	0,03
5) Su Yapıları	1035,11	0,18	1267,26	0,22	1337,97	0,24	1556,12	0,28	1656,29	0,29
TOPLAM	563.458,42	99,99	563.458,42	100,00	563.458,41	100,00	563.458,41	100,00	563.458,41	100,00

F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

Amasya İli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında muhtelif konularda değişiklik yapılması talebi Bakanlığımıza iletilmiştir. Söz konusu talepler 10.02.2009 tarihinde İl Özel İdaresince onaylanan “Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Genel Müdürlüğümüzce yürütülen çalışmalar ve 14.06.2014 tarihinde yayımlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği doğrultusunda incelenmiş olup anılan Çevre Düzeni Planında revizyon yapılması gerekliliği tespit edilmiştir.

Bu çerçevede 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında, Plan Açıklama Raporunda ve Plan Hükümlerinin muhtelif maddelerinde değişiklik yapmak ve yeni hükümler eklemek suretiyle hazırlanan “Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu” 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 05.08.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 26.12.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 30.06.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 07.05.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 31.05.2021 tarihinde onaylanmıştır.

"Organize Sanayi Bölgesi" amaçlı Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 29.11.2021 tarihinde onaylanmıştır.

“Eko-turizm Alanları” plan hükmüne yönelik düzenlemeleri içeren Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 06.05.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Kentsel Servis Alanı" amaçlı Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 10.06.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Kentsel Yerleşik Alan" ve "Kentsel Gelişme Alanı" amaçlı Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 13.10.2022 tarihinde onaylanmıştır.

“Eko-turizm Alanları” plan hükmüne yönelik düzenlemeleri içeren Amasya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı’nın Olur’u ile 19.12.2022 tarihinde onaylanmıştır.

Harita 27 – Amasya ilinin Çevre Düzeni Planı
(ÇŞİDİM, 2024)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Amasya İli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, Amasya İl Özel İdaresi tarafından yaptırılarak Amasya İl Genel Meclisinin 06.02.2009 tarihli ve 30 sayılı kararı ile Valilik Makamınca 10.02.2009 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname gereği Amasya İli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devredilmiştir.

Uygulamada karşılaşılan sorunlar nedeniyle İlimiz 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 05.08.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Yapılan çalışmalar Çevre Düzeni Planı kapsamında devam etmektedir. Kurumlar, gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan iş ve projeler yerinde incelenerek Çevre Düzeni Planı ve gerekli yönetmeliklerin hükümlerine göre değerlendirilmektedir.

Kaynaklar:

- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü- <https://mpgm.csb.gov.tr/>
- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- İl Özel İdaresi
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı

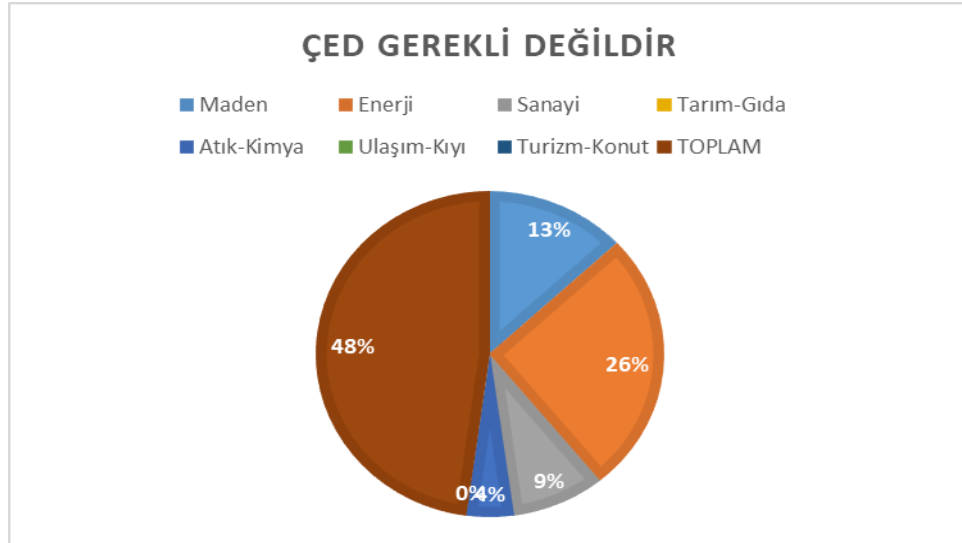
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 77 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*

(e-ÇED Yazılımı, 2024)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	6	2		1		-	11
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	-				-	-		
ÇED Olumsuz Kararı								
İade/İptal	1		-	1	-	-	-	2

Grafik 51–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

Çizelge 78–Amasya ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda-Hayvancılık	Atık-Kimya	Su	Turizm-Konut	TOPLAM
69	187	324	587	116	149	76	1508

Çizelge 79–Amasya ilinde 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

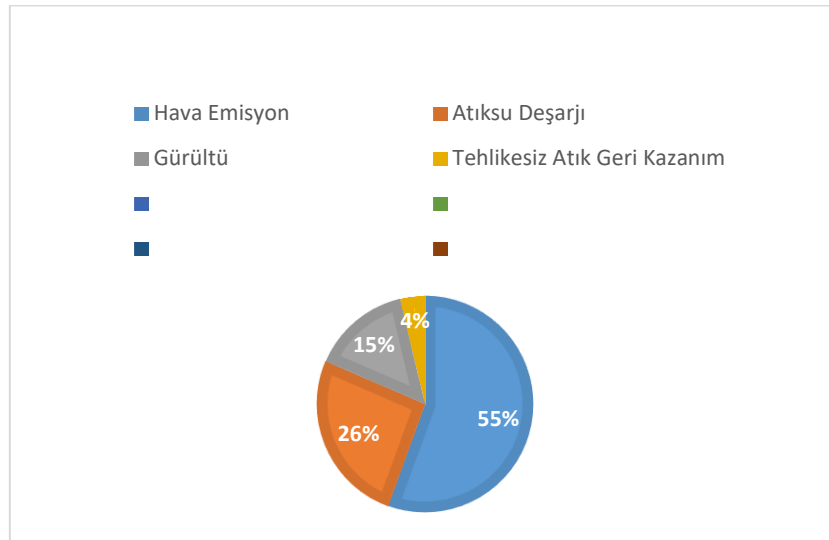
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Su	Turizm-Konut	TOPLAM
2	4	-	-	-	-	-	-

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 80 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları

(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	2	12	14
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	2	17	19
TOPLAM			

Grafik 52 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı

(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

24.11.2014 tarih ve 29 186 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan ÇED Yönetmeliği kapsamında Amasya ilinde madencilik faaliyetlerine ilişkin başvurular ön plana çıkmaktadır.

Son yıllarda ise hayvansal atıkların değerlendirildiği biyogaz tesisleri konusunda yatırımlar olmuştur. Bu yatırımlar, yörede yoğun biçimde bulunan hayvancılık tesislerinden kaynaklı gübrenin çevresel kirlilik oluşturmaktan değerlendirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bunlardan Amasya İli Suluova Besi OSB de kurulmuş olan SULUOVA BİYOGAZ ENERJİ VE GÜBRE ANONİM ŞİRKETİ SULUOVA ŞUBESİne ait biyogaz tesisi, (14,51 MWm/14,142 MWe), bünyesinde aynı zamanda Organik-Organomineral Katı ve Sıvı Gübre Üretim Tesisi de bulundurmakta olup; sahip teknoloji bakımından ülkemizdeki önemli tesisler arasında yer almaktadır. Bunun haricinde daha küçük ölçekte kurulmuş olan tesisler de mevcuttur.

İlimiz, ülkemizin kuzey-güney hattının bağlantısının sağlandığı önemli bir coğrafyada konumlanmış olup, ayrıca doğu-batı bağlantısını sağlayan ulaşım ağları da önemli ölçüde ilimizden geçmektedir.

Kaynaklar

Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

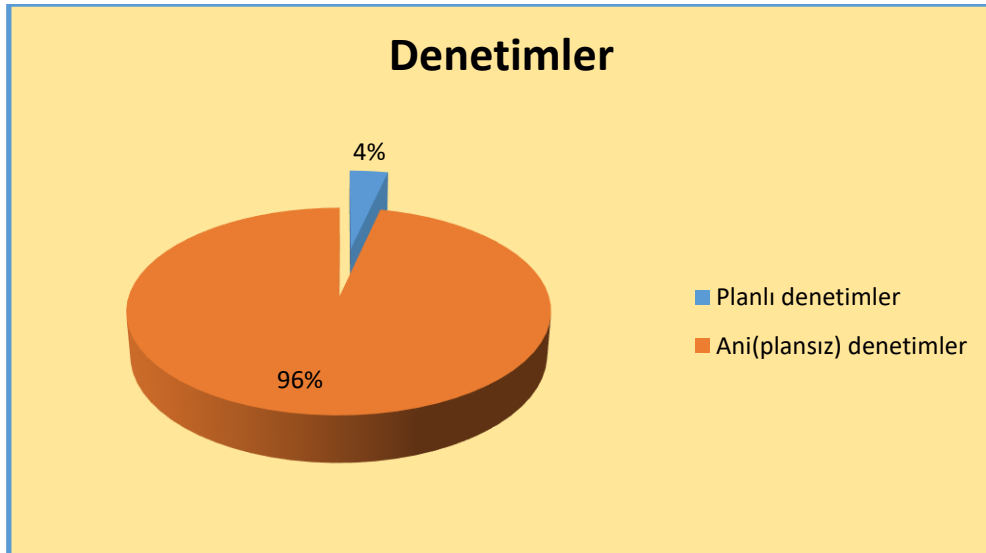
- İzin yenileme prxosedürünün bir parçası olarak,
- Yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- Kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- Mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- İhbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 81 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	17
Plansız (ani+ şikayet) denetimler	462
Genel toplam	479

* 05.09.2025 tarih ve E-51148829-249-13477362 sayılı yazı ile iletilen denetim sayılarıdır.

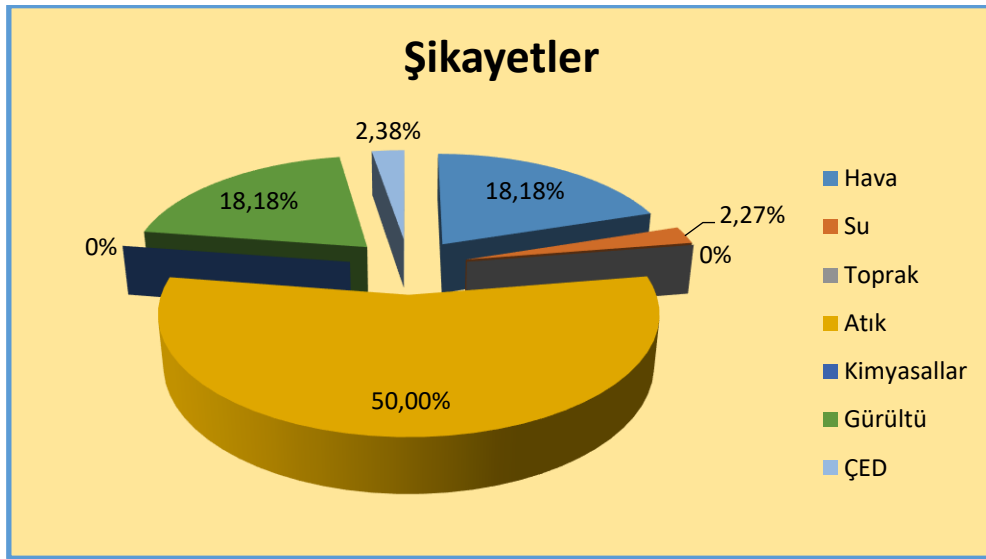
Grafik 53 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(ÇŞİDİM, 2024)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 82 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(ÇŞİDİM, 2024)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	8	1	0	22	0	8	5	44
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	8	1	0	22	0	8	5	44
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100	100	100

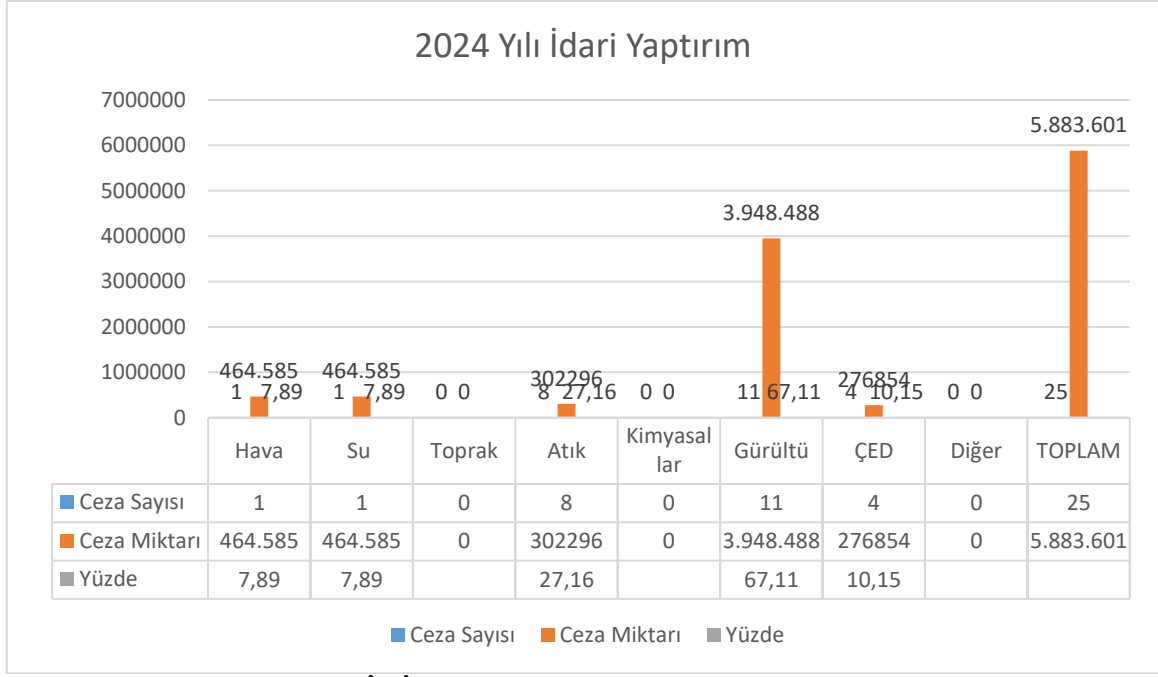

Grafik 54 –2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(ÇŞİDİM, 2024)

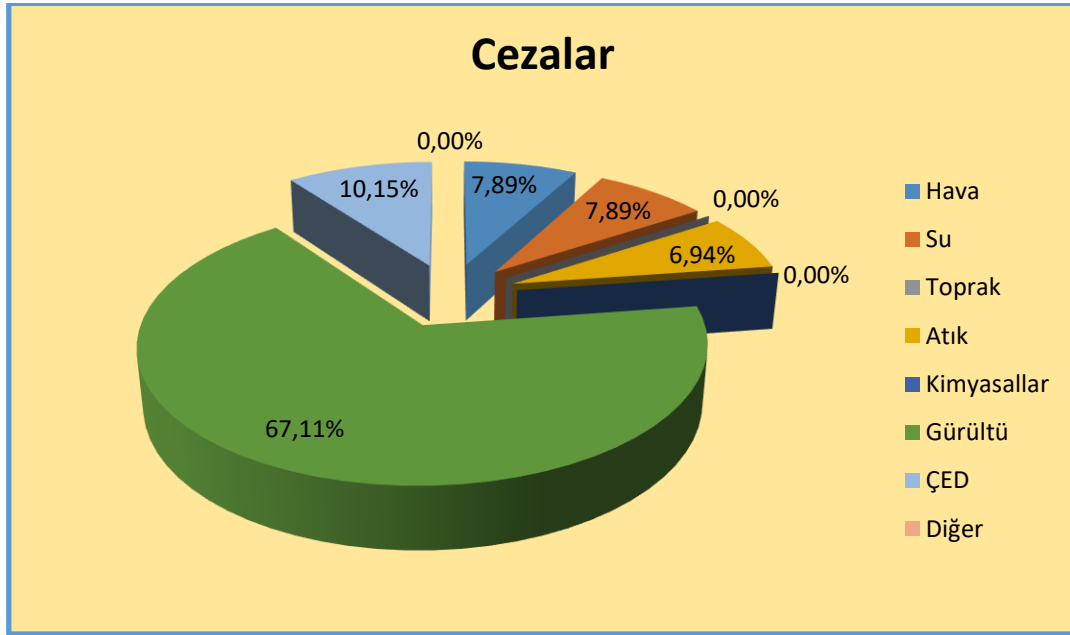
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 83–2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(ÇŞİDİM, 2024)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	464.585	464.585	0	408.813	0	3.948.488	597.130	0	5.883.601
Uygulanan Ceza Sayısı	1	1	0	8	0	11	4	0	25

Grafik 55 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(ÇŞİDİM, 2024)

Grafik 56 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(ÇŞİDİM, 2024)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2024 yılında Çevre Kanunu uyarınca durdurma cezası uygulanmamıştır.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde CİMER, ALO 181, telefon, dilekçe, vb. olarak Müdürlüğümüze gelen Őikyetlere istinaden, 17 adet planlı ve rutin denetimler olmak üzere 479 adet denetim gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

- Amasya evre, Şehircilik ve İklım Değişikliği İl Müdürlüğü
- e-Denetim Yazılımı

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2024 yılı içerisinde Sıfır Atık Projesi kapsamında Milli Eğitimle birlikte belirlenen okullarda gerekse özel/kamu kurumlarında ‘Çevre Bilinci- Atıklar-Sıfır Atık Projesi’ ile ilgili olarak 11 adet eğitim verilmiştir. Eğitimlerdeki katılımcı sayısı 815 kişi olmuştur.

Kaynaklar

- Amasya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü